Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Tydal kommune

Arkivsak:	20/303
Møtedato/tid:	19.05.2020 kl. 10:00
Møtested:	Tydal rådhus, Kulturhuset

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Torbjørn Berglann på telefon 400 67 058, eller e-post: torbjorn.berglann@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 12.05.2020

Lars Græsli (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Torbjørn Berglann
rådgiver for kontrollutvalget
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, rådmann og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
07/20	Revisjonsrapport - salg av kommunale eiendommer
08/20	Kontrollutvalget uttalelse om årsregnskapet for 2019
09/20	Referatsaker
10/20	Godkjenning av møteprotokoll
11/20	Eventuelt

Revisjonsrapport - salg av kommunale eiendommer

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Tydal kommune	19.05.2020	07/20

Saksbehandler Torbjørn Berglann
Arkivkode FE - 216, TI - &58
Arkivsaknr 20/187 - 2

Forslag til vedtak
Kontrollutvalget tar revisors konklusjoner til orientering og legger rapporten fram for kommunestyret med denne innstillingen:

1. Kommunestyret tar rapporten om salg av kommunale eiendommer til orientering.
2. Rådmannen bes fremme en sak om forenkling av retningslinjene for salg av landbrukseiendom.

Vedlegg
Undersøkelse salg av kommunale eiendommer

Saksopplysninger
Kontrollutvalget fikk våren 2019 en henvendelse fra utvalgets leder om salg av eiendommen Spøneset. Henvendelsen resulterte i at kontrollutvalget bestilte en undersøkelse av salget og salg av andre kommunale eiendommer, sak 12/19, 2.5.2019. Utvalget fattet følgende vedtak:

> Kontrollutvalget ber Revisjon Midt-Norge SA gjøre en undersøkelse av Tydal kommunes gjennomføring av salg av eiendom, spesielt eiendommene gbnr 174/4 Spøneset og Tydal museum. Kontrollutvalget ber om at det undersøkes om saksbehandlingen er utført ihht lovverk, og om salg er utført ihht kommunens rutiner og retningslinjer og kommunestyrevedtak 38/17.

Kontrollutvalget sluttet seg til revisjonens plan for arbeidet med undersøkelsen, sak 17/19, 19.9.2019. Undersøkelsen skulle ifølge planen svare på om salget av eiendommene Spøneset og Tydal museum var i tråd med kommunens rutiner, retningslinjer og vedtak samt god forvaltningsskikk.

Spøneset
Revisor konkluderer med at kommunen har brutt forvaltningsloven § 11a, fordi salget av Spøneset har tatt for lang tid.

Kommunen har ifølge revisor også brutt god forvaltningsskikk. Det skyldes flere forhold; uklar skriftlig kommunikasjon, muntlige opplysninger er ikke nedtegnet skriftlig, kommunen har ikke sørget for å få skriftlig tilbud fra den ene av interessentene før flere måneder etter budfristens utløp, behandlingen av saken har tatt lang tid.

Revisor mener at administrasjonen har brutt egne retningslinjer fordi den sonderte mulighetene for å dele eiendommen før salget, i stedet for å vurdere hvem som var best skikket og umiddelbart selge eiendommen til vedkommende.

Tydal museum
Håndteringen av salget av Tydal museum har så langt vært i tråd med god forvaltningsskikk, revisor påpeker likevel at det ligger forbedringsmuligheter i kommunens informasjon om salget.

Det er ikke utarbeidet takst for Tydal museum, det er et brudd på kommunens retningslinjer.

Leveranse
Rapporten skulle være levert til sekretariatet 1.4.2020, men ble levert 6.5.2020. Det har ikke hatt betydning for sekretariatets muligheter for forsvarlig saksutredning.

Vurdering
Som rapporten viser har administrasjonen forbedringsmuligheter når det overholdelse av lov- og regelverk. Kontrollutvalget kan forvente at administrasjonen arbeider kontinuerlig for å bringe egen praksis mest mulig i tråd med så vel lov- og regelverk som politiske vedtak. Sekretariatet mener derfor at kontrollutvalget ikke behøver å be kommunestyret pålegge administrasjonen spesielle tiltak som følge av undersøkelsen.

Sekretariatet registrerer at det er uenighet mellom revisor og rådmannen om det var riktig å gå i dialog med interessentene om deling av Spøneset. God forvaltningsskikk tilsier at saken er best mulig opplyst før man fatter et vedtak, altså selger eiendommen.

Kommunens retningslinjer og konsesjonsloven § 9 sier at man *i alminnelighet skal unngå* [sekretariatets utheving] sameie og en økning i antall eiere. Det er med andre ord tillatt å selge til et sameie og øke antall eiere. Dialogen med interessentene om en deling kunne ført til et utfall som begge kunne bli tilfreds med. Dialogen om deling kan derfor forstås som utredning av en alternativ løsning, dette i tråd med god forvaltningsskikk. Rådmannens høringssvar viser dessuten at en eventuell deling ikke ville skjedd uten at kommunestyret fikk saken til behandling.

Konklusjon
I konsesjonsloven er det en uttrykt intensjon om å unngå sameie og en økning i antall eiere. Ifølge samme lov skal man ved salg søke en god driftsmessig løsning. I det aktuelle tilfellet måtte de to hensynene veies opp mot hverandre. Det illustrerer noe av kompleksiteten i denne typen saker.

Salg av landbrukseiendommer er underlagt et komplisert lovverk. Selv om Tydal kommune har et regelverk som skal følges, går lovverket og generelle forvaltningsrettslige prinsipper foran lokale reglement. Når kommunens retningslinjer ligger tett opp til konsesjonsloven kan det komplisere administrasjonens arbeid unødig. Det kan også være vanskelig for publikum å orientere seg i de ulike regelverkene. På denne bakgrunnen bør kontrollutvalget foreslå for kommunestyret at retningslinjene for salg av landbrukseiendommer forenkles.

UNDERSØKELSE

SALG AV KOMMUNAL EIENDOM

ENDELIG RAPPORT

Tydal kommune

MAI 2020

FR1103

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne undersøkelsen på oppdrag fra Tydal kommunes kontrollutvalg i perioden september 2019 til april 2020.

Revisjonsteamet har bestått av oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Sunniva Tusvik Sæter, prosjektmedarbeider Petter Andreas Gudding, og kvalitetssikrere Johannes Olav Nestvold og Marit Ingunn Holmvik. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Tydal kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

Undersøkelsen er så langt det er mulig gjennomført i henhold til NKRFs[1] standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet. En oversikt over tidligere gjennomførte prosjekter finnes på vår hjemmeside www.revisjonmidtnorge.no.

Verdal, 06.05.2020

Sunniva Tusvik Sæter
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

[1] Norges Kommunerevisorforbund, www.nkrf.no

SAMMENDRAG

Revisor har på oppdrag fra kontrollutvalget i Tydal kommune gjennomført en undersøkelse av kommunens saksbehandling vedrørende salg av eiendommene Spøneset og Tydal museum. Det er gjennomført intervju, foretatt dokumentgjennomgang og stilt spørsmål på e-post for å kunne svare ut problemstillingene. Revisor tar forbehold om at det kan finnes data som ikke blir oppdaget og vurdert i en undersøkelse, sammenlignet med en forvaltningsrevisjon med større ressurser. En undersøkelse vil ikke være like omfattende som en fullskala forvaltningsrevisjon, og vil derfor ikke favne like bredt.

For Spøneset konkluderer revisor med at kommunen med ett unntak har opptrådt i samsvar med aktuelle bestemmelser i forvaltningsloven. Unntaket er at det er brukt lang tid på å avgjøre saken. Revisor konkluderer med at kommunen på flere punkt ikke har opptrådt i tråd med god forvaltningsskikk. Dette har bakgrunn i uklar skriftlig kommunikasjon, at muntlige opplysninger ikke er nedtegnet skriftlig, at oppfordring om skriftliggjøring av budets pålydende ble gitt mange måneder etter budfristens utløp og at behandlingen av saken tar lang tid. Revisor konkluderer deretter med at kommunen opptrer i tråd med egne rutiner, retningslinjer og vedtak, med ett unntak. Unntaket er at det gjennomføres møter etter ønske fra den ene interessenten, med interessentene for å avklare interesse for deling av eiendommen, i stedet for å vurdere hvem av interessentene som er best skikket for å kjøpe eiendommen og deretter tilby eiendommen til denne.

For Tydal museum har ikke revisor vurdert opp imot gjeldende lovverk. Dette da salget har kommet så kort at revisor ikke har funnet aktuelle utfordringer opp imot lovverket. Revisor konkluderer med at saksbehandlingen rundt salg av eiendommen Tydal museum er i tråd med god forvaltningsskikk. Deretter konkluderer revisor med at saksbehandlingen rundt salg av eiendommen Tydal museum med ett unntak er i tråd med kommunens rutiner, retningslinjer og vedtak. Unntaket er at det ikke er utarbeidet takst for eiendommen.

INNHOLDSFORTEGNELSE

Forord 3

Sammendrag 4

Innholdsfortegnelse 5

1 Innledning 7
1.1 Bestilling 7
1.2 Problemstillinger 7
1.3 Metode 7
1.4 Bakgrunn 8
1.4.1 Om Spøneset 8
1.4.2 Om Tydal museum 9
1.5 Rapportens oppbygging 10

2 Salg av Spøneset 11
2.1 Problemstillinger 11
2.2 Gjeldende lovverk, god forvaltningsskikk og kommunens rutiner og vedtak 11
2.2.1 Forvaltningsloven 11
2.2.2 God forvaltningsskikk 12
2.2.3 Salg av kommunal eiendom 13
2.2.4 Salg av jord- og skogeiendommer til landbruksformål 13
2.2.5 Etiske retningslinjer 14
2.3 Data 15
2.3.1 Vedtak om salg 16
2.3.2 Takst 16
2.3.3 Utlysning 17
2.3.4 Budprosess 20
2.3.5 Salg/valg av kjøper 21
2.3.6 Sluttføring av salg 24
2.4 Vurdering 25

3 Salg av Tydal museum 29
3.1 Problemstillinger 29
3.2 Gjeldende lovverk, god forvaltningsskikk og kommunens rutiner og vedtak 29
3.2.1 Salg av museet 29
3.2.2 Utlysning 30
3.2.3 Planer for museumsgjenstandene og utstillingene 30
3.2.4 Takst 32
3.3 Vurdering 33

4 Høring 35

5 Konklusjon 36

Kilder 37

Vedlegg 1 – Høringssvar 38

Tabell

Tabell 1. Tidslinje for henvendelser i saken vedrørende Spøneset 15
Tabell 2. 4140 Museumsdrift.....32

Figurer

Figur 1. Annonse i Selbyggen, 13.04.2018.....18
Figur 2. Kunngjøring på kommunens hjemmeside.....19
Figur 3. Finansering av museumsbygg.....30

1 INNLEDNING

I dette kapittelet gjennomgår vi bestilling, problemstillinger og bakgrunn for prosjektet.

1.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Tydal kommune fattet i sitt møte 02.05.2019, sak 12/19 følgende vedtak:

> *Kontrollutvalget ber Revisjon Midt-Norge SA gjøre en undersøkelse av Tydal kommunes gjennomføring av salg av eiendom, spesielt eiendommene Spøneset og Tydal museum. Kontrollutvalget ber om at det undersøkes om saksbehandlingen er utført ihht lovverk, og om salg er utført ihht kommunens rutiner og retningslinjer og kommunestyrevedtak 38/17.*

Kontrollutvalget har mottatt en henvendelse, som denne bestillingen har bakgrunn i. Henvendelsen gjelder kommunens gjennomføring av salg av kommunale landbrukseiendommer, spesielt salget av eiendommen Spøneset. I henvendelsen til kontrollutvalget stilles det spørsmål om saksbehandlingen i denne saken er utført i henhold til lovverket, og om salget av ovennevnte eiendom er utført i henhold til kommunestyrets vedtak i sak 38/17 (i denne saken er kommunens rutiner vedtatt).

Kontrollutvalget behandlet prosjektplan for undersøkelsen i sitt møte 19.09.2019, sak 17/19. I prosjektplanen fremgår det at det er kommunens saksbehandling vedrørende salg av Spøneset og Tydal museum som vil undersøkes. Undersøkelsen er avgrenset til å kun omfatte salgsprosessen av disse eiendommene.

1.2 Problemstillinger

Følgende problemstillinger vil bli besvart i rapporten:

- Er saksbehandlingen rundt salg av eiendommene Spøneset og Tydal museum i tråd med kommunens rutiner, retningslinjer og vedtak?
- Er saksbehandlingen rundt salg av eiendommene Spøneset og Tydal museum i tråd med gjeldende lovverk og god forvaltningsskikk?

I rapporten har revisor delt opp problemstillingene slik at saksbehandlingen for den enkelte eiendom vurderes hver for seg.

1.3 Metode

Undersøkelsen er så langt det er mulig gjennomført i henhold til Norges Kommunerevisorforbund sin standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001. Bestillingen i dette tilfellet er en undersøkelse. Likevel har revisor valgt å knytte sine vurderinger opp mot autoritative kilder innenfor det reviderte området. Revisor tar forbehold om at det kan finnes

data som ikke blir oppdaget og vurdert i en undersøkelse, sammenlignet med en forvaltningsrevisjon med større ressurser. En undersøkelse vil ikke være like omfattende som en fullskala forvaltningsrevisjon, og vil derfor ikke favne like bredt.

Prosjektet er gjennomført i perioden september 2019 til januar 2020. Rapporten bygger på dokumentgjennomgang og informasjon fra intervjuer.

Det er avholdt intervju med følgende informanter:

- Rådmannen i Tydal
- Rådgiver landbruk
- Leder i sentraladministrasjonen

Det ble utarbeidet en intervjuguide som ble sendt til informantene i forkant. Referat fra intervju er verifisert av informantene i etterkant for å rette opp eventuelle misforståelser.

Det ble også sendt spørsmål om kommunens prosess til de to partene i saken om Spøneset.

Relevante dokumenter er lagt til grunn for undersøkelsen. Dette gjelder eksempelvis takst, utlysning av eiendommene på kommunens hjemmeside og i avis, kommunestyrets vedtak, og korrespondanse til og fra kommunen i forbindelse med salg av de to eiendommene.

Revisor har hatt et godt samarbeid med kontaktpersonen i kommunen og god dialog med de øvrige informantene, og har mottatt alle etterspurte dokumenter innen kort tid.

Vurdering av datagrunnlag og metode

Revisor mener det har vært tilstrekkelig å intervjue de utvalgte informantene, i kombinasjon med dokumentgjennomgangen. Vi har mottatt alle etterspurte dokumenter, og opplever at kommunen har bidratt med god informasjon til revisor. Revisor anser den mottatte dokumentasjonen som pålitelig og relevant, og mener at verifisering av intervjureferatet bidrar til å øke dataenes pålitelighet. Revisor har en oppfatning av at data fra de ulike kildene sammen gir et godt bilde av sakene.

Vår samlede vurdering er at metodebruk og datagrunnlag i denne undersøkelsen gir et tilstrekkelig grunnlag til å svare på problemstillingene.

1.4 Bakgrunn

1.4.1 Om Spøneset

Tydal kommune er pr. januar 2020 i prosess med å selge landbrukseiendommen Spøneset.

Eiendommen er totalt på 175,7 dekar, fordelt på følgende kategorier:

- Fulldyrket jordbruksareal 70,7 dekar
- Beite 0,8 dekar
- Produktiv skog (bonitet M og L) 85,5 dekar
- Uproduktiv skog 3,7 dekar
- Myr 11 dekar
- Jorddekt fastmark og annet 4 dekar

I tillegg til dette anslås det som omtales som «fjelldelen» av eiendommen til å være på ca. 150 dekar.

Det var to aktuelle kjøpere av Spøneset; Tydal Fellesseter SA og en gårdbruker i Tydal.

Tydal Fellesseter SA har som formål å drive fellesbeite og felles stell av beitedyr. De leier eller kjøper nødvendige areal til dette formålet. Tydal Fellesseter er leietakere på dyrkajorda på parsellen Spøneset.

Den andre gårdbrukeren driver melk- og kjøttproduksjon i Tydal, og har sammenfallende grense med parsellen som selges.

Tydal Fellesseter SA har siden 1960-tallet leid, drevet og dyrket jorden på Spøneset mens den har vært i kommunens eie. I et brev til kommunen skriver Fellessetra at denne jorda har spilt en avgjørende rolle for melkeprodusenter i Tydal, gjennom at det har sikret tilgang til beite gjennom hele sommeren. Bruk av Fellessetra har vært tidsbesparende for bøndene, og ifølge bøndene har forressursen som Fellessetra utgjør, sannsynligvis vært avgjørende for videre drift på deres gårder idag. Det er jordbruksarealet av eiendommen som inngår i Fellessetras leie. Det finnes bygninger på eiendommen som er satt opp av Fellessetra. Disse inngikk ikke i taksten som ble utarbeidet i forbindelse med salget. Det er to leiekontrakter mellom kommunen og Fellessetra; en for tomta hvor bygningene står (løper til 2059) og en for jordbruksarealet (utløp etter vekstsesongen 2019).

1.4.2 Om Tydal museum

Tydal museum eies av kommunen og er organisert under enhet for næring og landbruk. Det er ingen ansatte som arbeider kun med kultur i Tydal kommune. Kommunen har hatt kulturkonsulent i 50 prosent stilling ut 2016. Museet har ikke vært i bruk siden 2017. Museet hadde åpent sommeren 2017, da kom det 63 besøkende.

Museet formidler tre historier: Kraftverket, Singerhistorien og Karolinerhistorien. Kommunen eier store deler av museumsgjenstandene, som består av både grove og skjøre gjenstander. Det er mange gjenstander fra gårdene og bygdesamfunnet i Tydal. Singerhistorien har et eget

rom på museet. Museet har også noen bunader og samiske gjenstander, samt eldre landbruksgjenstander.

Tydal kommune vurderer nå å selge museumsbygget i Åsdalsvegen 3.

1.5 Rapportens oppbygging

I dette innledende kapittelet er det gjort rede for bakgrunn, problemstillinger og metode.

I kapittel 2 beskrives og vurderes prosessen rundt salg av Spøneset. I kapittel 3 beskrives og vurderes prosessen rundt salg av Tydal museum.

Høringssvar finnes i kapittel 4. Konklusjon på problemstillingene finnes i kapittel 5.

2 SALG AV SPØNESET

2.1 Problemstillinger

- Er saksbehandlingen rundt salg av eiendommen Spøneset i tråd med kommunens rutiner, retningslinjer og vedtak?
- Er saksbehandlingen rundt salg av eiendommen Spøneset i tråd med gjeldende lovverk og god forvaltningsskikk?

2.2 Gjeldende lovverk, god forvaltningsskikk og kommunens rutiner og vedtak

Dette kapittelet presenterer det grunnlaget man har i lov, forvaltningsskikk og kommunens egne rutiner for å gjennomføre salg av kommunal eiendom. Det er innholdet i dette kapittelet prosessene rundt salg av eiendommene Spøneset og Tydal museum vurderes opp imot.

2.2.1 Forvaltningsloven

Salg av kommunal eiendom regnes ikke som utøving av offentlig myndighet, men kommunens private autonomi og avtalekompetanse. Privatrettslige forhold faller utenfor utøvelse av offentlig myndighet, og derfor kommer ikke særbestemmelsene om enkeltvedtak til anvendelse i kapittel IV-VI.[2] De alminnelige reglene, herunder kapittel II og III gjelder utover enkeltvedtaksbegrepet og da privatrettslige disposisjoner som kommunen foretar. I disse kapitlene inngår habilitetsreglene og veiledningsplikten.

§ 6 i forvaltningsloven sier noe om habilitet.

En offentlig tjenestemann er ugild til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller til å treffe avgjørelse i en forvaltningssak

a) når han selv er part i saken;

Likeså er han ugild når andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet; blant annet skal legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen som han har nær personlig tilknytning til. Det skal også legges vekt på om ugildhetsinnsigelse er reist av en part.

[2] Inge Lorange Backer mfl., *NOU 2019: 5 Ny forvaltningslov*, 2019 <https://www.regjeringen.no/contentassets/8d681c58c7a94929954ca9538a2476a6/no/pdfs/nou201920190005000dddpdfs.pdf>. Side 436

§ 11 omhandler veiledningsplikten. Forvaltningsorganene har innenfor sitt saksområde en alminnelig veiledningsplikt. Formålet med veiledningen skal være å gi parter og andre interesserte adgang til å ivareta sitt tarv i bestemte saker på best mulig måte.

Forvaltningsorganer som behandler saker med en eller flere private parter, skal av eget tiltak vurdere partenes behov for veiledning.

§11a fastsetter at forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold. Dersom det må ventes at det vil ta uforholdsmessig lang tid før en henvendelse kan besvares, skal det forvaltningsorganet som mottok henvendelsen, snarest mulig gi et foreløpig svar. I svaret skal det gjøres rede for grunnen til at henvendelsen ikke kan behandles tidligere, og så vidt mulig angis når svar kan ventes. Foreløpig svar kan unnlates dersom det må anses som åpenbart unødvendig.

I saker som gjelder enkeltvedtak, skal det gis foreløpig svar etter annet ledd dersom en henvendelse ikke kan besvares i løpet av en måned etter at den er mottatt.

2.2.2 God forvaltningsskikk

Jusleksikon Online presenterer god forvaltningsskikk på følgende vis:

«God forvaltningsskikk innebærer at forvaltningen skal være åpen og serviceinnstilt. Dette kan være å sette rimelige frister, nedtegne opplysninger som blir gitt muntlig skriftlig, innrette seg for å hjelpe publikum på en god måte, svare raskt og seriøst på henvendelser, gi grundig, rask og korrekt saksbehandling og praktisere likebehandling[3].»[4]

God forvaltningsskikk sier derfor noe om hva som kan regnes som god forvaltning, men som ikke nødvendigvis er lovfestet og medfører dermed ikke «feil» i saksbehandling, men heller en uheldig, men lovlig behandling.

---

[3] Store Norske Leksikon v/ Jan Fridthjof Bernt presenterer likhetsprinsippet på følgende vis*: «Likhetsprinsippet, en ulovfestet forvaltningsrettslig rettsregel som stiller krav om at forvaltningsorganer ikke skal utøve sin skjønnsmessige avgjørelsesmyndighet på en måte som innebærer usaklig forskjellsbehandling av borgerne. Forskjellsbehandling vil være usaklig hvis den strider mot alminnelige rettferds- og likhetsidealer, eller hvis den er basert på hensyn som fremtrer som irrelevante i forhold til den lov som regulerer vedkommende saksområde, eller ut fra en mer allmenn vurdering av sakstypen, selv om disse hensyn kanskje ville kunne være saklige i en annen sammenheng.».* Det kan derfor sies at dersom de faktiske forholdene for to eller flere søknader i stor grad er identiske, og søknadene skal vurderes mot samme regelverk og bestemmelser, er dette et moment som taler for likebehandling. Regelanvendelsen skal praktiseres likt for like tilfeller, med mindre det finnes saklig begrunnelse for noe annet.

[4] Jusleksikon Online, «Forvaltningsrett» <https://jusleksikon.no/wiki/Forvaltningsrett>.

2.2.3 Salg av kommunal eiendom

Tydal kommune har utarbeidet rutiner og retningslinjer for salg/avhending av kommunal eiendom i Tydal kommune. Disse ble vedtatt i sak 83/16. Det framgår at unntak fra retningslinjene skal være forankret i politiske vedtak.

Av relevans for denne saken, kan følgende retningslinjer nevnes:

1. Det innhentes takst på kommunale eiendommer som vurderes avhendet/solgt. Unntatt er de objekter hvor salgsverdi ikke antas å overstige kr 100.000
2. Begrunnelse for salg må framgå av dokumentene
3. Alle opplysninger som er relevante for salg av fast eiendom[5] må kunngjøres i salgsdokumentene
5. Etter avsluttet budrunde fattes vedtak i kommunestyret/formannskapet om avhending/salg av fast eiendom, eller av rådmann hvis salget er delegert fra kommunestyret.
7. Det utarbeides salgsprospekt

2.2.4 Salg av jord- og skogeiendommer til landbruksformål

Kommunen har også utarbeidet rutiner som spesifikt regulerer salg av jord- og skogeiendommer til landbruksformål. Disse ble behandlet i sak 38/17.

Følgende punkter gjelder salg av jord- og skogeiendommer til landbruksformål:

- Prisfastsetting i henhold til konsesjonstakst. Hertil dekker kjøper sine kostnader til konsesjonsbehandling og tinglysning. Kommunen krever tinglysning.
- Er det flere interessante kjøpere prioriteres de etter hvem som best tilfredsstiller bestemmelsene i konsesjonsloven § 9.
- Eiere av tilgrensende arealer skal kontaktes hvis de er like godt eller bedre prioritert etter forrige punkt.
- Skulle det være flere interesserte som er like godt prioritert kan saken avgjøres ved loddtrekning.
- Er interessert kjøper lite kvalifisert etter konsesjonsloven § 9 avstår kommunen fra å inngå avtale om salg.

Videre gis rådmannen fullmakt til å gjennomføre salg av landbruksarealer etter disse kriterier.

[5] Fast eiendom omfatter grunn og eventuelle bygninger som står på denne.

Konsesjonsloven presenteres her fordi kommunens rutiner for salg av jord- og skogeiendommer henviser til bestemmelsene i konsesjonsloven §9. Konsesjonsloven har til formål å regulere og kontrollere omsetningen av fast eiendom for å oppnå et effektivt vern om landbrukets produksjonsarealer og slike eier- og bruksforhold som er mest gagnlige for samfunnet, blant annet for å tilgodese:

1. framtidige generasjoners behov
2. landbruksnæringen
3. behovet for utbyggingsgrunn
4. hensynet til miljøet, allmenne naturverninteresser og friluftsinteresser
5. hensynet til bosettingen

§ 9 fastsetter at det ved avgjørelsen om søknad for konsesjon for erverv av eiendom som skal nyttes til landbruksformål, skal det legges særlig vekt på:

1. om erververs formål vil ivareta hensynet til bosettingen i området
2. om ervervet innebærer en driftsmessig god løsning
3. om erververen anses skikket til å drive eiendommen
4. om ervervet ivaretar hensynet til helhetlig ressursforvaltning og kulturlandskapet

Videre heter det at konsesjon i alminnelighet ikke skal gis dersom det ved ervervet oppstår sameie i eiendommen, eller antallet sameiere økes. Det kan gis konsesjon til selskaper med begrenset ansvar. Det skal legges vekt på hensynet til dem som har yrket sitt i landbruket.

§ 9 a fastsetter at ved avgjørelse av en søknad om konsesjon på erverv av bebygd eiendom med mer enn 35 dekar fulldyrka og overflatedyrka jord som skal nyttes til landbruksformål, skal det i tillegg til momentene i § 9 legges særlig vekt på om den avtalte prisen tilgodeser en samfunnsmessig forsvarlig prisutvikling. En slik vurdering skal også gjennomføres ved erverv av ubebygd eiendom som skal nyttes til landbruksformål, med mindre eiendommen er en ren skogeiendom.

2.2.5 Etiske retningslinjer

Kommunestyret vedtok etiske retningslinjer for folkevalgte og ansatte i Tydal kommune 03.11.2016 sak 92/16.

Av betydning for denne saken, kan følgende fra retningslinjene trekkes frem:

- «Folkevalgte og ansatte skal jobbe for likebehandling og gjennom sin dialog med folk sørge for at det oppstår gjensidig respekt. Folkevalgte og ansatte skal ikke opptre på en måte som skader kommunens renommé.»

- «Kommunen har en aktiv opplysningsplikt. All informasjon som gis i forbindelse med virksomhet for kommunen, skal være korrekt og pålitelig og ikke med hensikt gis tvetydig formulering.»
- «Folkevalgte og ansatte plikter lojalt å overholde lover, forskrifter og reglementer som gjelder for kommunens virksomhet. Ansatte skal forholde seg lojalt til vedtak som er truffet. Dette medfører imidlertid ikke noen plikt til å følge pålegg om å gjøre noe ulovlig.»

2.3 Data

Tabell 1. Tidslinje for henvendelser i saken vedrørende Spøneset

Dato	Henvendelse	Beskrivelse
22.06.2017	Kommunestyrevedtak	Kommunestyret vedtar å selge diverse eiendommer. Rådmannen delegeres ansvaret for salg etter gitte retningslinjer.
05.12.2017	Takst	Takst for Spøneset foreligger (ikke fullstendig)
Høsten 2017	Rådgiver Sirum, landbruksavdelingen i Tydal kommune til Hilmo i Fellessetra	Rådgiver i kommunen kontakter leder av Fellessetra høsten 2017 og formidler muntlig at kommunen planlegger salg av Spøneset.
13.04.2018	Selbyggen	Annonse i Selbyggen om salg av kommunale jord- og skogeiendommer, herunder Spøneset. Samtidig publiseres utfyllende annonse/informasjon om salget på kommunens hjemmeside.
16.05.2018	Gårdbruker, interessent	Signert og datert henvendelse om at gårdbrukeren ønsker å kjøpe tre teiger fra kommunen, herunder Spøneset. Henvendelsen inneholder ikke pris. Kommunen har stemplet brevet 18.05.2018.
18.05.2018	Tydal Fellesseter SA, interessent	Bud på eiendommen Spøneset pålydende 211 000 kr. Kommunen har skrevet på for hånd at brevet er mottatt 18.05.2018.

09.01.2019	Gårdbruker, interessent	Interessenten kommer med skriftlig bud hvor kjøpesum på kr 210 000 framgår.
16.01.2019	Kommunen oppretter dokument i ePhorte for behandling av hvem som er best skikket etter konsesjonsloven	Saken hvor det skal vurderes hvem som er best skikket til å kjøpe eiendommen opprettes. Denne ferdigstilles ikke 16.01.2019.
13.02.2019	Møte mellom kommunen og Tydal Fellesseter SA	Møte om eventuell deling av eiendommen
14.02.2019	Møte mellom kommunen og gårdbrukeren	Møte om eventuell deling av eiendommen
15.03.2019	Selbyggen	Sak om at Tydal Fellesseter SA ikke får kjøpe Spøneset, hvor de har høyeste bud.
20.03.2019	Takst	Taksten oppdateres til å omfatte hele eiendommen.
02.05.2019	Kommunens vurdering av hvilken kjøper som er best skikket	Kommunens vurdering av hvem som er best skikket til å kjøpe eiendommen, sendes ut fra saksbehandlingssystemet ePhorte.

2.3.1 Vedtak om salg

Kommunestyret behandlet 22.06.2017 sak om salg av landbruksarealer som kommunen eier. I samme møte fastsettes retningslinjer for hvordan salg av kommunale jord- og skogeiendommer til landbruksformål skal gjennomføres.

Rådmannen opplyser at saksbehandling har blitt foretatt av stab i sektor landbruk og næring, i tillegg til at rådmannen selv har vært involvert i saken.

2.3.2 Takst

Takst av eiendommen ble gjennomført høsten 2017. I takstrapport datert 5.desember 2017 vurderes eiendommen å ha en verdi på kr 210 000.

I brev fra Fellessetra framkommer det at etter at eiendommen ble taksert, ble det klart at eiendommen omfatter 120 dekar eller mer utover det som inngikk i taksen. Fellessetra stiller

spørsmål om vedtak fattet i Utvalg for Miljø og Samfunn (UMS) 29.11.2018 (om oppretting av nye grunneiendommer i forbindelse med salg) er ugyldig siden den fullstendige eiendommen som skulle fradeles ikke var beskrevet i saksframlegget.

Rådmannen opplyser i brev til ordfører at konsesjonstaksten ikke omfattet ca. 100-150 dekar fjellareal og noe «svært marginal vernskog[6]» da dette arealet ikke fremgikk av Økonomisk Kartverk.

Sammen med kommunens vurdering av hvilken kjøper som er mest skikket til å kjøpe eiendommen ekspedert 02.05.2019, foreligger det en oppdatert takst for eiendommen datert 20.03.2019. Her framgår det at *«Ut over det som er inntegnet på Økonomisk Kartverk hører det også med et areal med fjell og svært marginal vernskog. Størrelsen er noe usikker. Det er oppgitt 100-150 dekar».* Det har i forkant av ekspederingen blitt foretatt en vurdering av dette arealet, av samme takstmann, som har anslått verdien av dette ekstra arealet til kr 30 000. Rådmannen vurderer at dette arealet og tilleggsvurderingen ikke endrer grunnlaget for gjennomføringen av kommunestyrets vedtak. Rådmannen mener videre at utelatelse av tilleggsarealet ikke er en saksbehandlingsfeil med betydning for innholdet i utvalg for miljø og samfunns vedtak. Den totale taksten for eiendommen er dermed fastsatt til å være 240 000 kr.

2.3.3 Utlysning

Salget av Spøneset er utlyst på kommunens hjemmeside og i annonse i avisa Selbyggen.

[6] Vernskog er skog som tjener til vern mot klima og naturskader, eller vern mot annen skog. Vernskog skal forvaltes på en særskilt måte, som fastsatt i skoglovgivningen.

Figur 1. Annonse i Selbyggen, 13.04.2018

Tydal kommune
7590 Tydal

Tlf. 73 81 59 00 Faks: 73 81 59 90
postmottak@tydal.kommune.no
www.tydal.kommune.no

Formannskapet, møte mandag 16.04.18 kl. 09.00 på møterom Øyfjellet
Sakliste finnes på www.tydal.kommune.no

Salg av kommunale jord og skogeiendommer
Tydal kommune skal selge følgende jord og skogparseller:
Teig 1, Sør for Nea
Teig 4, Vättån
Finnvolden Øst
Hyttmogjerdet
Spøneset
Ytterligere informasjon og verditakster er tilgjengelig på www.tydal.kommune.no.
For spørsmål kontakt landbrukskontoret.
Budfrist 20. mai 2018.

Stipend i forbindelse med desentralisert sykepleieutdanning
Tydal kommune lyser ut to stipender à kr. 300 000 i forbindelse med desentralisert sykepleieutdanning ved Selbu videregående skole 2018-2021. **Søknadsfrist 20. mai 2018.** For ytterligere info se www.tydal.kommune.no

Figur 2. Kunngjøring på kommunens hjemmeside

I tillegg til takstene er det på kommunens hjemmeside vist både til de generelle retningslinjene for salg og avhending av kommunal eiendom, samt kommunens vedtatte retningslinjer fra 22.06.2017 om salg av jord- og skogeiendommer til landbruksformål. Kunngjøringen av salget i Selbyggen inneholder ikke føringer for salget, eksempelvis pris og skikkethet etter retningslinjer. På kommunens hjemmeside er det lenket til de spesifikke retningslinjene om salg av jord- og skogeiendommer, hvor det står at det ikke er pris, men skikkethet etter kommunens retningslinjer, altså konsesjonsloven § 9, som gjelder. Potensielle kjøpere ble gjort kjent med kommunens retningslinjer for salget gjennom informasjon i annonsen i Selbyggen og informasjon på kommunens hjemmesider.

Representanter fra Fellessetra sa at de ble informert om salget av Spøneset via takstmannen. Rådmannen fortalte at rådgiver på landbruksavdelingen i Tydal kontaktet leder av Fellessetra høsten 2017 og formidlet at kommunen planla salg av Spøneset. Da taksten av Spøneset ble

tatt, var det, ifølge kommunen, enda ikke besluttet at salget skulle skje. Kommunen har hatt direkte kontakt med Fellessetra om saken siden 2017. Kommunen opplyser at det har vært en del telefonisk kontakt med aktørene, men at kommunen ikke har noen rutine på å dokumentere når dette har skjedd.

Kommunestyrevedtaket fra 2017 påla kommunen å kontakte eiere av tilgrensende areal. Fellessetra er ikke en tilgrensende eier av Spøneset. Gårdbrukeren og noen flere er tilgrensende eiere. Kommunen opplyser at det kun var gårdbrukeren av disse som ble informert, da det kun er han som oppfyller krav til kjøper satt i kommunens retningslinjer.

Kommunen mener at begge interessentene (gårdbrukeren og Fellessetra) ble opplyst om retningslinjer og konsesjonsloven. Tydal er en liten kommune og administrasjonen opplyser at mye dialog foregår enten muntlig på rådhuset gjennom at innbyggerne stikker innom, eller via telefon. I den tidlige fasen av salget var det ikke formelle møter eller formell dialog. Dette ble gjennomført først senere i prosessen.

2.3.4 Budprosess

Kommunen opplyser at for en landbrukseiendom som Spøneset, er det konsesjonsloven og tak på prisen (iht. kommunens retningslinjer) som gjelder. Selv om det er satt et tak på pris (taksten), betyr ikke det at prisen er satt. Det er mulig å by under takst. Kommunen ser at bruken av ordet «bud» i annonsen kan være uheldig, men samtidig er det slik at interessentene må melde sin interesse for kjøp av eiendommen. Kommunen forteller at retningslinjene sier at eiendommen skal selges til konsesjonstakst. Samtidig er det et begrenset antall kjøpere for slike eiendommer, og ingen selvfølge at kommunen skulle oppnå taksten. Dersom det hadde kommet svært lave bud, ville ikke kommunen prioritert å selge eiendommen.

Kommunen oppfatter to bud på Spøneset innen budfristen 20.05.2018. Et skriftlig bud fra Fellessetra pålydende 211 000 kr, og et skriftlig bud fra gårdbrukeren uten sum. Budet fra gårdbrukeren ble oppfattet slik at han bød konsesjonstakst, basert på muntlig kommunikasjon. Det er ikke utarbeidet budprotokoll. Landbruksrådgiver i kommunen og gårdbrukeren er enige om at det var et bud til konsesjonstakst. Kommunen opplevde det muntlige budet (altså muntlig pris) som formelt, men oppfordret gårdbrukeren før jul 2018 til å komme med et skriftlig bud som omfattet budets sum. Denne henvendelsen er ikke dokumentert. Det skriftlige budet med sum ble mottatt 9. januar 2019. Kommunen opplever at Fellessetra dro gårdbrukerens bud i tvil da det ikke inneholdt en konkret sum.

Kommunen har ikke benyttet megler. Kommunen har benyttet noe juridisk bistand fra kommunens innleide advokat. Denne bistanden ble benyttet etter påstander om

«skinnprosess». Kommunens advokat har sett på kommunens vedtatte retningslinjer og mener det ikke er noe motstridende i disse. Kommunen har ikke jurist i egen organisasjon.

2.3.5 Salg/valg av kjøper

Deling av eiendommen

Utvalg for miljø og samfunn (UMS) fattet i sitt møte 29.11.2018 sak 49/2018 vedtak om at følgende parseller var planlagt solgt, og kunne deles:

- 174/4 Teig 1 Sør for Nea
- 174/4 Spøneset
- 174/4 Finnvolden Øst
- 174/7 Hyttmogjerdet
- 174/4 Våttån

Da det etter budfristens utløp ble klart at det var to interessenter til eiendommen, tok Fellessetra initiativ til å diskutere en deling av eiendommen. Kommunen inviterte til møter med gårdbrukeren og Fellessetra for å diskutere mulig deling av eiendommen. Ifølge kommunen ønsket Fellessetra denne løsningen, for da kunne Fellessetra kjøpe eiendommen hvor byggene står, samt all dyrket jord rundt. Gårdbrukeren ville da kunne kjøpe fjell-delen av eiendommen. Gårdbrukeren ønsket ikke en deling, og ønsket å kjøpe eiendommen han hadde gitt bud på.

Tydal Fellesseter uttaler i brev at kommuneadministrasjonen hadde et møte med de 13.02.2019, og at administrasjonen her stilte seg positiv til en deling av eiendommen. Fordi den andre interessenten (gårdbrukeren) ikke ønsket at eiendommen skulle deles, gikk man ikke videre med denne løsningen. På bakgrunn av dette har Fellessetra stilt spørsmål ved hvem som styrer prosessen. Kommunen opplyser at de i møtene både med Fellessetra og gårdbrukeren har «merket seg argumentene og tatt de med i den videre vurderingen».

Fjelleiendommen har ifølge kommunen liten verdi og marginale jaktrettigheter. Fjelleiendommen er den delen av Spøneset som ikke var med i første takst. Kommunen opplever at dersom de hadde splittet eiendommen på denne måten, kunne de risikert å sitte igjen med fjelleiendommen selv. Interessen fra gårdbrukeren var for hele eiendommen. Han var klar over at det var en leieavtale med Fellessetra som skulle fortsette etter salget. Fellessetra signaliserte også at de var interesserte i å kjøpe hele eiendommen. For kommunens del var det viktig å sikre at eiendommen ble drevet videre. Kommunen opplever at gårdbrukeren har en langsiktig plan for eiendommen. Ved at gårdbrukeren blir eier av Spøneset, kan driften fra Fellessetra på Spøneset videreføres. Gårdbrukeren må akseptere

leieavtalen Fellessetra har med kommunen. Kommunen uttaler at det beste for Tydal kommune ville være å få til to vinnere, og få partene til å snakke sammen om eventuell deling av eiendommen. Da samtalene om dette startet, var det ingen som hadde fått tilslaget på eiendommen enda.

Kommunens vurdering etter konsesjonsloven

§ 9 i Konsesjonsloven fastsetter at «Konsesjon skal i alminnelighet ikke gis dersom det ved ervervet oppstår sameie i eiendommen, eller antallet sameiere økes. Videre kan det gis konsesjon til selskaper med begrenset ansvar. Det skal legges vekt på hensynet til dem som har yrket sitt i landbruket».

Det er samme person som vurderte skikkethet etter kriteriene i konsesjonsloven (etter kommunens retningslinjer for salg av eiendom) som pleier å behandle de faktiske konsesjonssøknadene i kommunen.

Kommunen brukte tid på vurderingen og mener det var en vanskelig sak. Det ble etter hvert klart hvem som var mest skikket etter konsesjonsloven. Kommunen bruker loven og en veileder fra Landbruksdepartementet for å gjøre riktige vurderinger. Kommunen har også mulighet til å spørre Fylkesmannens jurist hvis man er usikker på noe. Fylkesmannen har veiledningsplikt, men risikerer også å behandle eventuelle klagesaker.

Det fremgår av kommunens vurdering at begge kjøpere er villige til å betale konsesjonstakst, og administrasjonen oppfatter kommunestyrets vedtak slik at konsesjonstaksten er det øvre taket for den prisen som kan tilbys for eiendommen. Administrasjonen vurderer kjøperne til å tilfredsstille kravene for å bli vurdert som aktuell kjøper – og at de derfor skal prioriteres etter hvem som best tilfredsstiller konsesjonslovens § 9.

Det er punkt 2 (om ervervet innebærer en driftsmessig god løsning) som har vært avgjørende i kommunens vurdering av hvilken kjøper som er mest skikket. I de andre vurderingene har interessentene kommet likt ut. Om det avgjørende punktet, framgår følgende:

> *«Om ervervet innebærer en driftsmessig god løsning.*
>
> *Av de to interessentene er det kun (gårdbrukeren) som har sammenfallende grense med parsellen. Fellessetra leier deler av parsellen, og andelseierne bor 13-22 kilometer fra setra. (Gårdbrukeren) bor 8 kilometer fra parsellen. Fellessetra leier i tillegg tilstøtende dyrkamark, og det samlede leide areal inngår i seterdrifta. Setra vil være sikret rett til å leie arealet så lenge den er i drift. Den har i tillegg leierett på grunnen under huset på setra fram 2059. Ved eventuelt opphør på setra vil det være muligheter*

beite på en begrenset del. Driftsmessig vil det da være bedre at (gårdbrukeren) eier hele området.»

Kommunen konkluderer på bakgrunn av dette med at *«etter en samlet vurdering er administrasjonen kommet til at (gårdbrukeren) skal tilbys å inngå kjøpekontrakt for parsellen 174/4 «Spøneset» for en pris oppdatert konsesjonstakst».*

Kommunen forteller til revisor at de vurderte det slik at det driftsmessig sett er bedre at gårdbrukeren eier hele eiendommen. Dette på grunn av at eiendommen er lang og smal, og det er bedre at den blir slått sammen med gårdbrukerens eiendom enn at den fortsetter som en egen eiendom. Kommunen har vært bevisst på at leieavtalen med Fellessetra skulle videreføres før eventuelt salg. For kommunen har det vært viktig å sikre bruk av eiendommen etter salg, og på denne måten har man sikret seg dobbelt; Fellessetra fortsetter leiekontrakten så lenge de driver jorda. Når de ikke lenger gjør det, kan jorda drives videre av gårdbrukeren. Kommunen har vurdert Fellessetra og gårdbrukeren som like parter, men mener at gårdbrukeren oppfyller retningslinjer og konsesjonsloven best.

Kommunen brukte lang tid på denne vurderingen av best skikkede kjøper, og mener at det hadde vært fint dersom man klarte å finne en god løsning for alle.

Når kjøpekontrakt er skrevet, må kjøper søke om konsesjon. Det er Fylkesmannen som tar den endelige konsesjonsvurderingen, da kommunen er part i saken. Søknaden sendes gjennom et søknadsskjema til ordfører, vedlagt jordtakst, vedtak, kommunens retningslinjer for salg etc. Fylkesmannen vurderer deretter kjøper etter konsesjonsloven. Fylkesmannen behandler om kjøper oppfyller krav i loven – ikke hvem som er best skikket av de ulike interessentene. Fylkesmannen foretar priskontroll opp imot takst.

Kommunen beklager at det fra deres side har tatt lang tid å bli ferdig med saken. Det er flere årsaker til dette; arbeidspress, uroligheter og sykemeldinger. Kommunen ønsker ikke å ferdigstille salget før det kommer en konklusjon fra revisjonen. Kommunens oppmåler er tilbake fra sykemelding, og kan gjennomføre formaliteter og matrikkelføring i forbindelse med salget. Kommunen skal tinglyse leieavtalen.

Fellessetra har innløsningsrett for bygningene på Spøneset gjennom tomtefesteloven. Dette er fastsatt i leieavtalen. Innløsningsretten er gjeldende etter 30 år. Avtalen ble sist signert i 2009, og det er signert ny avtale på dyrkajorda i 2019.

Fellessetra har sendt et brev til kommunen hvor de kritiserer kommunens håndtering av salget. Fellessetras kritikk oppsummeres i fem punkter:

1. Tydal Fellesseter ble ikke gjort oppmerksom på salget. De ble klare over salget da de ble kontaktet av takstmann.
2. Det er uklart hvilke kriterier som ligger til grunn for hvem som er kvalifisert til å kjøpe eiendommen.
3. Fellessetra var eneste budgiver som ga bud innen fristen. Fellessetras bud på 211 000 ble ifølge Fellessetra ignorert. Et bud fra en annen budgiver pålydende 210 000 som leveres et halvt år etter at budfristen har gått ut, aksepteres av kommunen.
4. Fellessetra mener saken var avgjort på forhånd og at den åpne budrunden i realiteten ikke var åpen.
5. Takseringen av eiendommen omfatter ikke hele eiendommen.

Det har vært dialog mellom rådmannen og ordfører vedrørende henvendelsen fra Fellessetra. Ordfører har sendt et brev til Tydal Fellesseter hvor det framgår at ordfører mener det ikke er gjort saksbehandlingsfeil. Videre beklager ordfører at prosessen rundt salget har tatt tid, men at han ikke kan se at utfallet av saken ville blitt noe annerledes hvis den ikke hadde tatt tid.

Saksfremlegget til kontrollutvalgets møte 02.05.2019 sak 12/19 presenterer at rådmannen har gitt en orientering om saken til ordfører. Rådmannen skal her ha gitt uttrykk for at saksbehandlingen i saken har vært i tråd med god forvaltningsskikk og i tråd med vedtatte retningslinjer. Ordfører har på bakgrunn av rådmannens orientering konkludert med at han ikke kan se at det er saksbehandlingsfeil i saken som gjør at saken må behandles på nytt.

2.3.6 Sluttføring av salg

Salget er pr. 20.11.2019 fortsatt ikke gjennomført. Det er sendt et vedtaksbrev til gårdbrukeren og Fellessetra med kommunens vedtak. Etter at dette ble sendt, ble det ifølge kommunen støy; forside i Selbyggen, leserinnlegg, kontakt med politikere osv. Kommunen har ikke blitt kontaktet om saken direkte.

Rådmannen opplyste til revisor at kommunens oppfatning var at salget av Spøneset og andre kommunale landbrukseiendommer ikke skulle gjennomføres som et salg etter lov om eiendomsmegling kapittel 6[7].

[7] Eiendomsmeglingsloven kapittel 6 omfatter bestemmelser om oppdragstaker (megler), ansvarlig megler, god meglerskikk, om oppdragsavtalen, opplysningsplikter og lignende.

2.4 Vurdering

Vurdering av prosessen opp mot gjeldende lovverk

Salg av landbrukseiendommen Spøneset er forankret i kommunestyrevedtak datert 22.06.2017. Samme dato vedtok kommunestyret retningslinjer/kriterier for gjennomføring av salg av kommunale jord- og skogeiendommer og myndighet til å gjennomføre salget ble delegert til rådmannen. Kriteriene for salg sier at prisen skal fastsettes til konsesjonstakst og at interessenter/potensielle kjøpere av eiendommen skal rangeres ut fra hvor godt de oppfyller vilkårene i konsesjonsloven §9. Ordinært er det kommunen selv som behandler søknader om konsesjon ved overdragelse av landbrukseiendommer. Fordi kommunen her er part i saken[8], og dermed inhabil, vil søknad om konsesjon i forbindelse med overdragelse av eiendommen avgjøres av Fylkesmannen. Kommunen gjør ingen konsesjonsbehandling, men vurderer aktuell kjøper etter egne kriterier. Det er bra at kommunen har vurdert seg inhabil til å vurdere den faktiske konsesjonen av Spøneset, og at kommunen er tilgjengelig ved oppmøte og gir muntlig informasjon. Revisor kan ikke se at kommunen har brutt med likhetsprinsippet når det gjelder behandling av de to interessentene i salget av Spøneset. Behandlingen av saken har tatt uforholdsmessig lang tid. Revisors vurdering er dermed at kommunen med ett unntak har opptrådt i samsvar med aktuelle bestemmelser i forvaltningsloven. Unntaket er at det er brukt lang tid på å avgjøre saken, noe som ikke er i tråd med forvaltningsloven § 11 a.

Vurdering av prosessen opp mot god forvaltningsskikk

God forvaltningsskikk sier at kommunen skal være åpen og serviceinnstilt. I dette legger revisjonen at kommunen *fastsetter rimelige frister, at opplysninger som blir gitt muntlig nedtegnes skriftlig, at kommunen innretter seg for å hjelpe publikum på en god måte, at kommunen svarer raskt og seriøst på henvendelser, at kommunen gir grundig, rask og korrekt saksbehandling og at den praktiserer likebehandling.*

Takst for eiendommene, samt kommunens retningslinjer for salg av kommunal eiendom og retningslinjer for salg av landbrukseiendom er presentert på kommunens hjemmeside. Underveis i salgsprosessen ble det klart at taksten for eiendommen var ufullstendig. Taksten ble først korrigert etter at budfristen var gått ut, i mars 2019. Det er uheldig at takst av eiendommen ikke var fullstendig på tidspunktet eiendommen ble lagt ut for salg. Dette fører eksempelvis til usikkerhet om pris og omfang av eiendommen. Det faktum at taksten ikke er komplett, er ikke i tråd med kommunens regelverk om at alle opplysninger som er relevante

[8] Etter § 1 Kommunens myndighet, i vedtak om overføring av myndighet til kommunen, fylkesmannen, Landbruksdirektoratet og Direktoratet for mineralforvaltning etter konsesjonsloven, jordlova og odelsloven.

for salg av fast eiendom må kunngjøres i salgsdokumentene. Bakgrunnen for feil takst ligger i at det ikke lå riktig informasjon i Økonomisk Kartverk[9], som takstmannen la til grunn og som danner grunnlaget for matrikkelen. Kommunen som eier kunne meldt inn feil i kartet hvis de kjente til dette. Revisor forstår det slik at feilen ble oppdaget nettopp i forbindelse med salget av eiendommen. Taksten har blitt rettet og salget har enda ikke blitt formelt gjennomført. I henhold til tidslinjen, ble taksten rettet før kommunen fattet vedtak om hvem som var best skikket til å kjøpe eiendommen. Revisor kjenner ikke til når i prosessen av salg at feilen ble oppdaget. Dersom kommunen kjente til feilen, ville det vært i strid med egne retningslinjer å legge ut eiendommen for salg med feil i dokumentene. Revisor anser feilen i takst på generelt grunnlag som mindre, og antar at dette ikke ville hatt avgjørende innvirkning på hvem som kunne vært interessert i eiendommen. Rutiner for kontroll bør likevel innskjerpes da dette i eventuelle andre saker kunne hatt større betydning. Feilen ble rettet før kommunen fattet endelig vedtak, noe som er positivt. Revisor legger til grunn at taksten ble rettet kort tid etter at man oppdaget feilen, og da har kommunen etter revisors syn håndtert dette på en tilfredsstillende måte.

I utlysningen har kommunen satt en klar budfrist. Revisor har imidlertid inntrykk av at terminologien «budfrist» kan ha bidratt til uklarhet om hva som er førende for hvem som er aktuelle kjøpere. I revisors øyne ville det vært hensiktsmessig, og mer i tråd med god forvaltningsskikk, å være tydelig i utlysningen på at det i dette tilfellet ikke er pris som er avgjørende for valg av hvem som får kjøpe eiendommen. Samtidig er pris en del av kommunens vurdering om eiendommen i det hele tatt skal selges, og det er relevant at interessenter signaliserer hva de ønsker å betale.

Ved budfristens utløp hadde to interessenter meldt sin interesse for eiendommen. Fellessetra oppga skriftlig hvor mye de var villig til å betale for eiendommen. Gårdbrukeren meldte også interesse innen budfristens utløp, men oppga ikke skriftlig hvor mye han var villig til å betale for eiendommen. Ifølge kommunen opplyste gårdbrukeren muntlig at han var villig til å betale en pris lik takst på eiendommen. Denne opplysningen er imidlertid ikke nedtegnet skriftlig. Først seks måneder etter budfristens utløp oppfordret kommunen gårdbrukeren til å skriftliggjøre hvor mye han var villig til å betale for eiendommen.

Revisor vurderer på bakgrunn av det overstående at kommunen på flere punkt ikke har opptrådt i tråd med god forvaltningsskikk. Dette har bakgrunn i uklar skriftlig kommunikasjon, at muntlige opplysninger ikke er nedtegnet skriftlig, at oppfordring om skriftliggjøring av budets

[9] Ved etableringen av økonomisk kartverk var det alt produktivt areal under tregrensa som var omfattet.

pålydende ble gitt mange måneder etter budfristens utløp og at behandlingen av saken tar lang tid.

Vurdering av salget opp mot egne rutiner og retningslinjer

De etiske retningslinjene fastslår at kommunen skal ha en aktiv opplysningsplikt, og at all informasjon som gis i forbindelse med virksomhet for kommunen, skal være korrekt og pålitelig og ikke med hensikt gis tvetydig formulering. Revisor mener her at kommunen ikke har opptrådt i strid med egne etiske retningslinjer, men at kommunen kunne vært mer informativ på hjemmesiden når de lyste ut eiendommene når det gjelder hvilke retningslinjer som gjelder for salget, og at det ikke er pris, men skikkethet som er avgjørende. Kommunens retningslinjer klargjør at det er skikkethet etter konsesjonsloven som gjelder for valg av kjøper. Retningslinjene for salg av kommunal eiendom er først og fremst føringer for hvordan kommunen skal gjennomføre salget, og det er ikke opplagt at potensielle kjøpere av eiendommen leser retningslinjene. Bruken av ordet «budfrist» i utlysningen kan være egnet til å gi inntrykk av at pris vil tillegges vekt i vurderingen av hvem som får kjøpe eiendommen. I sum vurderer revisor at kommunikasjonen fra kommunen har vært uklar.

Som eier av tilgrensende eiendom ble gårdbrukeren informert av kommunen om at Spøneset skulle selges. Fellessetra, som leietaker på Spøneset, forteller at de ble ikke informert om salget før det kom en takstmann på eiendommen. Kommunen forteller på sin side at de har vært i kontakt med Fellessetra høsten 2017 og formidlet at kommunen planla salg av Spøneset. Det finnes ikke dokumentasjon på denne henvendelsen. Det er ikke noe krav om at kommunen skal kontakte Fellessetra. Fordi Fellessetra ikke eier tilgrensende eiendom, er kommunen ikke pålagt å kontakte de. Slik revisor forstår kommunens regelverk, skal eiere av tilgrensende arealer kontaktes hvis de er like godt eller bedre prioritert etter konsesjonsloven § 9, noe som betyr at kommunen kunne kontaktet gårdbrukeren om salget etter budfrist. Dette var ikke aktuelt her da gårdbrukeren allerede hadde meldt interesse før budfrist.

Revisor har forståelse for at kommunen synes det er krevende å fatte en beslutning i saken og dermed ønsker å se om det kan være en løsning å dele eiendommen for å få til to «vinnere». Samtidig er det slik at initiativet til deling kommer fra en av interessentene som har lagt inn bud på eiendommen (Fellesetra). Ved å legge til rette for dialog om deling av eiendommen lar kommunen interessen til en av budgiverne påvirke saksbehandlingsprosessen. Etter revisors skjønn fremstår denne fremgangsmåten som uheldig overfor den andre interessenten (gårdbrukeren). Gjennom å legge til rette for dialog om deling av eiendommen signaliserer kommunen at de er usikre på beslutningen og at de kan være villig til å avvike fra de retningslinjer og forutsetninger (takst/utlysning) som er satt for gjennomføring av salget. Etter revisors skjønn kan dette ha bidratt til unødig støy i prosessen.

Da det ble klart at gårdbrukeren ikke var interessert i deling av eiendommen foretok kommunen en vurdering av hvilken kjøper som best tilfredsstilte kriteriene i konsesjonsloven §9, jamfør retningslinjene for salg av jord og skogeiendommer. Basert på vurdering etter kriteriene tilbyr kommunen gårdbrukeren å kjøpe Spøneset. Kommunens avgjørelse foreligger først mer enn 6 måneder etter budfristens utløp. Etter revisors forståelse har prosessen med å komme fram til en avgjørelse om hvem som skal tilbys eiendommen tatt lengre tid enn man bør forvente i slike saker. Slik revisor leser kommunens retningslinjer, er også bestemmelsen om at konsesjon i alminnelighet ikke skal gis dersom det ved ervervet oppstår sameie i eiendommen, eller antallet sameiere økes, relevant i denne saken. Dette styrker kommunens vurdering av hvilken kjøper som best tilfredsstiller retningslinjene, i tillegg til at kommunen vurderer det som hensiktsmessig at Spøneset ikke fortsetter som egen eiendom.

Ansatte skal forholde seg lojalt til vedtak som er truffet, og her kan man stille spørsmål om i hvor stor grad man avviker fra rutinene om salg av kommunal eiendom når man ikke umiddelbart velger den kjøperen som er best skikket til å kjøpe eiendommen, men heller vurderer å dele eiendommen for å finne gode løsninger for begge interessenter.

Rådmannen er gitt delegert myndighet til å gjennomføre salget, og det er rådmannen som har ført saken. Endelig salg er foreløpig ikke gjennomført. Revisor forstår takstrapporten som salgsprospekt og kommunen har på denne måten utarbeidet prospekt.

Revisor vurderer på bakgrunn av det ovenstående at kommunen opptrer i tråd med egne rutiner, retningslinjer og vedtak, med ett unntak. Retningslinjene sier at kommunen skal tilby eiendommen til den som er best skikket ut fra kriterier fastsatt i konsesjonslovens § 9. En av interessentene (Fellessetra) tok etter budfristens utløp initiativ mot kommunen med sikte på å få til deling av eiendommen. Basert på initiativet fra Fellessetra gjennomfører kommunen et møte med Fellessetra og et møte med gårdbrukeren. Tema for møtene er deling av eiendommen mellom de to interessentene. Etter revisors forståelse opptrer kommunen i strid med egne retningslinjer ved at de ikke umiddelbart avgjør hvem som er best skikket etter kriteriene i § 9, men heller går inn på en diskusjon om deling av eiendommen basert på initiativ fra en av interessentene. I møtene blir det klart at gårdbrukeren ikke ønsker deling. Kommunen kommer deretter fram til at gårdbrukeren er best skikket og skal tilbys eiendommen. Det følger av dette at deling av eiendommen, og hvor Fellessetra hadde fått dyrkamarka, ville vært i strid med vedtatte retningslinjer for salget. Deling av eiendommen ville fordret at retningslinjene ble endret. Etter revisors skjønn burde administrasjonen lagt fram saken for politisk nivå før de gikk inn i diskusjoner med partene om deling av eiendommen.

3 SALG AV TYDAL MUSEUM

3.1 Problemstillinger

- Er saksbehandlingen rundt salg av eiendommen Tydal museum i tråd med gjeldende lovverk og god forvaltningsskikk?
- Er saksbehandlingen rundt salg av eiendommen Tydal museum i tråd med kommunens rutiner, retningslinjer og vedtak?

3.2 Gjeldende lovverk, god forvaltningsskikk og kommunens rutiner og vedtak

Revisor knytter noen vurderinger til kommunens handlinger vedrørende salget av Tydal museum. Det vi vurderer kommunen opp imot, ligger i kapittel 2.2. Følgende deler av kapittel 2.2. er aktuelt for salget av Tydal museum:

1.2.2. God forvaltningsskikk

2.2.3. Salg av kommunal eiendom

2.2.5. Etiske retningslinjer

3.2.1 Salg av museet

Kommunen ønsker å selge museumsbygget på grunn av økonomi og redusere den totale kommunale bygningsmassen. Museumsbygget har behov for nytt tak, nye vindu, ny isolasjon og så videre. Det er store kostnader med å utbedre museumsbygget i tillegg til store driftskostnader, sett opp imot at det ikke er i bruk og at kommunen ikke har kapasitet til å holde museet åpent.

Kommunen arrangerte et åpent møte, hvor man ønsket innspill på hvordan man kan drive museet. Tre personer møtte. Det har blitt arrangert et møte utenfor kommunens regi om museet hvor det var større oppmøte. Det vil sannsynligvis etableres en venneforening for museet.

Kommunens saksbehandling vedrørende salg av museet er budsjettvedtaket, og det man har lagt ut på kommunens hjemmeside (at man vurderer salg av museet). Kommunen har referat fra møter med MiST og det åpne møtet som ble gjennomført.

Kommunen opplever at salg av museumsbygget har blitt til en noe betent sak blant innbyggerne. Det var ingen store diskusjoner om salget i den politiske behandlingen. Det har ikke vært behandlet politisk sak om museet etter budsjettvedtaket.

3.2.2 Utlysning

Salget av Tydal museum er utlyst på kommunens hjemmeside. Her framgår det at museumsbygget i Åsdalsvegen 3 vurderes solgt. Denne utlysningen er siden trukket. Kommunen stanset salget av museet siden det ble bestilt en undersøkelse fra revisjonen.

Rådmannen opplyser at saksbehandling har blitt foretatt av stab i sektor teknikk og miljø, i tillegg til at rådmannen selv har vært involvert i saken.

Salg av museet vil ifølge kommunen gå etter kommunens ordinære retningslinjer for salg av eiendom. Pengene som kommer inn fra eventuelt salg, vil sannsynligvis plasseres på ubundet investeringsfond. Tydal kommune har ikke mottatt noen form for økonomisk støtte for å bygge opp utstillinger, og museumsbygget har ikke blitt vedlikeholdt siden det ble bygd. Drift av museet har vært finansiert av Tydal kommune.

I forbindelse med bygging av museet på slutten av 1980-tallet ga Norsk Kulturråd et tilsagn på 1,5 millioner kroner. Tydal kommune kjenner ikke til noen klausuler for disse pengene, annet enn at de skulle gå til bygging av museet. I tilsagnsdokumentet datert 02.04.1987 forutsettes det at endelig finansieringsplan foreligger innen 31.12.87 og at byggearbeidet påbegynnes i løpet av 1988, ellers trekkes tilsagnet tilbake.

Finansieringen av bygget var ifølge sak K106/87 følgende:

Figur 3. Finansering av museumsbygg

Finansiering:	Kommunal bevilgning 1985-87	Kr. 1 150 000
	Statstilskott 1988	kr. 1 500 000
	Komm. bevilgn./lån 1988	kr. 1 350 000.-
	Byggekostnad	kr. 4 000 000.-

Evt. låneopptak behandles som egen sak.

Revisor har ikke fått tilsendt ytterligere dokumenter utover dette.

Kommunen har mottatt tre seriøse henvendelser om kjøp av bygget.

3.2.3 Planer for museumsgjenstandene og utstillingene

Tydal kommune eier storparten av gjenstandene i museet. Det er noen gårder/privatpersoner som har lånt gjenstander til kommunen, og har avtale på dette. Det har vært noen henvendelser om å få tilbake gjenstandene i forbindelse med salg av bygget.

Tydal kommune har vært i kontakt med Museene i Sør-Trøndelag AS (MiST) for å sikre en god håndtering av det museumsfaglige i forbindelse med salget. Det kom fem ansatte fra MiST på befaring våren 2019. Kommunen opplever at MiST var positivt overrasket over Tydal

kommunes planer for museet, gjennom at det var planer og tanker for hvordan man løser utfordringene både med lagring og utstillinger. Tydal kommune har et servicebygg ikke langt fra rådhuset som er aktuelt som magasin. Her er det satt i gang målinger over tid for å sikre stabil temperatur og luftfuktighet. Plasseringen av gjenstandene i Tydal museum er også tilfredsstillende, og gjenstandene er ikke i fare. MiSTs vurdering er at både servicebygget og Tydal museum tilfredsstiller krav til lagring. Tydal kommune har god oversikt over gjenstandene, da det er gjort en solid innsats for å registrere disse gjennom at det tidligere har vært satt av ressurser til det. Kommunen finansierer alt vedrørende flytting og tilrettelegging for god oppbevaring av gjenstander. Det skal gjennomføres et nytt møte med MiST om flytting og oppbevaring når det er klart om museumsbygget selges eller ikke.

Kommunen kjøper ikke tjenester fra MiST. MiST oppleves som veldig på tilbudssiden, og som interesserte i at prosessen med salg av museumsbygg og flytting av gjenstander skal gå så godt som mulig. Tydal kommune har ikke gjort kostnadsoverslag på flytting og endringer i servicebygget. MiST har signalisert at de kan bistå noe med utstillinger og flytting. Det er mulig å kjøpe noen tjenester fra MiST.

I budsjettet for 2019 ble det lagt inn tiltak om mulig salg av museet. I formuleringen «mulig», ligger det at det må utredes hva man gjør med utstillingene og gjenstandene. Museet har mye som er interessant å stille ut, og når det ikke kommer besøkende til museet må man stille ut gjenstandene andre steder. Flere steder i Tydal er aktuelle for dette, eksempelvis biblioteket. Kommunen ser også at karolinerutstillingen på 705-senteret[10] er populær. I vedlegg til budsjettsaken som ble behandlet i kommunestyret 13.12.2018 sak 65/18 framgår følgende:

[10] 705-senteret ligger i Ås i Tydal, og har flere ulike tilbud; kafé, utstillinger, arrangement og aktivitetstilbud. Flere bedrifter og andre aktører holder til her; naturparkforvalteren, Tydal Grunneierlag og et studio for grafisk design og fotografering.

Tabell 2. 4140 Museumsdrift

Kapittel: Kultur	
Tiltak	**017: 4140 Museumsdrift**
Beskrivelse	Karolinerutstillinga har vært plassert i 705-Senteret i anledning 300-års markeringen av Armfeldts felttog gjennom Tydal i 1718. Det har vært avholdt møte med lag og organisasjoner for å se på muligheten til å drive museet med bistand fra frivilligheten. Det blir allerede gjort en formidabel jobb med frivillig innsats på veldig mange områder i Tydal, og ingen har meldt interesse for å drive museet på frivillig basis. Alternative måter å synliggjøre f.eks. kraftverkshistorien, Singerhistorien og Karolinerhistorien foreslås. Plassering på plasser som er lett tilgjengelig og med bra åpningstider vil gjøre at mange vil få anledning til å se gjenstander og lese om historien på en alternativ måte til et tradisjonelt museum. Museumsbygget selges og museumssamlingen som ikke blir utstilt vil bli oppbevart forsvarlig.

En kommunestyrerepresentant foreslo at museet ikke skulle selges i 2019 og at gjenstandene skal beholdes der de er, men forslaget falt med 11 stemmer mot og 6 stemmer for.

Kommunen erfarer at Selbu og Tydal Historielag tok kontakt med fylkesdirektør for kultur og folkehelse i Trøndelag fylkeskommune, Karen Espelund, om salg av museet. Tydal kommune har ikke blitt kontaktet av historielaget. Tydal kommune har planer for gjenstandene og utstillingene, og det er satt av noen midler til dette i budsjettet for 2019. QR-koder og løsninger med utstillinger uten personalressurs er en del av Tydal kommunes planer.

Tydal kommunes plan for museet, er at alt vedrørende kostnadsberegninger og flytting skal gjennomføres før salget av museumsbygget gjennomføres. Kommunen mener det er viktig å sikre forsvarlig oppbevaring av gjenstandene, samt ha en plan for utstillinger. Det er ikke noe mål for kommunen å ha mange gjenstander i magasin.

Rådmannen opplyser at kommunen har fått noen henvendelser når det gjelder kjøp av museet. Administrasjonen er opptatt av at det finnes løsninger for gjenstandene som oppbevares i bygget i dag. Kommunen har kontaktet Museene i Sør-Trøndelag (MiST) for å kunne se på alternative lokaler for forsvarlig oppbevaring. Kommunen har foreløpig stoppet arbeidet med salg av museet, men er fortsatt i kontakt med MiST for å være klare ved et eventuelt salg av bygget.

3.2.4 Takst

Det er ikke gjennomført takst av museumsbygget.

Bygget er regulert til blandet bruk. Dersom det er endringer på dette etter salget, må det søkes om å endre formål. Noen av henvendelsene for kjøp av bygget, var for næringsformål.

3.3 Vurdering

Vurdering av salget av Tydal museum opp mot gjeldende lovverk og god forvaltningsskikk

Kommunestyret har vedtatt at museumsbygget skal selges. Kommunen har lagt ut på sin hjemmeside at de vurderer å selge museumsbygget. Rådmannen gir uttrykk for at utlysningen har skapt noen reaksjoner. Selv om det ikke på noen måte finnes krav om at det skal gis informasjon om følgende, kunne det vært hensiktsmessig (for å øke informasjonstilgangen til innbyggere og på denne måten dempe eventuelle reaksjoner på salget) å informere eksempelvis om:

- Bakgrunnen for salget
- Hva kommunens plan for gjenstandene/utstillingene var
- At det forelå et politisk vedtak for salget

Museumsbygget ble bygget på slutten av 80-tallet og har ikke blitt vedlikeholdt eller endret siden dette. Kommunen har ikke klart å finne dokumenter som sier noe om det er noen føringer for tilskuddene som ble gitt ved bygging. Selv om revisor anser det som usannsynlig at det ligger føringer for dette, vil det være ryddig å kontakte tilskuddsyter for å bekrefte at det ikke finnes noen klausuler her. Bygget har ikke fått tilført midler (ut over midler ved byggingen) som skal kunne tilsi at det foreligger noen føringer for hva kommunen skal kunne gjøre med bygget i 2019.

For Tydal museum, har ikke revisor vurdert opp imot gjeldende lovverk. Dette da salget har kommet så kort at revisor ikke har funnet aktuelle utfordringer opp imot lovverket.

Revisor kan ikke se at håndteringen av salg av museumsbygget strider mot god forvaltningsskikk, med unntak av at det finnes forbedringspotensial i kommunikasjonen når det gjelder årsaker til salg og plan for gjenstandene.

Vurdering av salget av Tydal museum opp mot kommunens rutiner

Salget av Tydal museum skal følge kommunens retningslinjer for salg av kommunal eiendom.

Punkt 1 fastslår at det skal innhentes takst for kommunale eiendommer som vurderes avhendet/solgt. Dette er ikke gjort for museumsbygget.

Punkt 2 fastslår at begrunnelse for salg må framgå av saksdokumentene. Beslutningen om salg av Tydal museum hører til behandlingen av budsjettet i kommunestyrets desembermøte i 2018. Lavt besøkstall og ingen interesse fra noen for å drive museet framgår som årsaker til

salget. I møte med kommunen framgår det at også en reduksjon i kommunale bygg, spesielt sett i kombinasjon med vedlikeholds- og oppgraderingsbehovet i museumsbygget også har vært viktig i beslutningen om å selge museumsbygget.

Videre fastsetter kommunens retningslinjer at det eksempelvis skal utarbeides salgsprospekt, alle opplysninger som er relevante for salg av fast eiendom må kunngjøres i salgsdokumentene og så videre. Etter revisors forståelse har ikke salgsprosessen av museumsbygget kommet så langt at disse retningslinjene trer i kraft. Kommunen har luftet at museumsbygget vurderes solgt, og ber eventuelle kjøpere melde interesse til kommunen.

Kommunens etiske retningslinjer slår blant annet fast at ansatte skal forholde seg lojalt til vedtak som er truffet. Vedtaket om å selge museet er fastlagt i budsjettvedtaket fra desember 2018, og i så måte utøver kommunens ansatte kommunestyrets vedtak ved å legge ut museumsbygget for salg.

Revisor vurderer derfor at saksbehandlingen med ett unntak er i tråd med kommunens rutiner, retningslinjer og vedtak. Unntaket er at det ikke er utarbeidet takst for eiendommen.

4 HØRING

Rapporten ble sendt på høring til rådmannen 20.01.2020. Revisor mottok et høringssvar 02.02.2020 som medførte relativt store endringer i rapportens datadel, vurderinger og i konklusjon. Revisor har derfor bearbeidet rapporten i tråd med opplysningene som kom frem i høringssvaret. Da rapporten hadde gjennomgått store endringer, valgte revisor å gi kommunen mulighet til å gi et nytt høringssvar til den nye rapporten. Rapporten ble sendt på høring for andre gang 21.04.2020, og andre høringssvar fra kommunen er datert 29.04.2020. Det andre høringssvaret har medført en mindre justering i rapportens sammendrag.

Begge høringssvarene ligger vedlagt rapporten.

5 KONKLUSJON

Spøneset

Revisor konkluderer først med at saksbehandlingen rundt salg av eiendommen Spøneset med ett unntak er i tråd med aktuelle bestemmelser i forvaltningsloven. Unntaket er at det er brukt lang tid på å avgjøre saken, noe som ikke er i tråd med forvaltningsloven § 11 a.

Deretter konkluderer revisor at kommunen på flere punkt ikke har opptrådt i tråd med god forvaltningsskikk. Dette har bakgrunn i uklar skriftlig kommunikasjon, at muntlige opplysninger ikke er nedtegnet skriftlig, at oppfordring om skriftliggjøring av budets pålydende ble gitt mange måneder etter budfristens utløp og at behandlingen av saken tar lang tid.

Til slutt konkluderer revisor med at kommunen opptrer i tråd med egne rutiner, retningslinjer og vedtak, med ett unntak. Unntaket er at det gjennomføres møter med interessentene for å avklare interesse for deling av eiendommen, i stedet for å vurdere hvem av interessentene som er best skikket for å kjøpe eiendommen og deretter tilby eiendommen til denne.

Tydal museum

For Tydal museum, har ikke revisor vurdert opp imot gjeldende lovverk. Dette da salget har kommet så kort at revisor ikke har funnet aktuelle utfordringer opp imot lovverket.

Revisor konkluderer derfor med at saksbehandlingen rundt salg av eiendommen Tydal museum er i tråd med god forvaltningsskikk.

Deretter konkluderer revisor med at saksbehandlingen rundt salg av eiendommen Tydal museum med ett unntak er i tråd med kommunens rutiner, retningslinjer og vedtak. Unntaket er at det ikke er utarbeidet takst for eiendommen.

KILDER

Backer, Inge Lorange, Marianne Abeler, Siri Halvorsen, Hanne Kjørholt, Sven Ole Fagernæs, Gunnar O. Hæreid, mfl., *NOU 2019: 5 Ny forvaltningslov*, 2019 <https://www.regjeringen.no/contentassets/8d681c58c7a94929954ca9538a2476a6/no/pdfs/nou201920190005000dddpdfs.pdf>

Kartverket, *Kurs i matrikkelføring - Den norske eiendomsregistreringens historie*, 2015 <https://www.kartverket.no/globalassets/matrikkel/kurs/forkurs/pdf/2-den-norske-eiendomsregistrerings-historie.pdf>

Online, Jusleksikon, «Forvaltningsrett» <https://jusleksikon.no/wiki/Forvaltningsrett>

Store Norske Leksikon, Likhetsprinhttps://snl.no/likhetsprinsippet

VEDLEGG 1 – HØRINGSSVAR

TYDAL KOMMUNE
Sentraladministrasjonen

Unntatt offentlighet ihht. Off.l. § 13, jfr. Fvl. § 13, 1. ledd nr 2

REVISJON MIDT-NORGE SA
Brugata 2
7715 STEINKJER
Att. Sunniva Tusvik Sæter

Deres ref.:	Vår ref.:	Saksbehandler:	Dato:
	2020/99-6 2606/2020	Heidi Horndalen	29.04.2020

Svar på Revisjonens spørsmål - Undersøkelse salg av kommunal eiendom

Vi viser oversendelse datert 21. april 2020 med vedlegg «Andre høringsutkast Tydal», og frist til 4. mai 2020 for å inngi eventuelle merknader til rapportutkastet. Vi viser videre til oversendelse av «Høringsutkast: Undersøkelse av salg av kommunal eiendom» den 20. januar 2020, og administrasjonens merknader, datert 020220, til det første høringsutkastet. Til slutt viser vi også til e-post av 130320. fra Sunniva Sæter og vårt svar på denne e-posten, datert 210320

Vi registrerer at «Andre høringsutkast Tydal» på flere punkter er vesentlig forskjellig fra det første utkastet som ble sendt på høring. Administrasjonen finner det ikke hensiktsmessig å gå inn i de enkelte forhold på ny. Med unntak av ett forhold, vil vi nøye oss med å vise til våre tidligere oversendelser jf ovenfor.

Vi registrerer at rapporten bærer preg at av det er gjort vesentlige endringer i de materielle drøftelser som ikke nødvendigvis er innarbeidet i de overordnede konklusjoner. Et sentralt spørsmål for revisjonens gjennomgang synes å være kommunens motivasjon for å delta i møter med interessentene i januar 2019. I rapportens «Sammendrag» på side fire, fremgår at *«[u]nntaket er at det gjennomføres møter med interessentene for å avklare interesse for deling av eiendommen, i stedet for å vurdere hvem av interessentene som er best skikket for å kjøpe eiendommen og deretter tilby eiendommen til denne.»* Dette synes ikke å samsvare med revisjonen egen beskrivelse av faktum på side 21 i rapporten hvor det fremgår at *«[d]a det etter budfristens utløp ble klart at det var to interessenter til eiendommen, tok Fellessetra initiativ til å diskutere en deling av eiendommen.»* [vår understreking]. Det vises for så vidt også til administrasjonens svar på revisjonens første spørsmål i vårt brev datert 270320, hvor det på første side i brevet fremgår at *«[a]dministrasjonen var vel innforstått med de rammene for salget som kommunestyret hadde vedtatt. Formålet med møtene var ikke å legge til rette for et arrangement på tvers av kommunestyrets vedtatte retningslinjer gjennom deling av eiendommen.»*

Postadresse	E-post adresse	Telefon	Bank
Tydalsvegen 125	postmottak@tydal.kommune.no	(+ 47) 73 81 59 00	4285.07.04443
N-7590 TYDAL	Nettadresse	Telefaks	Org.nr
	www.tydal.kommune.no	(+ 47) 73 81 59 90	NO 864 983 472 MVA

Med hilsen

Heidi Horndalen
kommunedirektør

Dette brevet er godkjent elektronisk i Tydal kommune og har derfor ingen signatur

TYDAL KOMMUNE
Sentraladministrasjonen

Unntatt offentlighet ihht.
Off.l. § 13, jfr. Fvl. § 13, 1.
ledd nr 2

REVISJON MIDT-NORGE SA
Brugata 2
7715 STEINKJER
Att. Sunniva Tusvik Sæter

Deres ref.:	Vår ref.:	Saksbehandler:	Dato:
	2020/99-3 716/2020	Heidi Horndalen	02.02.2020

Svar Høringsutkast - Undersøkelse vedrørende salg av kommunal eiendom

1. Innledende merknader

Vi viser til oversendelse av «Høringsutkast: Undersøkelse av salg av kommunal eiendom» datert 20. januar 2020. I oversendelsen er det gitt frist til 29. januar d.å. for å komme med uttalelse til høringsutkastet. I e-post datert 20.01.2020 er denne fristen utsatt til 20.02.2020. Uttalelsen er således rettidig.

Rådmannen registrerer de rettslige og faktiske utgangspunkter som revisjonen tar for sin vurdering. Det bemerkes at Rådmannen finner det lite hensiktsmessig å kommentere mindre upresisheter og manglende presisjon i det faktiske og rettslige utgangspunktet. At vi avstår fra merknader innebærer dog ikke at Rådmannen nødvendigvis er enig i de utgangspunkter som tas og den konkrete subsumsjonen. Vi registrerer videre at revisjonen gjennom hele rapporten unnlater å redegjøre for sin bevisvurdering knyttet til uklart faktum. Dette vil vi kommentere konkret nedenfor.

Vi har funnet det nødvendig å feste noen merknader til feil og manglende presisjonsnivå/sammenheng i vurderinger/konklusjon med hensyn til overholdelse av gjeldende lovverk, punkt 3. Vi vil også under punkt **Error! Reference source not found.** påpeke en motsigelse i rapportens vurdering sammenlignet med den innledende beskrivelsen av faktum.

Hovedbegrunnelsen for å inngi en uttalelse er at revisjonen for sin vurdering har lagt til grunn en vesentlig feil faktisk premiss knyttet til spørsmålet om deling av eiendommen. Denne skal redegjøres for nedenfor under punkt 2, og vi vil også tillate oss å feste noen merknader til hvordan en mener feilen i faktisk grunnlag påvirker vurderingene på side 27 flg.

2. Initiativet tildeling av eiendommen kom fra Fellelssetra

På side 21 i rapporten, under overskriften «Deling av eiendommen» fremgår innledningsvis i 2. avsnitt:

> *Da det etter budfristens utløp ble klart at det var to interessenter til eiendommen tok kommunen initiativ til møter med Unsgård og Fellessetra for å diskutere mulig deling av eiendommen.*

Postadresse	E-post adresse	Telefon	Bank
Tydalsvegen 125	postmottak@tydal.kommune.no	(+ 47) 73 81 59 00	4285.07.04443
N-7590 TYDAL	Nettadresse	Telefaks	Org.nr
	www.tydal.kommune.no	(+ 47) 73 81 59 90	NO 864 983 472 MVA

Dette er feil. Initiativet til å diskutere en delingsløsning for eiendommen kom fra Tydal Fellesseter SA. Dette mener vi ble tydelig kommunisert i intervjuer med revisjonen og dette fremkommer også klart fra notat på sak nr 2018/427-29 datert 28. mars 2019. Dette notatet er fremlagt for revisjonen tidligere, men for ordens skyld følger dette vedlagt som

Notat datert 28. mars 2019.

Notatet oppsummerer dialogen mellom administrasjonen og de to aktuelle kjøperne i februar/mars 2019. Fra møtet mellom administrasjonen og Tydal Fellesseter SA kommer det klart frem at initiativet til en deling ikke kom fra kommunen.

> *Setra ønsket primært å kjøpe parsellen som er dyrkajord i dag. Hvis ikke det er mulig vil de kjøpe alt.*

Det fremkommer videre at

> *Tydal kommune merket seg argumentene, og de vil bli tatt med i den videre vurderingen.*

Administrasjonen avviklet deretter møte med Unsgård hvor det riktig fremgår at Unsgård ikke ønsket en deling. Han ønsket å kjøpe den eiendommen han hadde gitt bud på. Også her fremkommer at

> *Tydal kommune merket seg argumentene, og de vil bli tatt med i den videre vurderingen.*

Administrasjonen sto altså i en situasjon hvor to parter ønsket å kjøpe eiendommen. At kommunen i lys av plikten til å opplyse saken (forut for vurderingen av «valgkriteriet») og for så vidt også som ledd i veiledningsplikten avholder møte med partene er i samsvar med god forvaltningsskikk, og på ingen måte oppsiktsvekkende. I dette ligger også at administrasjonen skal lytte til de innspill og forslag som kommer. Det fremgår av notatet at administrasjonens representanter var vel innforstått med sin begrensede myndighet til å treffe bindende beslutning jf at «de merket seg argumentene og tok dette med videre».

Dersom alle involverte hadde vært av den oppfatning at deling av eiendommen var den totalt sett beste løsningen (herunder at en antok at samtykke etter jordloven § 12 ville bli gitt) så hadde Rådmannen likevel ikke kompetanse til å beslutte og gjennomføre slikt delt salg. Det er dog intet i veien for at Rådmannen i enkeltsaker går tilbake til politisk nivå og redegjør for og fremmer et nytt forslag til vedtak. Rådmannens plikt til lojalt å gjennomføre politiske vedtak er ikke et hinder for at saken kan vurderes på nytt der dette er klart hensiktsmessig, dog er dette en retur som ikke skal nyttes i utrengsmål.

I denne konkrete saken vurderte administrasjonen det dithen at en deling, som initiert at Tydal Fellesseter SA, totalt sett ikke var en mer hensiktsmessig løsning. At Kommunestyret hadde besluttet et salg i henhold til retningslinjene var ett moment i vurderingen. Det bemerkes at det er usikkert om et samtykke til deling etter jordloven § 12 ville bli gitt.

Når da revisjonen i sin vurdering på side 27 følgende og 28 årsaksforklarer senere støy og misnøye med kommunens delingsinitiativ så er dette en kritikk på feil faktisk grunnlag.

Skulle det dog være slik at revisjonen, tross ovenstående, ut fra en bevisvurdering har kommet til at det er administrasjonen som har tatt initiativet til en deling, så er bevisvurderingen utelatt fra rapporten. Dette er en mangel ved rapporten.

Det skal avslutningsvis bemerkes at det på side 22, øverst, i utkastet er vist til at Utvalg for Miljø og Samfunn har gitt «samtykke til» en deling som ikke vil bli gjennomført. Dette er også positivt

feil. Samtykke til opprettelse av nye grunneiendommer, jf plan- og bygningsloven § 20-1, var ikke knyttet til spørsmålet om deling av «Spøneset». I forlengelse at administrasjonen ved gjennomføring av utsalget måtte søke samtykke til deling etter jordloven skal det tilsvarende foretas en vurdering etter pbl § 20-1. Dette er bakgrunnen for at Rådmannen ved gjennomføring av salg av til sammen fem parseller som etter jordloven utgjorde én driftsenhet ba om et slik generelt samtykke.

3. Revisjonens vurdering av prosessen opp mot gjeldende lovverk

På side 25 i utkastet, under overskriften «Vurdering av prosessen opp mot gjeldende lovverk» konkluderer revisjonen med at

> *«... kommunen med noen unntak har opptrådt i samsvar med aktuelle bestemmelser i forvaltningsloven ...»*

Vi leser dette i sammenheng med redegjørelsen under punkt 2.2.1 «Forvaltningsloven» samt også den faktiske beskrivelsen av saken. Basert på dette konkluderer vi med at disse «unntakene» som en på side 25 siker til, må være brudd på forvaltningsloven § 11a som bestemmer at saker skal forberedes og avgjøres *«uten ugrunnet opphold»*. Vi kan ikke se at der i den faktiske beskrivelsen er spor av brudd på hverken habilitetsregler eller veiledningsplikten. Dette er de tre konkrete regelsettene som presenteres i rapporten og som vi da legger til grunn at revisjonen har funnet det relevant å vurdere i forhold til. Når da revisjonen konkluderer med at kommunen *«med noen unntak»* har opptrådt i samsvar med forvaltningsloven så er dette feil. Vi tør antyde at revisjonen i sin vurdering nøyer seg med å vise til det konkrete brudd. Dette vil også gi det riktige grunnlaget for å forstå revisjonens konklusjon med hensyn til *«gjeldende lovverk»* i sammendraget på side 4.

4. Tydal fellesseter SA fikk informasjon om salget

Det fremgår i avsnitt to under overskriften «Vurdering av salget opp mot egne rutiner og retningslinjer» på side 27 i utkastet at *«Fellessetra som leietaker på Spøneset, ble ikke informert om salget før det kom en takstmann på eiendommen»*. Dette er ikke i overensstemmelse med den faktiske beskrivelsen som gis i siste avsnitt på side 19 hvoretter *«Rådmannen fortalte at rådgiver på landbruksavdelingen i Tydal kontaktet leder av Fellessetra høsten 2017 og formidlet at kommunen planla salg av Spøneset»*.

Revisjonens bevisvurdering med hensyn til spørsmål om varsling av Fellessetra er fraværende i rapporten. Det er riktig at kommunen ikke har evnet å fremskaffe skriftlig dokumentasjon knyttet til den telefoniske kontakten som har vært, men i forvaltningen som i domstolen er muntlige forklaringer også et «bevismiddel». Dersom revisjonen har gjort en bevisvurdering på dette punkt bør grunnlaget for denne fremgå av rapporten. Dersom det er bevisresultatet som er beskrevet på side 27 i rapporten, så bestrides riktigheten av dette.

5. Tydal Museum

Det er en feil i 2. avsnitt under 3.2.2 Utlysning på s. 30. Saksbehandlingen ble foretatt av sektor teknikk og miljø og ikke sektor landbruk og næring.

6. Avsluttende merknader

Det fremgår på side 35 i utkastet, under punkt 4 «Høring», at *«Revisor har korrigert faktafeil i tråd med tilbakemeldingene fra rådmannen. Høringssvaret har ut over dette ikke medført endringer i rapporten.»* Vi legger til grunn at dette er en standardformulering og ikke en foregripen av innhold og betydning av uttalelse etter høring av Rådmannen. Vi mener det

ovenfor et påpekt vesentlige feil i det faktiske grunnlaget for deler av revisjonens vurdering, faktiske feil som er vesentlig for de vurderinger som er gjort og den konklusjon som er trukket.

Skulle det være behov for ytterligere informasjon og/eller klargjøringer står undertegnede til disposisjon.

Med hilsen

Heidi Horndalen
rådmann

Dette brevet er godkjent elektronisk i Tydal kommune og har derfor ingen signatur

Vedlegg:
174/4 Salg av kommunale jord og skogeiendommer - Møte med interessenter" Sponeset"

Revisjon

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidtnorge.no

Kontrollutvalget uttalelse om årsregnskapet for 2019

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Tydal kommune	19.05.2020	08/20

Saksbehandler Torbjørn Berglann
Arkivkode FE - 216
Arkivsaknr 20/292 - 3

Forslag til vedtak
Kontrollutvalget vedtar forslaget til uttalelse som kontrollutvalgets uttalelse om årsregnskapet og sender den til kommunestyret med kopi til formannskapet.

Vedlegg
Kontrollutvalgets uttalelse
Revisjonsberetning 2019
Nummerert brev nr. 1
Komplett årsberetning 2019

Saksopplysninger
I årsregnskapet skal administrasjonen gjøre rede for tilgang på og bruk av kommunens midler gjennom året. Årsregnskapet må ses i sammenheng med kommunens årsberetning, der administrasjonen redegjør for arbeidet gjennom året.

Årsregnskap for 2019
Årsregnskapet er gjort med et mindreforbruk på 4,38 mill. kr. Samlede driftsinntekter var på 140,3 mill. kr, driftsutgiftene var på 142,5 mill. kr. Det ga er brutto driftsresultat på kr 2,2 mill. kr. Netto driftsresultat er kr 3,4 mill. kr, som utgjør 2,4 prosent av driftsinntektene.

Netto driftsresultat viser hvor mye kommunen kan disponere til investeringer og sette av i driftsfond etter at finansutgifter og avdrag på lån er gjort opp. Teknisk beregningsutvalg anbefaler at kommunesektoren som helhet bør ha et netto driftsresultat på 1,75 % av driftsinntektene.

Rådmannen orienterer om årsregnskapet i møtet.

Revisjonsberetningen
Kommunes årsregnskap er revidert av Revisjon Midt-Norge SA. Revisjonen ar avdekket et større avvik mellom budsjett og regnskap, forholdet er påpekt i nummerert brev nr. 1. Administrasjonen har forklart avviket i årsberetningen, se side 10. Revisjonsberetningen følger som vedlegg.

Ansvarlig regnskapsrevisor orienterer om arbeidet med revisjonsberetningen i møtet.

Vurdering
Årsberetningen med årsregnskap for 2019 er presentert på en oversiktlig måte, som gir god informasjon til brukerne. Utover det nummererte brevet er det ingen andre forhold som krever spesiell omtale i uttalelsen om årsregnskapet. Hvis orienteringene i møtet ikke tilfører saken nye opplysninger, kan kontrollutvalget sende den foreslåtte uttalelsen om årsregnskapet til kommunestyret.

Til kommunestyret

KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE TIL ÅRSREGNSKAPET FOR 2019

Kontrollutvalget har i møte 19. mai 2020, sak 8/20, behandlet kommunens årsregnskap for 2019. Sammen med regnskapet foreligger rådmannens årsberetning for 2019. Revisors beretning er gitt av Revisjon Midt-Norge SA den 27. april 2020.

Revisjonsberetningen er avlagt med en konklusjon med presisering om budsjett. Presiseringen skyldes vesentlige budsjettavvik i både drifts- og investeringsbudjsettene. Rådmannen har gjort rede for avvikene i årsberetning.

Kontrollutvalget mener ellers at årsregnskapet med tilhørende spesifikasjoner og noter tilfredsstiller brukernes informasjonsbehov. Etter kontrollutvalgets vurdering er regnskapet ført i samsvar med gjeldende lover og regler, vi viser for øvrig til revisjonsberetningen.

I forbindelse med gjennomgangen har kontrollutvalget fått muntlig orientering fra rådmannen og revisjonen. Kontrollutvalget har fått alle nødvendige opplysninger og dokumenter for å behandle saken.

Kontrollutvalget mener at det framlagte årsregnskapet kan fastsettes som Tydals kommunes årsregnskap for 2019.

Tydal, 19. mai 2020

Lars Græsli,

leder for kontrollutvalget

Revisjon Midt-Norge

Bidrar til forbedring

Til kommunestyret i Tydal kommune

Revisjon Midt-Norge SA
Brugata 2
7715 Steinkjer

Org nr: 919 902 310 mva
Bank: 4270 18 38658
M post@revisjonmidtnorge.no
T +47 907 30 300

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Tydal kommunes årsregnskap som viser kr 88.256.494 til fordeling drift og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 4.376.786. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2019, driftsregnskap, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Tydal kommune per 31. desember 2019, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Kommunedirektøren er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon innhentet på datoen for denne revisjonsberetningen omfatter kommunens lovpålagte årsberetning, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende. Vi henviser for øvrig til avsnittet «Konklusjon om årsberetningen» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Kommunedirektørens ansvar for årsregnskapet

Kommunedirektøren er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Kommunedirektøren er også ansvarlig for slik intern kontroll han finner

nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet
Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver vises det til:
www.nkrf.no/revisjonsberetninger

Uttalelse om øvrige lovmessige krav
Konklusjon med presisering om budsjett
Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Vi presiserer at det foreligger vesentlige avvik mellom regnskap og regulert budsjett på regnskapsskjema 1B og 2A. Avvikene er forklart i årsberetningen.

Konklusjon om årsberetningen
Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon
Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Stjørdal, 27. april 2020

Monika Sundt

Monika Sundt
Oppdragsansvarlig revisor

Kopi:
Kontrollutvalget
Formannskapet
Kommunedirektøren

Revisjon Midt-Norge

Bidrar til forbedring

Kontrollutvalget i Tydal kommune
Tydal rådhus
7590 TYDAL

Kontaktperson:
Monika Sundt

Dato og referanse:
27. april 2020

Revisjon Midt-Norge SA
Brugata 2
7715 Steinkjer

Org nr: 919 902 310 mva
Bank: 4270 18 38658
M post@revisjonmidtnorge.no
T +47 907 30 300

Brev nr. 1

REVISJONSBERETNING MED PRESISERING KNYTTET TIL BUDSJETTAVVIK

Revisor har gjennom revisjonen avdekket at det er store avvik mellom regnskap og regulert budsjett.

Regnskapsskjema 1B viser vesentlige budsjettavvik på område 3 og 5 på henholdsvis 4,3 mill og 1,9 mill. Regnskapsskjema 2A viser vesentlige budsjettavvik knyttet til avdrag på lån på 2,9 mill. Avvikene er forklart i årsberetningen.
I henhold til forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner § 5 skal revisor avgi en uttalelse i revisjonsberetningen om de disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet, er i samsvar med budsjettvedtak, og om beløpene i den revisjonspliktiges regnskap stemmer med budsjett. Forholdet er derfor omtalt som en presisering i revisjonsberetningen under avsnittet om budsjett.

Med vennlig hilsen

Monika Sundt

Monika Sundt
Oppdragsansvarlig revisor

Direkte ☎ 924 38 643 eller ✉ monika.sundt@revisjonmidtnorge.no

Kopi:
Kommunedirektøren

TYDAL KOMMUNE

Årsberetning 2019

Innholdsfortegnelse

Forord 3

Befolkningsutvikling 4

Økonomiske hovedtall og analyser 6

Lønn og personale 19

Sektorene 23

- Sentraladministrasjonen og fellesfunksjoner 23
- Sektor oppvekst 29
- Sektor helse og omsorg 33
- Sektor næring og landbruk 38
- Sektor teknikk og miljø 42

Forord

I følge kommuneloven §14-6 og 14-7 skal det hvert år utarbeides årsregnskap og årsberetning.

Tydal kommune legger fram årsberetning og årsregnskap 2019 som viser et mindreforbruk på kr. 4.376.785,65. I forhold til budsjett 2019 var det budsjettert med et bruk av disposisjonsfondet på kr 2 488 500 til å få balanse i budsjettet. Administrasjonen er tilfreds med resultatet og at vi unngår bruk av disposisjonsfondet for å dekke opp merforbruk.

Folketallet er fortsatt den største utfordringen vi har. Vi ser at det dessverre går i feil retning. Hva dette skyldes kan være mange årsaker, men tilgang på arbeidsplasser kan være en til tross for at det er enkelte bedrifter som mangler personale. Vi må nok være flinkere til å fokusere på de naturgitte ressursene vi har og de korte avstander vi har både til fly og Trondheim. Det må samtidig fokuseres på at vi har meget billige boligtomter, ledige barnehageplasser og gode ordninger for f.eks. dem som vil starte egen bedrift. Det ble i 2019 startet opp med fiberutbygging i midtbygda noe som er viktig med tanke på både næringsliv og attraktiviteten med å bo.

Den viktigste ressursen vi har i kommunen er våre ansatte som skal levere tjenester til våre innbyggere. Vi ser at det har vært noen utfordringer i 2019 med å få den nødvendig og ønsket sykepleiekompetanse innenfor omsorg. Det er prøvd med forskjellige rekrutteringstiltak uten at vi har lyktes. På de øvrige sektorene har vi god fagkompetanse etter de krav som stilles. Det er en liten økning i sykefraværet men det er naturlige årsaker til den økningen. Det er stor fokus på arbeidsmiljøet og på sykefraværsoppfølging.

I hele 2019 har vi hatt en stor usikkerhet knyttet til kraftverksbeskatningen. Et oppnevnt ekspertutvalg la fram sin innstilling som til sammen innebar en inntektsreduksjon på 3,66 milliarder kr hvert år for vertskommunene. Noen av ordningene var foreslått fjernet mens det ble foreslått en kompensasjon gjennom naturressursskatten. Siden naturressursskatten inngår i inntektssystemet vil store deler av kommunenes kompensasjon for kraftutbygging bli utjevnet mellom kommunene i hele Norge. Vi har vært med på å gi arealer til storsamfunnet og det er da på sin plass at vi får våre lovfesta og rettmessige kraftinntekter som er en viktig inntektskilde for Tydal. Det har blitt jobbet godt politisk og administrativt i Tydal kommune med denne saken. LVK har på vegne av sine medlemskommuner gjort en meget god jobb for å ivareta våre interesser.

Det ble fra 01.01.19 inngått nye avtaler i Værnesregionsamarbeidet. Det ble opprettet et vertskommunesamarbeid etter kommunelovens § 20-2 for drift av de enkelte tjenester. De bilaterale avtaler beskriver innholdet i den enkelte avtale innenfor hvert tjenesteområde. Det ble nye fordelingsnøkler i forbindelse med de nye avtalene. Det er litt for tidlig å si etter ett års drift om de nye avtalene er en optimal løsning. En ser allerede at det er enkelte kommuner som melder seg ut av enkelte samarbeidsområder. Tydal kommune har ikke gått til utmeldelse, men det er til stadighet en vurdering om samarbeidet og avtalene er etter de intensjoner det er forventning om.

Kommunedirektøren vil tilslutt takke først og fremst de ansatte for god innsats i et år som har vært ekstra krevende for noen. Vi leverer gode tjenester og har god kvalitet på våre tjenester. Det rettes også en takk til de politikere som trådte ut etter 4 år og de nye politikerne som ble valgt i høst ønskes velkommen.

Tydal, 27.03.20

Sign.
Heidi Horndalen
Rådmann

Befolkningsutvikling- og sammensetning

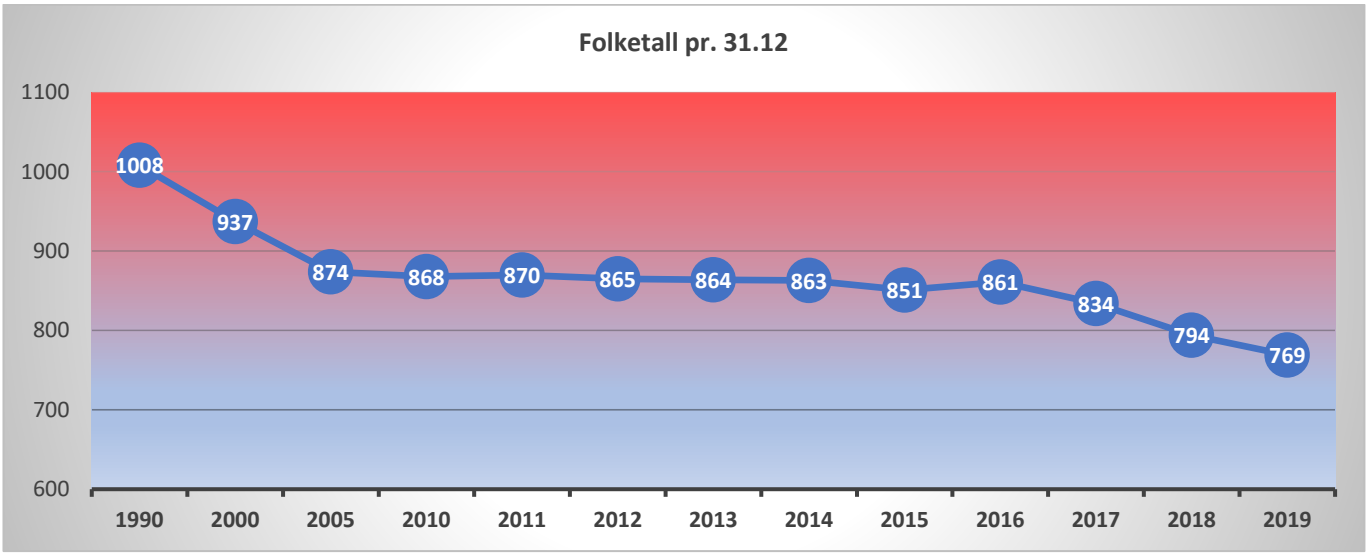

Figuren viser folketallsutvikling i Tydal fra 1990 til 31.12.19.

Folketallet har på det meste vært litt over tusen innbyggere tilbake i 1990. Perioden fra 2010 til 2016 var relativt stabil med mellom 868 og 861 innbyggere. Gjennom både 2018 og 2019 ble folketallet kraftig redusert. Fra 01.01.18 til 31.12.19 gikk folketallet ned med hele 65 personer. Det utgjør hele 8,2 %. Siste året gikk folketallet ned med 25 personer til 769 som utgjør 3,1 %. De to siste årenes befolkningsnedgang er blant de aller høyeste i landet. Befolkningsnedgangen er alvorlig bekymringsfull. I motsatt retning er det en kommune som det siste året øker folketallet med 3,6 %.

Folkemengde etter alder pr 01.01

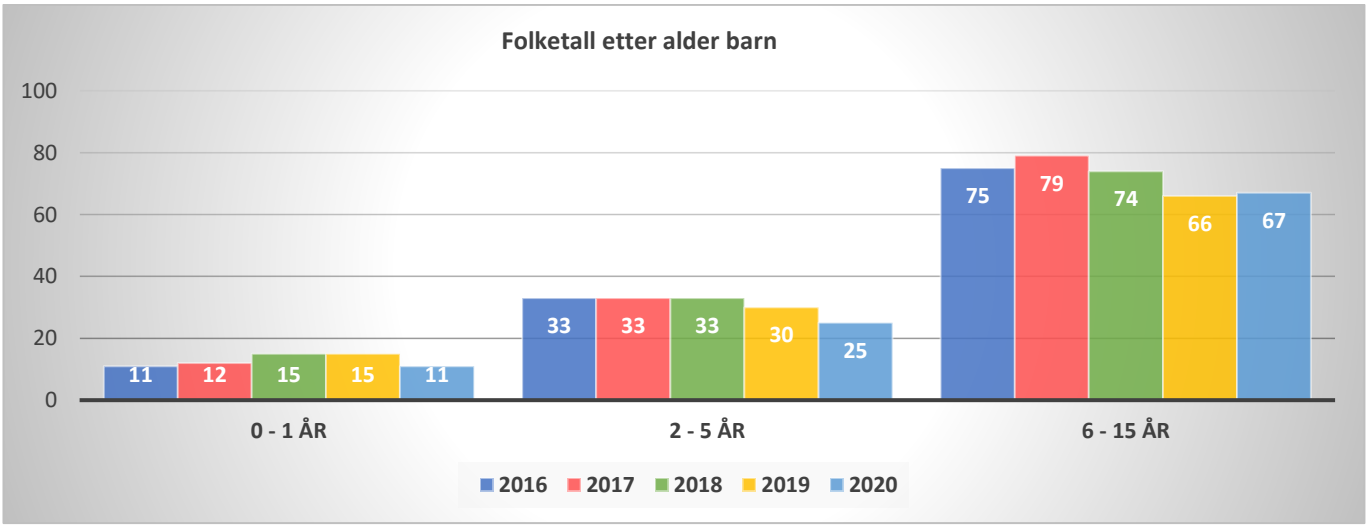

Figuren viser folketallet etter alder for barn. Folketallet i aldersgruppen 0 – 1 år har økt litt de siste årene for så å falle med 4 ned til 11 personer. Nedgangen utgjør nesten 27 %. Det er nå like mange barn i denne aldersgruppen som det var i 2016. I aldersgruppen 2 – 5 år (barnehagealder) har folketallet vært stabilt de siste årene før det falt med 3 personer i 2018 og ytterligere 5 personer i 2019. Nedgangen utgjør 24 % for de to årene sett under ett og nesten 17 % bare det siste året. Folketallet i grunnskolealder har vist en markant nedgang fra 2018 til 2019 med 8 elever tilsvarende 11 % mens det fra 2018 – 2019 viste en økning på 1 person (1,5 %).

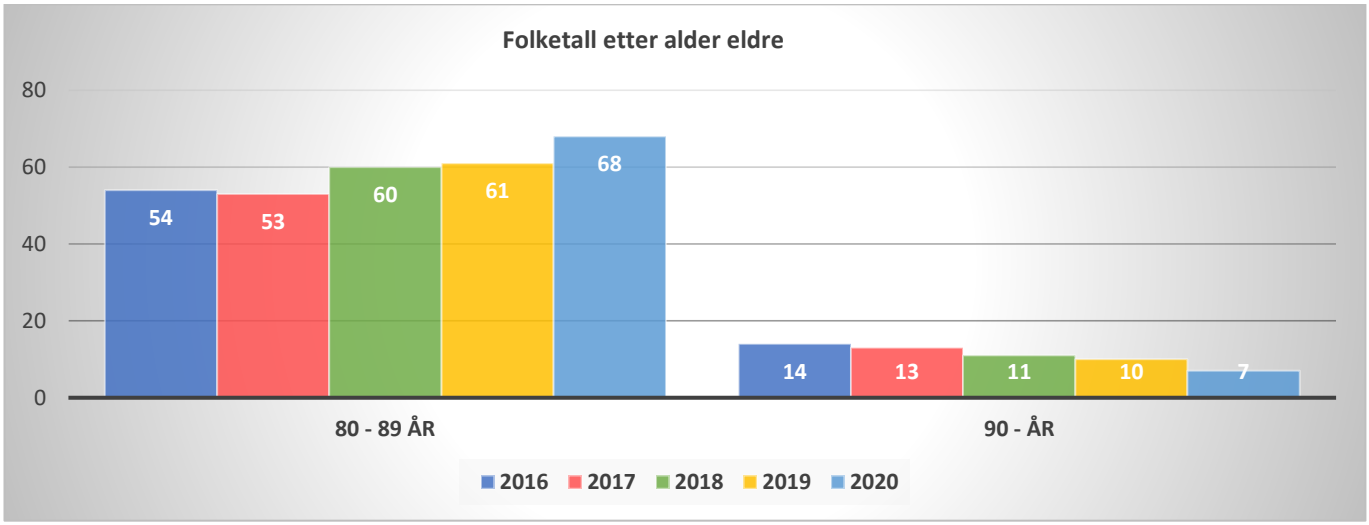

Figuren viser folketallet for eldre. I gruppen 80 – 89 år har folketallet økt med 15 personer fra 2017 – 2020 tilsvarende 28 %. Det siste året økte antallet med 7 personer tilsvarende 11 %. For eldre over 90 år er det en halvering i forhold til 2016 med en reduksjon på 3 personer siste året (30 %).

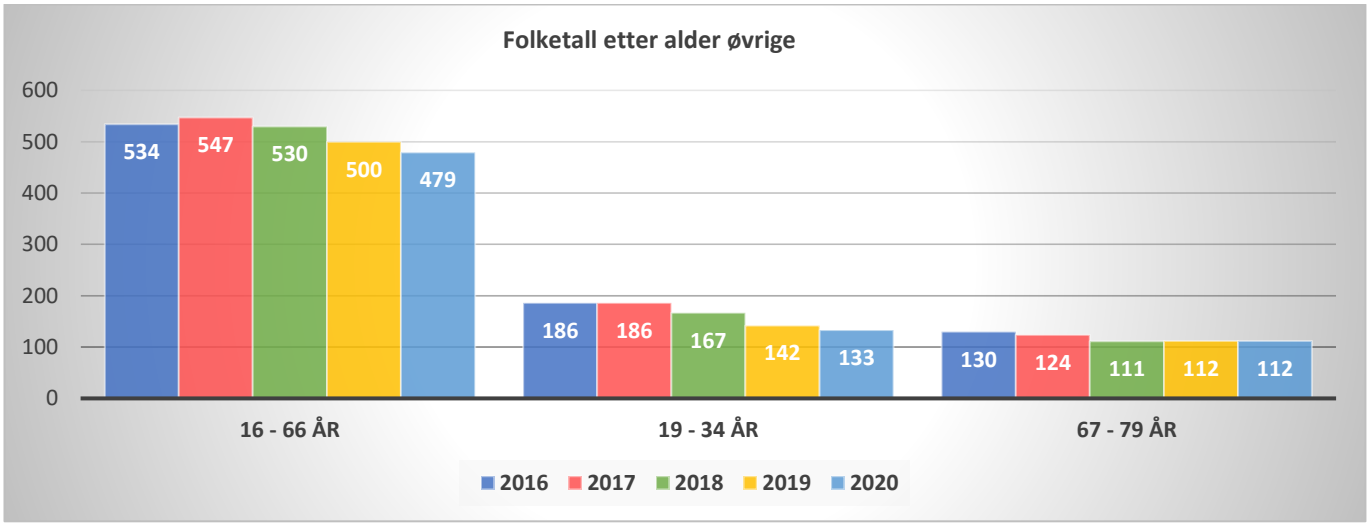

Figuren viser folketallet for gruppen 16 – 66 år. De aller fleste i denne gruppen går i videregående skole eller høyere utdanning samt er i arbeidslivet. Siden 2016 har folketallet i denne gruppen sunket med 55 ned til 479 personer tilsvarende 10 %. Det siste året sank antallet med 21 personer tilsvarende 4 %. For gruppen 67 – 79 år viser utviklingen samme tendens. Siden 2016 har folketallet i denne gruppen sunket med 18 ned til 112 personer tilsvarende 14 %. Det siste året var folketallet uforandret.

Ser vi mer spesifikt på aldersgruppen 19 – 34 år ser vi at folketallet siden 2016 i denne gruppen har sunket med hele 53 til 133 personer. Det tilsvarer en nedgang på hele 28 %.

Endringene i folketallet og befolkningssammensetningen vil påvirke kommunens inntekter de kommende årene. Inntektene vil påvirkes mest av de aldersgruppene hvor kommunen har mesteparten av sitt tjenestetilbud. Det er barn i barnehage- og skolealder samt eldre over 80 og 90 år. Det er for disse aldersgruppene kommunen mottar mest inntekter gjennom inntektssystemet. For mer informasjon om befolkningsprognoser vises det til økonomiplanen for perioden 2020 – 2023.

Økonomiske hovedtall og analyser

Positivt avvik mellom driftsbudsjett og driftsregnskap

Regnskapet for Tydal kommune for 2019 er gjort opp med et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 4.376.785,65. I regnskapet for 2019 ble det foretatt disponering av regnskapsmessig mindreforbruk i 2018. Netto driftsresultat ble på kr 3.224.244,01.

I årsberetningen vil det bli redegjort for den økonomiske situasjonen for kommunen pr 31.12.19. For analysebruk er bl.a. både driftsinntektene- og utgiftene korrigert for avsetning og bruk av bundne driftsfond. Disse størrelsene varierer betydelig fra år til år, og korrigeringene er gjort for å få sammenlignbare tall over flere år. Disse korrigeringene fører også til både endret brutto driftsresultat og netto driftsresultat. For 2019 fikk kommunen et korrigert netto driftsresultat på kr 3.351.000,-.

Regnskapsresultatet

Tall i 1.000 kr	2019	2018
Sum driftsinntekter	-140 275	-147 028
Sum driftsutgifter	142 476	146 299
Brutto driftsresultat	2 201	-729
Netto finansutgifter	3 385	4 360
Motpost avskrivninger	-8 810	-8 700
Netto driftsresultat	-3 224	-5 069
Netto avsetninger	-1 152	1 044
Fin. invest. regnsk.	0	60
Overskudd/underskudd	**-4 376**	**-3 965**

Resultatet er i hovedsak sammensatt slik

Tall i 1.000 kr	2 019
Nto. dr.utg. i sektorene lavere enn bud.	-2 402
Nto. lavere pensjonskostnad enn bud.	-914
Lavere rm.tilsk. og endret innt.utjevning	786
Høyere skatteinntekter enn budsjettert	-1 092
Lavere konsesjonkraftinntekter enn bud.	56
Lavere finansutgifter enn budsjettert	-673
Sum diverse og finansielle transaksjoner	-137
Resultat	**-4 376**

Avvikene er i forhold til revidert budsjett.

Sektorene har til sammen et netto mindreforbruk på 2,4 mill. kr. Pensjonskostnadene er 0,9 mill. kr lavere enn budsjettert mens finansutgiftene er 0,7 mill. kr lavere enn budsjettert. Skatt på inntekt og formue samt inntektsutjevningen ble samlet sett 0,3 mill. kr høyere enn budsjettert da den nasjonale skatteinngangen økte en god del mer enn forutsatt i statsbudsjettet.

Driftsinntektene

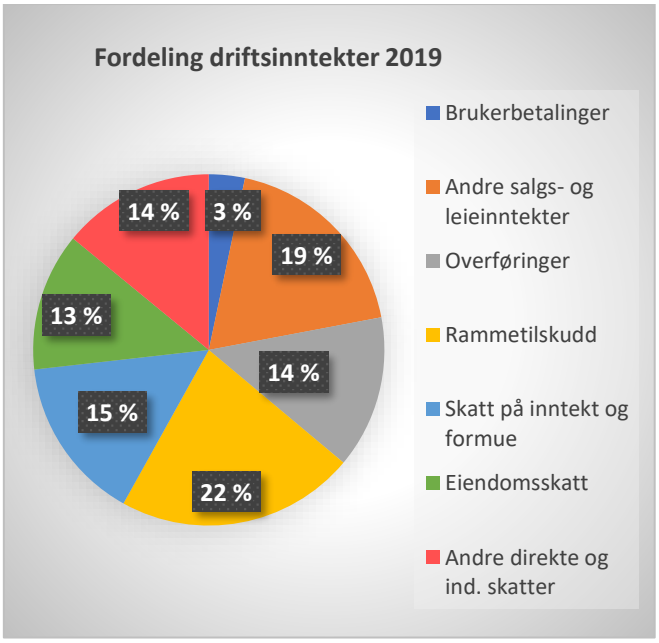

Tall i 1.000 kr	2 019	2 018
Brukerbetalinger	4 645	4 961
Andre salgs- og leieinntekter	26 249	28 029
Overføringer	19 733	21 668
Rammetilskudd	30 842	29 092
Skatt på inntekt og formue	21 239	20 928
Eiendomsskatt	17 840	23 198
Andre direkte og ind. skatter	19 727	19 152
Sum dr.int. inkl. finansinnt.	**140 275**	**147 028**

De totale driftsinntektene ble i 2019 redusert med nesten 7 mill. kr til 140 mill. kr. Det tilsvarer en nedgang på 4,5 %. Hovedårsaken til inntektsnedgangen er først og fremst bortfallet av eiendomsskatten fra bolig- og fritidseiendommer. Skatter unntatt eiendomsskatt og rammetilskudd fra staten er de to største inntektskildene til kommunen. Til sammen utgjorde de i 2019 47 % av brutto driftsinntekter.

Fra 2018 til 2019 økte disse inntektene med 2 mill. kr (3,1 %) til 65,9 mill. kr. Tallene inkluderer kompensasjonen/trekket i det løpende inntektsutjevnende tilskuddet i rammetilskuddet. Foruten vanlig lønns- og prisvekst er det endring i kostnadsnøkler og innbyggertilskudd som ligger til grunn for endringen.

Eiendomsskattene og konsesjonskraft

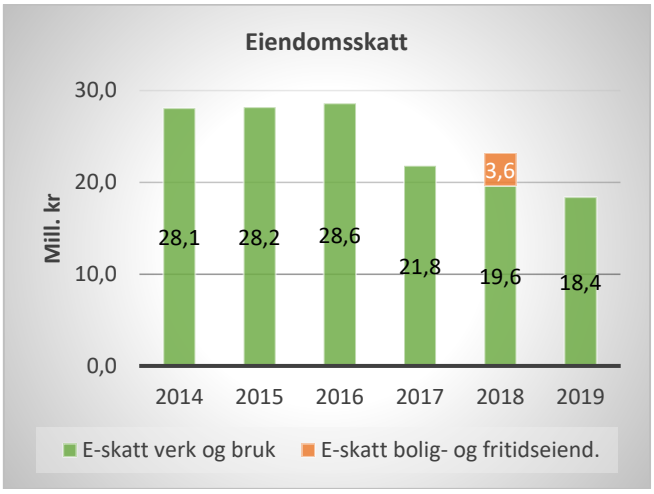

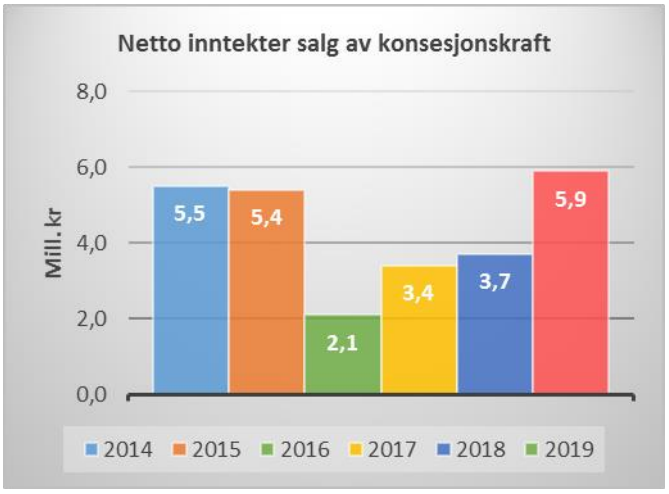

Eiendomsskattene i 2019 utgjorde 18,4 mill. kr. eller 13 % av driftsinntektene. Det er en reduksjon på 4,8 mill. kr eller nesten 21 % fra 2018. Holder man eiendomsskattene fra bolig- og fritidseiendommer i 2018 utenfor er det en nedgang på 1,2 mill. kr tilsvarende 6,1 %. I forhold til 2016 er det en nedgang i eiendomsskatten fra verk og bruk på 10,2 mill. kr eller 35,7 %. I 2020 er det budsjettert med 17,7 mill. kr i eiendomsskatt. I forhold til 2016 er det en nedgang på hele 10,9 mill. kr tilsvarende 38,1 %.

Nettoinntektene fra salg av konsesjonskraft i 2019 utgjorde 5,9 mill. kr som er en økning på 2,2 mill. kr fra 2018. Inntektene fra salg av konsesjonskraft kan variere mye fra år til år. I årene 2014 og 2015 utgjorde de ca. 5,5 mill. kr mens det ble en kraftig reduksjon ned til 2,1 mill. kr i 2016. Årsaken til svingningene i inntektene skyldes at prisene varierer mye fra år til år. For 2019 er det budsjettert med 8,4 mill. kr i nettoinntekter fra salg av konsesjonskraft.

Driftsutgiftene

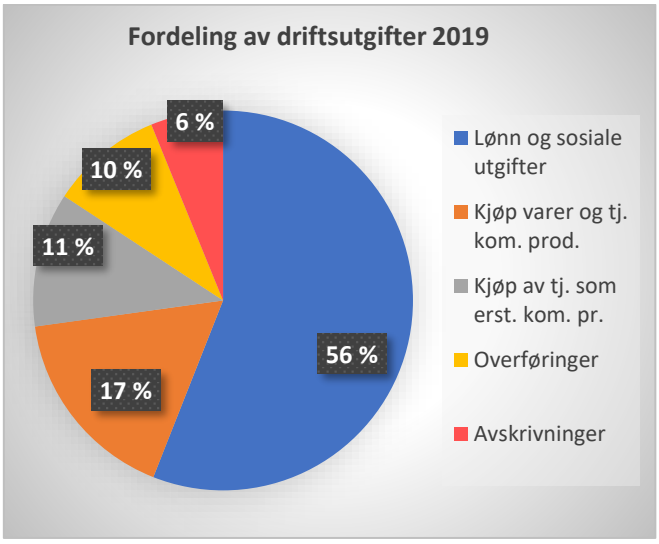

Tall i 1.000 kr	2019	2018
Lønn og sosiale utgifter	80 020	81 687
Kjøp varer og tj. kom. prod.	24 042	24 438
Kjøp av tj. som erst. kom. pr.	16 358	13 830
Overføringer	13 698	18 766
Avskrivninger	8 810	8 701
Sum dr.utgifter	**142 928**	**147 422**

Driftsutgiftene ble i 2019 redusert med nesten 4,5 mill. kr til 143 mill. kr som tilsvarer en nedgang på 3 %. Personalet er den viktigste ressursen til kommunen. I 2019 gikk 80 mill. kr eller 56 % av de totale driftsutgiftene med til lønn (inkl. sosiale utgifter). Det er en nedgang på 1,7 mill. kr eller 2 % fra 2018. I tillegg kommer kjøp av tjenester fra vikarbyrå på 1,7 mill. kr og bemanningssamarbeid i Værnesregionen. Medregnet dette er den totale andelen lønn og sosiale omkostninger en del høyere. Kommunens pensjonsutgifter ble på 9 mill. kr og arbeidsgiveravgiften på 4,5 mill. kr i 2019.

Den store lønnsandelen viser at kommunen er en arbeidsintensiv serviceorganisasjon. Grunnen er at hovedformålet er å yte service til innbyggerne i form av undervisning, pleie, omsorg, fritidstilbud og for å legge forholdene til rette for husbygging og næringsutvikling.

Utgifter fordelt etter sektorer

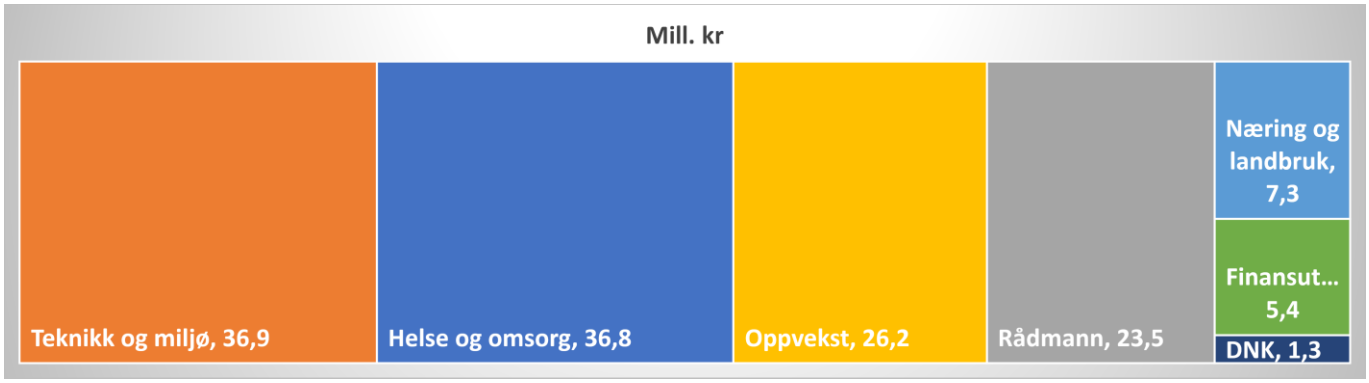

Sektor helse og omsorg samt sektor teknikk og miljø er de to største sektorene i kommunen. Til sammen bruker kommunen 73,7 mill. kr eller 53,6 % av brutto driftsutgifter på disse to sektorene. Finansutgiftene utgjør 5,4 mill. kr eller 3,9 % av brutto driftsutgifter. Den norske kirke utgjør 1,3 mill. kr tilsvarende 1 %.

Investeringene

Tall i 1.000 kr	2019	2018
Investeringer i anleggsmidler	7 374	12 141
Utlån og forskutteringer	1 639	2 891
Kjøp avaksjer og andeler	465	555
Dekn. av tidligere års udekket	1 358	0
Avdrag på startlån	4 139	1 075
Avsetninger	216	2 839
Årets finansieringsbehov	**15 191**	**19 501**
Bruk av lånemidler	3 606	6 640
Ref. og mottatte avdr. utlån	1 027	3 901
Egenkapital	10 558	7 602
Udekket	0	1 358
Sum finansiering	**15 191**	**19 501**

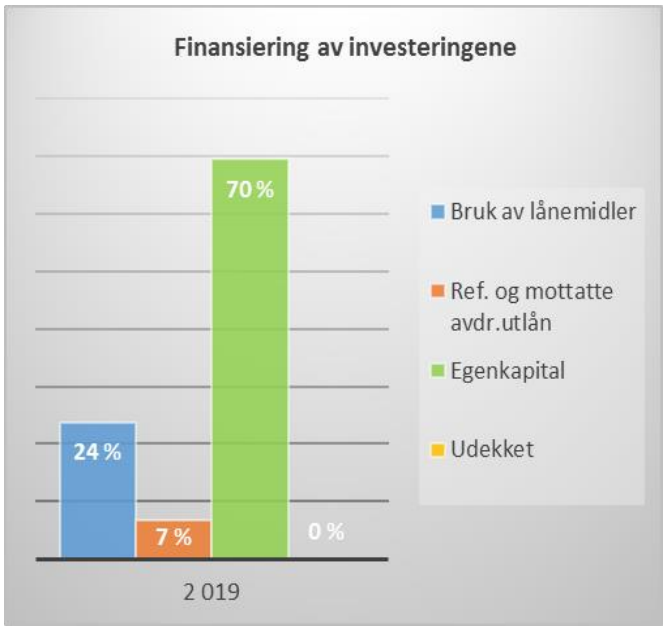

Investeringsregnskapet i balanse

Investeringsregnskapet er i 2019 gjort opp i balanse.

I 2019 ble det et finansieringsbehov i investeringsregnskapet på 15,2 mill. kr. Det er 4,3 mill. kr lavere enn i 2018. Av de 15,2 mill. kr er 7,4 mill. kr. relatert til investeringer i anleggsmidler («harde» investeringer). De største investeringene har skjedd ved utbygging av hurtigladestasjon for el-bil, små scener skolen, innendørs skytebane og målesystem gatelys. Investeringsregnskapet er i 2019 ikke belastet med bruk av eget driftsmannskap på prosjekter i investeringsregnskapet.

Investeringene ble i 2019 finansiert med 24 % eksterne lån (3,6 mill. kr) mens låneandelen i 2018 ble på 34 %. Egenkapitalandelen utgjorde i 2019 70 % (10,6 mill. kr). Andelen refusjoner og mottatte avdrag på utlån ble i 2019 på 7 % (1 mill. kr).

Endrede regnskapsregler for investeringsregnskapet medfører at budsjettmessige overskridelser eller manglende finansiering av prosjekter, skal dekkes med frie midler og ubrukte lånemidler opp til samlet budsjettert beløp for

investeringsregnskapet. Dette medfører at investeringsregnskapet må ses på som en helhet og ikke prosjektbasert som tidligere.

Det innbyrdes forholdet mellom finansieringskildene kan variere en god del fra år til år. Det har sammenheng med valg av finansieringskilde for det enkelte investeringsprosjekt. I enkelte tilfeller vil bruk av egenkapital være å foretrekke, mens andre ganger vil langsiktige lån være å foretrekke. Når det investeres i prosjekter som er tilskuddsberettiget vil denne andelen øke. Investeringer som har kort levetid bør en som hovedregel være tilbakeholdne med å finansiere med eksterne lån.

Avvik mellom utgifter og inntekter i årsregnskap og regulert budsjett

Kommunestyret vedtar budsjettet på overordnet nivå på budsjettskjema 1A og 1B for drift og 2A og 2B for investeringer. Det redegjøres under tabellene for vesentlige avvik mellom regnskapsført beløp og regulert budsjett for de enkelte linjene i regnskapsskjemaene (markert i tabellene) for de avvik som ikke er kommentert eller forklart andre steder i denne delen av dokumentet.

Regnskapsskjema 1A – drift

Formålet med skjema 1A er å vise hvor mye kommunestyret selv disponerer av frie midler og den samlede anvendelsen av midlene.

	Regnskap 2019	Reg. budsj. 2019	Avvik i kr	Avvik i %
Skatt på inntekt og formue	21 239 455	19 462 000	1 777 455	9,1 %
Ordinært rammetilskudd	30 841 592	31 628 000	-786 408	-2,5 %
Skatt på eiendom	17 840 376	17 840 000	376	0,0 %
Andre direkte eller indirekte skatter	19 726 704	20 096 000	-369 296	-1,8 %
Andre generelle statstilskudd	1 426 647	1 297 000	129 647	10,0 %
Sum frie disponible inntekter	**91 074 774**	**90 323 000**	**751 774**	
Renteinntekter og utbytte	1 437 546	1 014 000	423 546	41,8 %
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler	0	0	0	
Renteutg., provisjoner og andre fin.utg.	1 798 551	1 873 397	-74 846	-4,0 %
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	
Avdrag på lån	3 609 816	3 814 323	-204 507	-5,4 %
Netto finansinnt./utg.	**-3 970 821**	**-4 673 720**	**702 899**	**-15,0 %**
Til dekning av tidligere regnsk.m. merforbruk	0	0	0	
Til ubundne avsetninger	6 013 495	6 013 495	0	0,0 %
Til bundne avsetninger	6 461 433	5 303 000	1 158 433	21,8 %
Bruk av tidligere regnsk.m. mindreforbruk	3 965 569	3 965 569	0	0,0 %
Bruk av ubundne avsetninger	2 488 257	2 488 257	0	0,0 %
Bruk av bundne avsetninger	7 173 643	5 428 000	1 745 643	32,2 %
Netto avsetninger	**1 152 542**	**565 331**	**587 211**	**103,9 %**
Overført til investeringsregnskapet	0	0	0	
Til fordeling drift	88 256 494	86 214 611	2 041 883	2,4 %
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	83 879 709	86 214 611	-2 334 902	-2,7 %
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	**4 376 786**	**0**		

Skatt på inntekt og formue samt inntektsutjevningen ble samlet sett litt høyere enn budsjettert da den nasjonale skatteinngangen økte en god del mer enn forutsatt i statsbudsjettet.

Renteinntekter og utbytte er høyere enn budsjettert grunnet gjennomgående høyere renteavkastende beholdning enn forutsatt. Bundne avsetninger har fått avvik hovedsakelig grunnet større avsetning til øremerkede formål innenfor bl.a. miljø og oppvekst samt oppretting av en tidligere feil. Bruk av bundne fond har fått avvik hovedsakelig grunnet større aktivitet innenfor oppvekst og næring.

Regnskapsskjema 1B – drift

Skjema 2B spesifiserer fordelingen av driftsrammen i henhold til kommunestyrets vedtak. Totalt til fordeling drift er oppgitt i regnskapsskjema 1A ovenfor.

Hovedansvar og navn		Regnskap 2019	Reg. budsj. 2019	Avvik i kr	Avvik i %
1	Politisk styring og fellesfunksjoner	23 992 979	24 386 073	-393 094	-1,6 %
2	Oppvekst	20 117 681	20 013 010	104 671	0,5 %
3	Helse, sosial og omsorg	24 479 181	28 811 177	-4 331 996	-15,0 %
4	Næring, landbruk og kultur	5 859 978	5 277 552	582 426	11,0 %
5	Teknikk og miljø	18 386 944	16 492 725	1 894 219	11,5 %
7	Felles pensjon m.m.	-1 943 541	-2 355 000	411 459	-17,5 %
8	Skatt, rammetilskudd	-6 482 007	-5 883 000	-599 007	10,2 %
9	Finans	-531 505	-527 926	-3 579	0,7 %
	Nettorammer fordelt til drift	**83 879 709**	**86 214 611**	**-2 334 902**	**-2,7 %**

Avviket på rammeområde 3 (helse og omsorg) skyldes høyere inntekter enn budsjettert samt betydelig lavere pensjonsutgifter enn budsjettert. Avviket på rammeområde 5 (teknikk og miljø) skyldes i store grad høyere kostnader enn budsjettert på strøm, vei, vann og avløp. Måten pensjonsutgiftene regnskapsføres på er endret og det vil for de fleste ansvarene være avvik mellom pensjonsutgiftene og budsjettet. Innenfor sektor helse og omsorg er budsjettet langt høyere enn pensjonsutgiftene. Innenfor sektor teknikk og miljø er pensjonsutgiftene noe høyere enn budsjettet. Det gjelder også sektor oppvekst mens det for sektor 1 sentraladministrasjonen er motsatt. Dette skyldes regnskapstekniske forhold og virker verken inn på god eller svak økonomistyring.

Regnskapsskjema 2A – investering

Skjema 2A viser det samlede finansieringsbehovet i regnskapsåret fordelt på de ulike typer utgifter, utbetalinger og avsetninger samt årets samlede finansiering fordelt på de ulike typer finansieringskilder. Begrepet udekket/udisponert i investeringsregnskapet forstås som differansen mellom samlet tilgang (finansiering) og samlet bruk (finansieringsbehov) av midler.

Investeringer	Regnskap 2019	Reg. budsj. 2019	Avvik i kr	Avvik i %
Investeringer i anleggsmidler	7 373 878	6 989 000	384 878	5,5 %
Utlån og forskutteringer	1 639 000	3 625 000	-1 986 000	-54,8 %
Kjøp av aksjer og andeler	464 931	465 000	-69	0,0 %
Avdrag på lån	4 139 436	1 267 064	2 872 372	226,7 %
Dekning av tidligere års udekket	1 357 792	1 357 792	0	0,0 %
Avsetninger	216 000	0	216 000	
Årets finansieringsbehov	**15 191 037**	**13 703 856**	1 487 181	10,9 %
Finansiert slik:			0	
Bruk av lånemidler	3 606 224	5 219 662	-1 613 438	-30,9 %
Inntekter fra salg av anleggsmidler	4 174 801	4 160 000	14 801	0,4 %
Tilskudd til investeringer	0	0	0	
Kompensasjon for merverdiavgift	727 569	750 000	-22 431	-3,0 %
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	2 023 201	1 796 402	226 799	12,6 %
Andre inntekter	462 000	420 000	42 000	10,0 %
Sum ekstern finansiering	10 993 795	12 346 064	-1 352 269	-11,0 %
Overført fra driftsregnskapet	0	0	0	
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	
Bruk av avsetninger	4 197 242	1 357 792	2 839 450	209,1 %
Sum finansiering	**15 191 037**	**13 703 856**	**1 487 181**	**10,9 %**
Udekket/udisponert	0	0	0	0,0 %

Det framkommer noen mindre avvik på investeringer i anleggsmidler som er spesifisert og kommentert under regnskapsskjema 2B under.

Avvik på linjen for utlån og forskutteringer skyldes lavere utlån av startlån enn budsjettert. Avvik på linjen for avdrag på lån skyldes ekstraordinær innbetaling av innfridde startlån til Husbanken som etter regelverket må innbetales. Avvik på linjen for bruk av avsetninger skyldes bruk av bundet fond til finansiering av den ekstraordinære innbetalingen. Avvik på linjen for bruk av lånemidler skyldes lavere lånebehov enn budsjettert.

Regnskapsskjema 2B – investering

Skjema 2B viser utgiftene på de ulike investeringsprosjektene i anleggsmidlene.

Fordeling på prosjekter		Regnskap 2019	Reg. budsj. 2019	Avvik i kr	Avvik i %
8102	Investering VR IKT	567 064	400 000	167 064	41,8 %
8523	Hurtiglader EL-bil	1 004 025	1 004 000	25	0,0 %
8525	Sentrumsutvikling Ås	190 125	45 000	145 125	322,5 %
8530	Reguleringsplan Kirkvollen industriomr.	447 370	447 000	370	0,1 %
9502	Små scener - skolen	1 256 655	1 232 000	24 655	2,0 %
9503	Innendørs skytebane	541 349	218 000	323 349	148,3 %
9506	Salg av kommunal eiendom	285 904	331 000	-45 096	-13,6 %
9507	Målesystem gatelys	670 000	670 000	0	0,0 %
9508	Vannverk - tilknytning fritidsboliger	113 017	100 000	13 017	13,0 %
9509	Overvåkningsutstyr vannverk	18 179	18 000	179	1,0 %
9510	Vannverk - nye abonnenter	97 600	100 000	-2 400	-2,4 %
9511	Vanntank Græsli/Hilmo	300 533	300 000	533	0,2 %
9512	Avløpsnett - tilknytning nye abonnenter	100 000	100 000	0	0,0 %
9513	Overvåkning avløpsnett	125 698	126 000	-302	-0,2 %
9514	Avløpsnett - tilnytning fritidsboliger	114 435	100 000	14 435	14,4 %
9515	Påkostning Stugudal renseanlegg	432 208	500 000	-67 792	-13,6 %
9521	Utbygging VA Sylsjøveien	397 466	370 000	27 466	7,4 %
9522	Reguleringsplan Kirkvollen industriomr.	663 681	663 000	681	0,1 %
9525	Utbyggingsavtale Sagvegen boligomr.	48 569	265 000	-216 431	-81,7 %
Sum fordelt		**7 373 878**	**6 989 000**	**384 878**	**5,5 %**

For regnskapsskjema 2B er det noen mindre avvik fra regulert budsjett. Det skyldes bl.a. at enkelte prosjekter har fått merforbruk. Investeringsregnskapet ble i 2019 ikke belastet med bruk av eget driftsmannskap på noen prosjekter.

På prosjektet 8525 Sentrumsutvikling Ås er det større utgifter enn beregnet. Det samme gjelder prosjektet 9503 Innendørs skytebane. Prosjektet 9525 Utbyggingsavtale Sagvegen boligområde har lavere utgifter enn budsjettert. Det skyldes senere framdrift enn planlagt. Resterende utgifter kommer i 2020.

For ytterligere kommentarer vises det til kapitlet om sektor miljø og teknikk.

Utviklingen av driftsinntektene- og utgiftene samt netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene (netto resultatgrad)

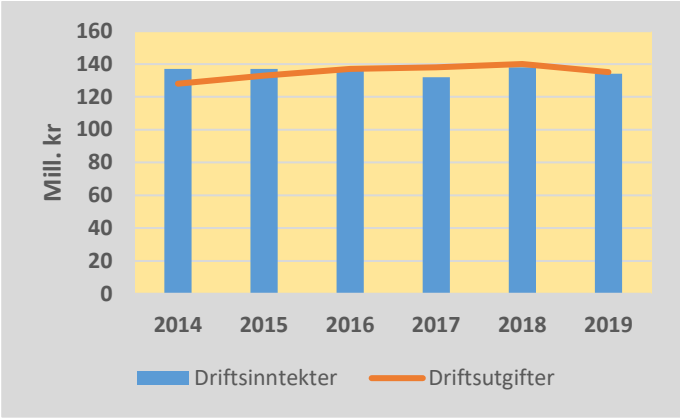

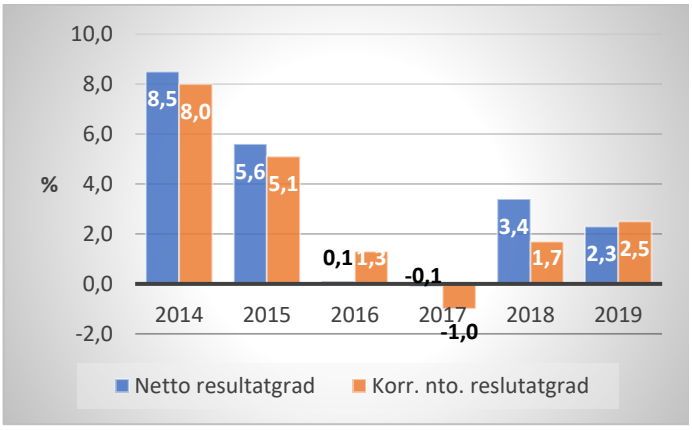

Grafen til venstre viser utviklingen av de totale korrigerte driftsinntektene- og utgiftene. Netto driftsresultat viser hvor stor del som kan brukes til å finansiere nye investeringer og avsetninger. Netto driftsresultat er den beste indikatoren på økonomisk balanse i kommunesektoren, som igjen er viktig for å sikre et godt og stabilt tjenestetilbud. Tallet må være positivt for at kommunen skal ha økonomisk bæreevne til å finansiere investeringer og avsetninger.

Korrigert netto driftsresultat målt mot kommunens eget mål
I forbindelse med behandlingen av økonomiplanen for perioden 2019 – 2022 og budsjettet for 2019 ble det vedtatt at for å skape en robust økonomi og tilstrekkelig handlingsrom skal korrigert netto driftsresultat være minimum 1,7%.

Korrigert netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene (resultatgrad) ble for 2019 på 2,5 %, en økning på 0,8 prosentpoeng fra 2018. Det er litt over måltallet på 1,7 % og anses som akseptabelt. Tilbake i 2014 var korrigert netto resultatgrad på hele 8 %.

Langsiktig lånegjeld og netto lånegjeld i prosent av driftsinntektene pr. 31.12

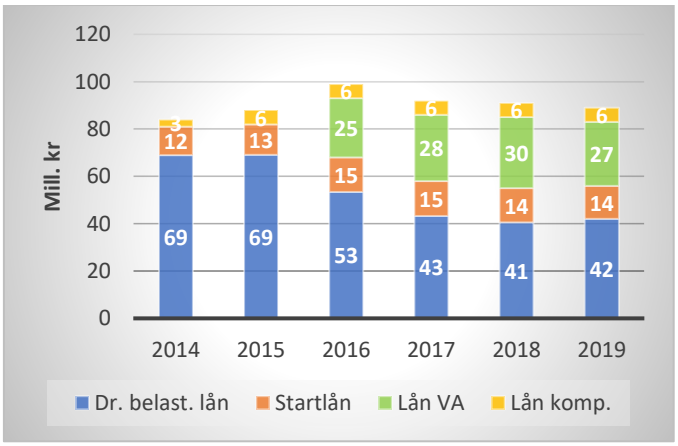

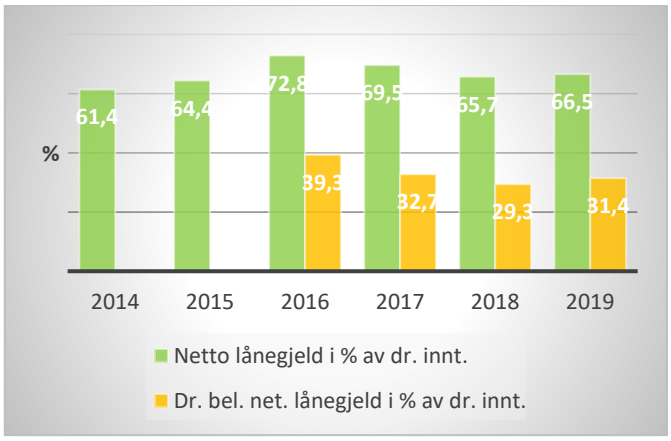

Den totale langsiktige lånegjelda utgjorde ved årsskiftet 88,6 mill. kr (toppen av stolpene) inkl. 14 mill. kr i formidlingslån (startlån). Siste år ble den langsiktige gjelda redusert med netto 2,1 mill. kr. Fra og med 2016 viser stolpediagrammet også lån med kompensasjon og avskrivningsgrunnlaget for vann- og avløpstjenesten («lån»).

Lånegjelda har de siste årene vært relativt stabil. Ikke alle lånene tynger like mye. Godkjent kompensasjonsramme lån sykehjem/omsorgsboliger/skoleanlegg/kirke, startlån og lån i avgiftssektorene utgjør til sammen ca. 47 mill. kr og belaster som sådan ikke kommunens netto driftsresultat. Restgjelda som påvirker drifta er pr. 31.12.19 på omlag 42 mill. kr (blå stolpe i diagrammet til venstre) og utgjør 45 % av den totale lånegjelda.

Netto total lånegjeld i prosent av driftsinntektene gikk fra 31.12.18 til 31.12.19 opp med ned med 0,8 prosentpoeng til 66,5 %. Den driftsbelastende andelen av lånegjelda i prosent av driftsinntektene økte med 2,1 prosentpoeng til 31,4 % fra 2018 til 2019. Årsaken til denne utviklingen er at driftsinntektene ble redusert fra 2018 til 2019.

Ved sammenligning av den totale gjeldsbelastningen med andre kommuner viser tallene at Tydal har vesentlig lavere lånegjeld i prosent av driftsinntektene enn kommunene i Trøndelag og landsgjennomsnittet. For driftsbelastende låneandel finnes det dessverre ikke tilsvarende tilgjengelig statistikk.

Brutto finansutgifter- og inntekter

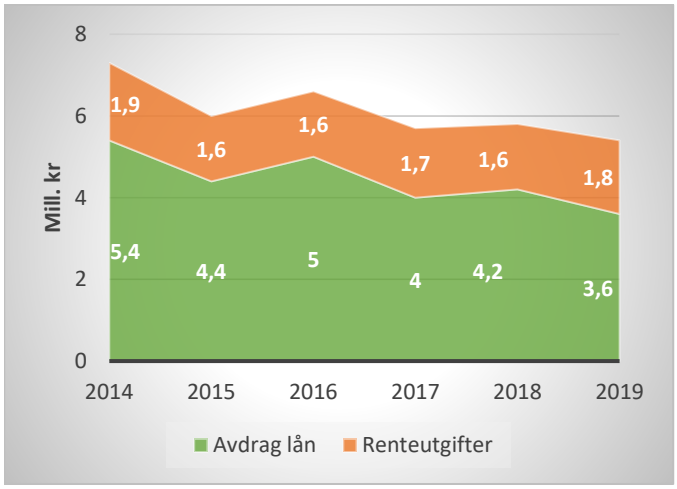

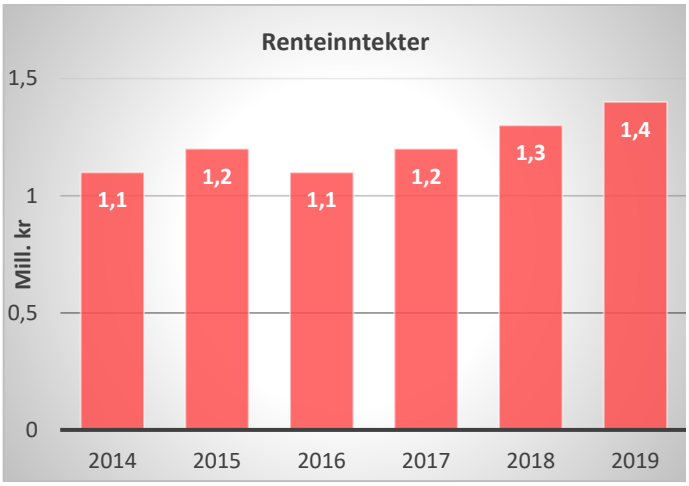

De totale renteutgiftene økte med 0,2 mill. kr til 1,8 mill. kr i 2019. Økningen følger av et litt høyere rentenivå.

Gjennomsnittlig vektet rente på våre innlån var ved årsskiftet 2,01 %. Renteinntektene utgjorde siste året 1,4 mill. kr som er 0,1 mill. kr mer enn i 2018.

I 2019 er det betalt 3,6 mill. kr i gjeldsavdrag som utgjør minimumsavdraget etter økonomibestemmelsene. Gjeldsavdragene er 0,6 mill. kr lavere enn i 2018.

Driftsbelastende finansutgifter

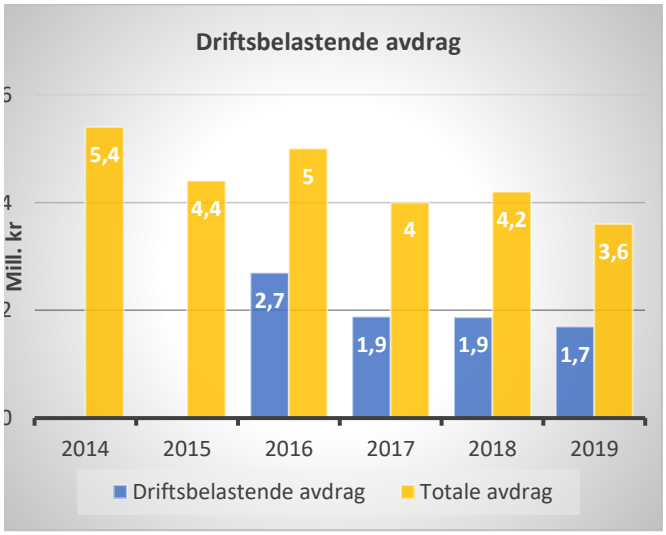

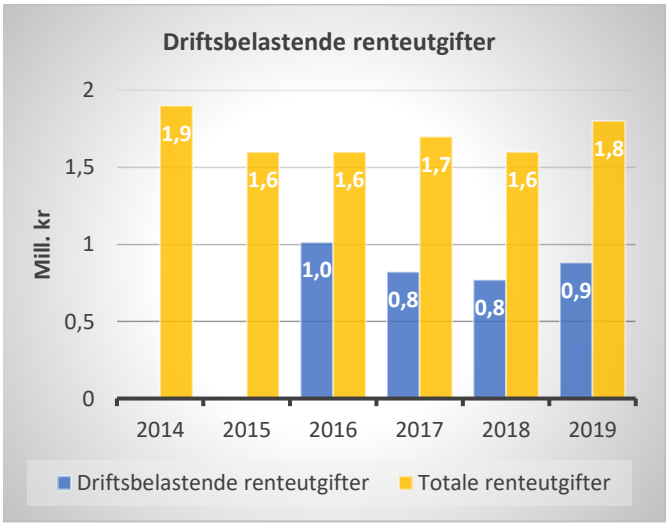

Av samlede finansutgifter på 5,4 mill. kr i 2019 utgjorde driftsbelastende utgifter om lag 2,6 mill. kr som er en svak nedgang fra 2018.

Fond pr 31.12

Kommunen har en del fondsmidler. Kommunene kan ha fire typer fond:

- **Disposisjonsfond** er midler som kommer fra positivt netto driftsresultat («driftsoverskudd»). Midlene kan fritt disponeres både til driftstiltak og investeringer.
- **Bundne driftsfond** er øremerkede midler til spesielle formål. Bundne driftsfond oppstår når øremerkede midler ikke blir brukt det året kommunen mottar midlene. Eksempel på det er næringsfondet som får sine midler fra konsesjonsavgiftene.
- **Ubundne investeringsfond** er midler som kommer fra inntekter i investeringsregnskapet eller som er avsatt fra positivt netto driftsresultat i driftsregnskapet. Midlene kan kun brukes til finansiering av investeringer.
- **Bundne investeringsfond** er øremerkede midler til spesielle investeringsformål. Bundne investeringsfond oppstår når øremerkede midler ikke blir brukt det året kommunen mottar midlene.

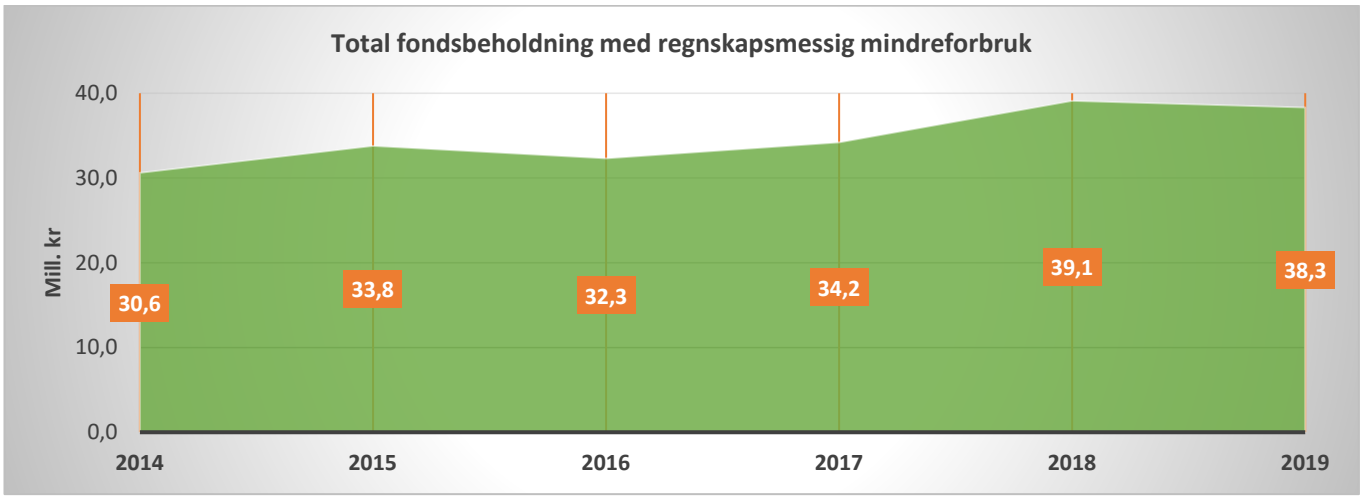

Kommunens totale beholdning av fondsmidler utgjorde ved siste årsskifte 33,9 mill. kr. I tillegg kommer regnskapsmessig mindreforbruk i 2019 på 4,4 mill. kr til sammen 38,3 mill. kr. Regnskapsmessig mindreforbruk er frie midler som kan sammenlignes med disposisjonsfond. Summen av alle fondsmidler og regnskapsmessig mindreforbruk viser en netto nedgang på 0,8 mill. kr fra 2018.

Disposisjonsfond og bundne driftsfond

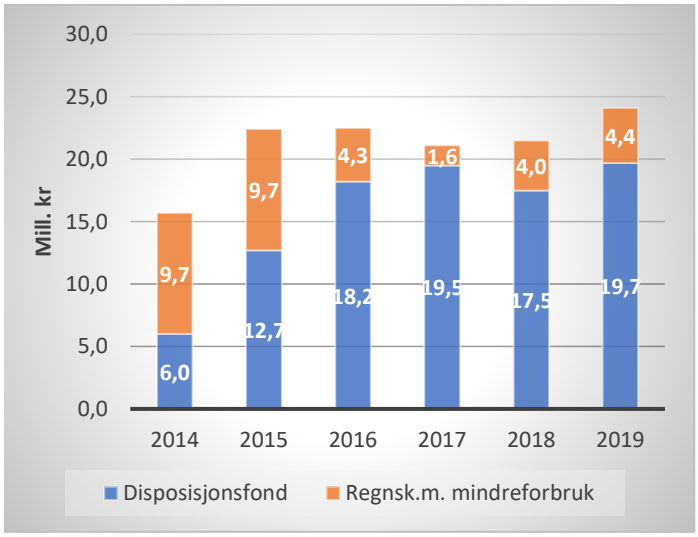

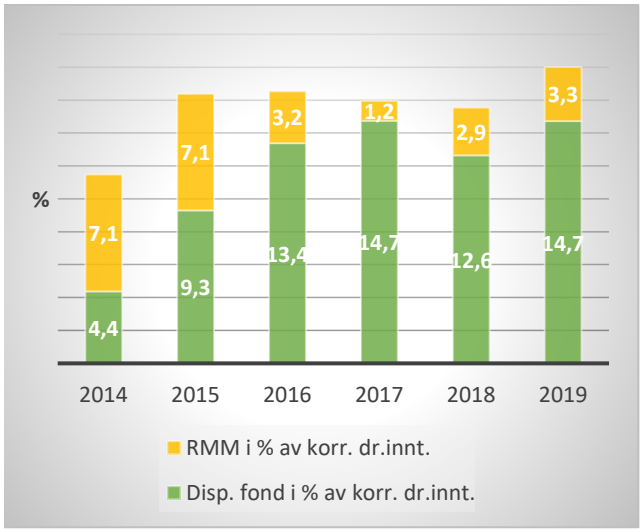

En kommunes beholdning av fondsmidler sier noe om den økonomiske handlefriheten kommunen har. Først og fremst gjelder det beholdningen av disposisjonsfond og delvis ubundne investeringsfond. Disposisjonsfondene (som er de mest anvendelige), og det regnskapsmessige mindreforbruket i 2019, utgjorde ved utgangen av året 18% av driftsinntektene eller 24,1 mill. kr. Det er en netto økning på 2,6 mill. kr tilsvarende 2,5 prosentpoeng.

Det er viktig å ha fondsreserver for å møte svingninger i økonomien og uforutsette merkostnader/mindre-inntekter. Det er også viktig at kommunen har egne midler som kan brukes til finansiering av investeringer slik at man unngår for store låneopptak. Generelt kan man si at felles for mange av fondene (bundne driftsfond som for eksempel næringsfondet) er at de er øremerket til spesielle formål og ikke kan nyttes til andre formål enn de øremerkede.

Disposisjonsfond målt mot kommunens eget mål

I forbindelse med behandlingen av økonomiplanen for perioden 2019 – 2022 og budsjettet for 2019 ble det vedtatt at for å skape en robust økonomi og tilstrekkelig handlingsrom skal disposisjonsfondet være på minimum 9 % av korrigerte driftsinntekter.

Målet innebærer at kommunen skal ha minst 12 mill. kr i disposisjonsfond med brutto driftsinntekter på ca. 134 mill. kr (2019). Disposisjonsfond er viktig å ha som buffer ved et eventuelt driftsunderskudd, svingninger i økonomien og som egenkapital i investeringer. Avsetninger til disposisjonsfond kan kun skje hvis det er positivt netto driftsresultat.

Ved utgangen av 2019 utgjorde disposisjonsfondet 19,7 mill. kr som utgjør 14,7 % av driftsinntektene. Det er noe over måltallet på 9 % og anses som bra. Det er viktig å opprettholde en høy beholdning på fondet som buffer ved et eventuelt driftsunderskudd, svingninger i økonomien og som egenkapital i investeringer.

Avsetning og bruk av disposisjonsfond 2019

Tall i 1.000 kr	Saldo	Avsetning 2019	Bruk 2019
Disposisjonsfond 01.01	**17 528**		
Oppr. budsj. drift			2 488
Oppretting næringsfond		1 500	
Avdrag lån		548	
Rgsk.m.mindreforbruk		3 966	
Sum driftsregnskapet		**6 014**	**2 488**
Oppr. budsj. Invest.			1 358
Sum total		**6 014**	**3 846**
Disposisjonsfond 31.12	**19 696**		

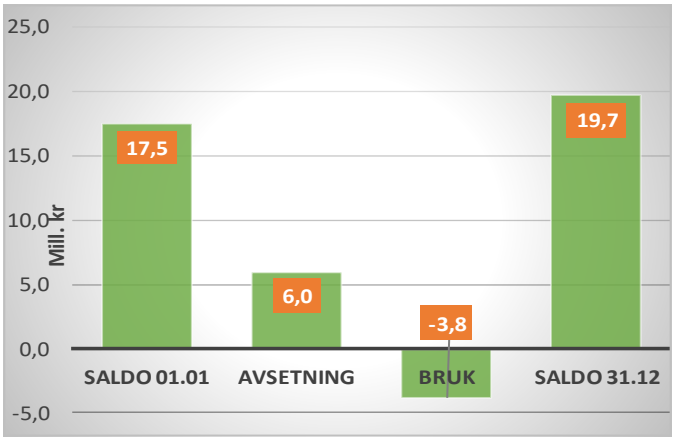

Oppsettet viser bevegelsene på disposisjonsfondet i 2019. Det er totalt brukt kr 3.846.000,-, i sin helhet i driftsregnskapet. Det er avsatt kr 6.014.000,- hvorav 1,5 mill. kr gjelder oppretting av en feil (tilbakeføring fra næringsfondet til disposisjonsfondet). Saldo på disposisjonsfondet utgjorde pr. 31.12.19 kr 19.696.000,-.

I forbindelse med behandlingen av budsjettet for 2020, og økonomiplanen for perioden 2020 – 2023, ble det vedtatt å bruke til sammen 3,6 mill. kr til saldering av driftsbudsjettet hvorav 1,7 mill. kr gjelder 2020.

Bundne fond

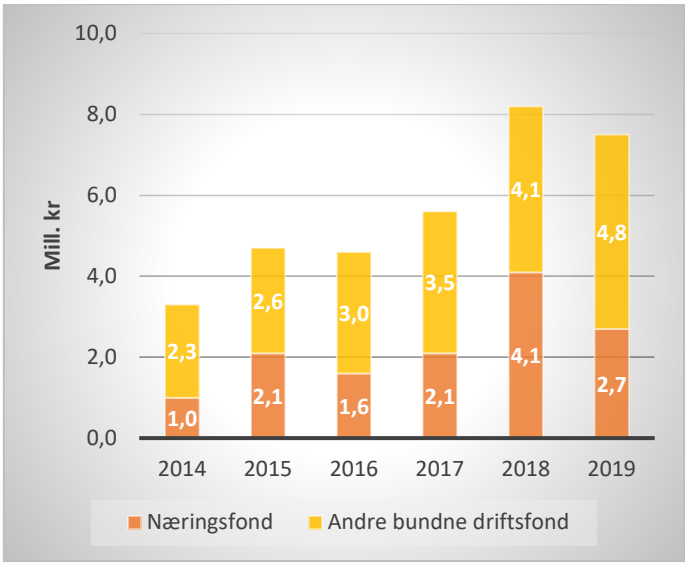

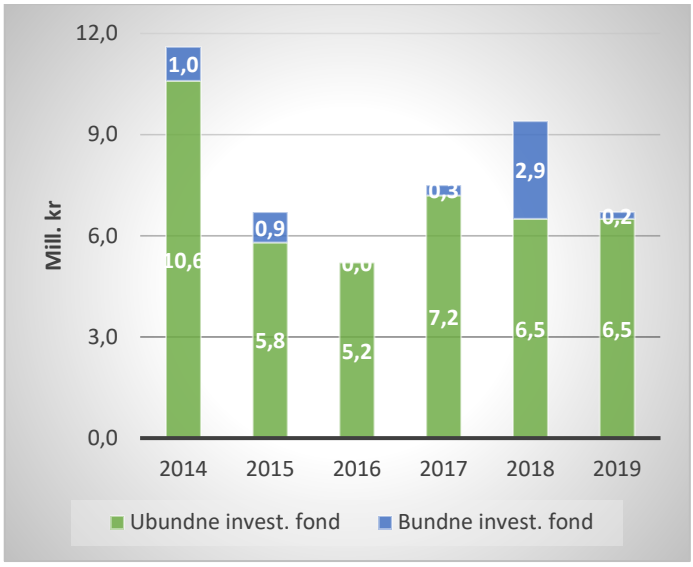

Bundne driftsfond er øremerkede midler til spesielle formål. Bundne driftsfond oppstår når øremerkede midler ikke blir brukt det året kommunen mottar midlene. Eksempel på det er næringsfondet som får sine midler fra konsesjonsavgiftene. Saldoen på næringsfondet ble redusert med netto 1,4 mill. kr siste året ned til 2,7 mill. kr pr. 31.12.19. Øvrige bundne driftsfond utgjorde 4,8 mill. kr ved utgangen av året. Fondene tilhører de enkelte sektorene samt noe for kommunene i Værnesregionen.

Ubundne investeringsfond er midler som kommer fra inntekter i investeringsregnskapet eller som er avsatt fra positivt netto driftsresultat i driftsregnskapet. Ved utgangen av året utgjorde beholdningen 6,5 mill. kr. Midlene skal benyttes som egenkapital i fremtidige investeringer.

Bundne investeringsfond er øremerkede midler til spesielle investeringsformål. Bundne investeringsfond oppstår når øremerkede midler ikke blir brukt det året kommunen mottar midlene. Ved utgangen av året utgjorde beholdningen 0,2 mill. kr.

Likviditet

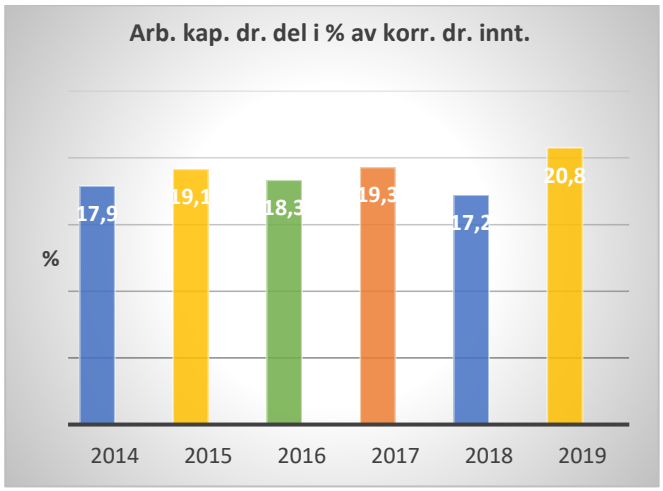

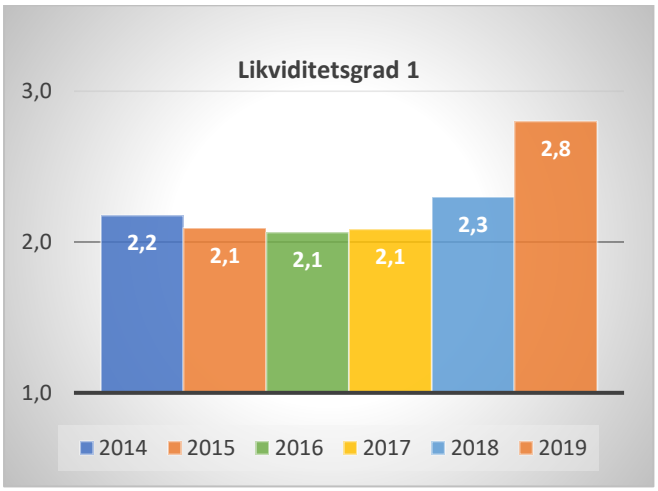

Arbeidskapitalens driftsdel fremkommer som sum omløpsmidler (kontanter, bankinnskudd og kortsiktige fordringer) fratrukket kortsiktig gjeld, ubrukte lånemidler og bundne fond. Arbeidskapitalens driftsdel er de likvidene som skal dekke de daglige behovene for utbetalinger. Arbeidskapitalens driftsdel var på 20,8 % av korrigerte driftsinntekter pr 31.12.19. Det er en økning på 3,6 prosentpoeng fra 2018 og skyldes både netto økning i disposisjonsfondene og reduserte driftsinntekter.

Omløpsmidler korrigert for ubrukte lånemidler og bundne fond i forhold til kortsiktig gjeld benevnes likviditetsgrad 1. Den bør være høyere enn 2. I 2019 er den opp 0,5 til 2,8.

Tydal kommune har ikke behov for kassekreditt slik som mange andre kommuner har, og det skal man være veldig fornøyd med. Arbeidskapitalens driftsdel og likviditetsgrad 1 har gjennom lang tid vist at kommunen har hatt god likviditet og kunne gjort opp for seg rettidig.

Endring av arbeidskapitalen fører også til endringer i finansinntektene som virker på kommuneøkonomien. Oppstår behovet for kassekreditt for at vi skal være i stand til å oppfylle våre forpliktelser vil tilhørende renteutgifter forverre situasjonen ytterligere.

Sammendrag økonomi

Driftsinntektene har de senere årene gått kraftig ned og kommunen har måttet tilpasse seg et lavere driftsnivå. Arbeidet med å redusere drifta vil måtte fortsette i flere år framover. Inntektsreduksjonen kommer først og fremst som en følge av stor nedgang i eiendomsskattene fra kraftanleggene, stor nedgang i antall grunnskolebarn og barnehagebarn. I 2019 ble driftsinntektene redusert med nesten 7 mill. kr til 140 mill. kr. Det tilsvarer en nedgang på 4,5%. Hovedårsaken til inntektsnedgangen er først og fremst bortfallet av eiendomsskatten fra bolig- og fritidseiendommer. Driftsutgiftene ble redusert med nesten 4 mill. kr til 142 mill. kr som tilsvarer en nedgang på 2,6 %. Kommunen fikk et korrigert netto driftsresultat på 2,5 % i 2019 som er litt over kommunens eget mål på 1,7 % og anses akseptabelt. Driftsregnskapet ble gjort opp med et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 4.376.785,65, mens investeringsregnskapet ble gjort opp i balanse.

Tydal kommune har forholdsvis lav langsiktig gjeld og Ikke alle lånene tynger heller like mye. Godkjent kompensasjonsramme lån sykehjem/omsorgsboliger/skoleanlegg, startlån og lån i avgiftssektorene belaster som sådan ikke kommunens netto driftsresultat. Kommunens driftsbelastende lånegjeld var ved utgangen av 2019 på 42 mill. kr. Det er gledelig at det i løpet av årene 2016 – 2018 har den driftsbelastende lånegjelda, både i mill. kr og den prosentvise andelen av gjelda som belaster drifta, vist en markant nedgang sett i forhold til driftsinntektene. Den økte riktignok svakt i 2019, men årsaken er først og fremst at driftsinntektene ble redusert. Ved utgangen av 2019 utgjorde den driftsbelastende lånegjelda i prosent av driftsinntektene 31,4 %. Lav driftsbelastende lånegjeld fører også til relativt sett lave finanskostnader som påvirker kommuneøkonomien positivt.

Kommunen har en god del fondsmidler hvor disposisjonsfondet pr 31.12.19 utgjorde 19,7 mill. kr som er en økning fra foregående årsskifte på 2,6 mill. kr. I prosent av driftsinntektene utgjør disposisjonsfondet til sammen 14,7 %. Det er noe over måltallet på 9 % og anses som bra. Kommunen har med det fortsatt igjen noe økonomiske handlefrihet. Brukbar beholdning av disposisjonsfond gjør at kommunen også har god likviditet. Det er viktig å opprettholde en høy beholdning på fondet som buffer ved et eventuelt driftsunderskudd, svingninger i økonomien og som egenkapital i investeringer.

Etter at folketallet har vært noenlunde stabilt i perioden 2010 – 2016 ble det redusert kraftig gjennom både 2018 og 2019. Fra 01.01.18 til 01.01.20 gikk folketallet ned med 65 personer. Det utgjør hele 8,2 %. Siste året gikk folketallet ned med 25 personer til 769 som utgjør 3,1 %. De to siste årenes befolkningsnedgang er blant de aller høyeste i landet. Befolkningsnedgangen er alvorlig bekymringsfull. Befolkningsprognoser fra økonomiplanen viser at folketallsreduksjonen skjer raskere enn det som er lagt til grunn i økonomiplanen. Det er utfordrende med reduksjon i folketallet, men alderssammensetningen på befolkningen innvirker vel så mye inn på innbyggertilskuddet. Kommunen har vært gjennom en periode med stor nedgang i barnetallet og det har ført til en betydelig reduksjon i rammetilskuddet. De siste to årene har det vært en økning i eldre i gruppen 80 – 89 år og nedgang for eldre over 90 år. Man mottar størst innbyggertilskudd for de eldste og barn i barnehage/grunnskole og i disse gruppene har vi netto fått en markant nedgang. Det er for disse aldersgruppene at kostnadene er størst med å gi kommunalt tjenestetilbud og følgelig gir størst uttelling i rammeoverføringene fra staten.

Kommunen står framfor betydelige investeringer i nytt helse-, administrasjonsbygg og omsorgsboliger. Låneopptak gjør at en større andel av driftsinntektene vil gå med til å dekke renter og avdrag. Det gjør at det blir mindre igjen til driftstiltak.

Inntekter som følge av kompensasjoner og erstatninger fra kraftutbygging, og kraftproduksjon, er viktig for oss (eiendomsskatt, konsesjonskraft, konsesjonsavgift og naturressursskatt). Dette er en økonomisk kompensasjon for at kommunen har avgitt store naturressurser hvor mange av naturinngrepene er irreversible. Eiendomsskatteinntektene fra kraftverkene har siden 2016 blitt redusert med 10 mill. kr tilsvarende over 35 %. Det er urimelig at verdien av kraftverkene skal endres mye fra år til år. I 2020 blir det en ytterligere reduksjon på 0,7 mill. kr som gjør at den totale nedgangen blir på nesten 11 mill. kr eller 38 %. I 2020 er det budsjettert med 17,7 mill. kr i total eiendomsskatt hvorav det aller meste (17,5 mill. kr) gjelder eiendomsskatt på kraftanleggene. Det arbeides kontinuerlig med å verne om den lokale beskatningsretten, både administrativt og politisk. Dersom disse kompensasjonsendringene skulle falle bort, eller forverres ytterligere, vil det få store konsekvenser for kommunen som tjenesteyter og arbeidsgiver. Det er særdeles viktig å følge opp disse rettighetene og inntektene i årene som kommer. Egenkontroll og oppfølging på dette området er meget viktig og må gjennomføres på en betryggende måte.

Lønn og personale

Årsverk og ansatte

Ansatte	Kvinner		Menn		Totalt	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Antall ansatte	99	97	34	26	133	123
Antall årsverk					91	93

For at kommunen skal kunne yte service og tjenester til befolkningen har kommunen behov for mange forskjellige stillingsgrupper med ulik fagbakgrunn. Ved utgangen av 2019 var i alt 133 personer tilsatt i 91 årsverk. Arbeidstakerne må derfor helt klart sies å være den største, dyreste og viktigste ressursen i den kommunale forvaltningen.

I 2019 ble bemanningen redusert med netto ca. 2 årsverk hvor reduksjonen har skjedd i innenfor de fleste sektorene.

Kjønnsfordelingen i kommunen viser at av total ansatte i kommunen er ca. 20 % menn og ca. 80 % kvinner. Kommunen har mange deltidsstillinger, spesielt innenfor de kvinnedominerte yrkene. Det er et mål at stillingsandelene skal økes, men det er ikke registrert noe stort omfang av ufrivillig deltid i Tydal kommune. Det gjennomføres likevel fortløpende arbeid for å følge opp dette arbeidet.

Tydal kommune har ikke gjennomført spesielle tiltak for å fremme likestilling i 2019. Ledersjiktet har en overvekt av kvinner, og det er ikke igangsatt spesielle tiltak for å rekruttere det underrepresenterte kjønn som for tiden er menn. Rådmannens ledergruppe består av to menn og fire kvinner.

Lønnskostnader og årslønnsvekst

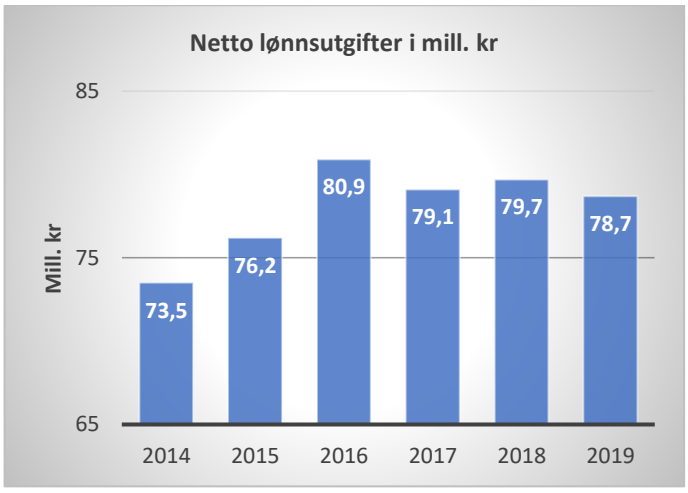

Årslønnsveksten på kommunalt tariffområde har variert mellom 2,5 % og 3,3 % de senere årene og ble på 3,2 % i 2019. Med brutto lønn og sosiale omkostninger på til sammen nesten 79 mill. kr i 2019 fører selv små tillegg til store merkostnader for kommunen. Ett prosentpoeng med helårsvirkning utgjør nesten 0,8 mill. kr pr år.

Men lønnskostnader har også en annen side. Kommunen som arbeidsgiver må være konkurransedyktig på lønns- og arbeidsbetingelser for å tiltrekke seg dyktige ansatte. Kampen om arbeidskraften har hardnet til de senere årene. Det konkurreres delvis om den samme arbeidskraften med både private virksomheter og andre kommuner.

Diskriminering og likestilling

Kommunen har plikt til å fremme likestilling og hindre diskriminering. Vern mot diskriminering i arbeidslivet sikres gjennom Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven) gjeldende fra 01.01.18. Loven erstatter fire tidligere lover som gjaldt diskriminering knyttet til ulke diskrimineringsgrunnlag. Endringene var hovedsakelig av redaksjonell art, og knyttet til arbeidet med å sikre et mer enhetlig vern mot diskriminering i norsk rett. Loven gjelder for alle samfunnsområder, altså også for arbeidslivet, bortsett fra diskriminering på grunn av alder i forhold som reguleres av arbeidsmiljøloven kapittel 13 og skipsarbeidsloven kapittel 10.

Lovens formål er å fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder og andre vesentlige forhold ved en person. Med likestilling menes likeverd, like muligheter og like rettigheter. Likestilling forutsetter tilgjengelighet og tilrettelegging. Loven tar særlig sikte på å bedre kvinners og minoriteters stilling. Loven skal bidra til å bygge ned samfunnsskapte funksjonshemmede barrierer, og hindre at nye skapes.

Arbeidsmiljøloven forbyr, i tillegg til bestemmelsene i likestillings- og diskrimineringsloven, diskriminering på grunn av politisk syn, medlemskap i arbeidstakerorganisasjon og alder. Trakassering og instruks om å diskriminere personer av slike grunner anses også som diskriminering. Bestemmelsene rammer også diskriminering av midlertidig ansatte og arbeidstakere som jobber deltid.

Kjønnsbalanse m.m.

Det er nødvendig med bevisstgjøring rundt rekrutteringsprosessene. Tydal kommune har få menn i kvinnedominerte yrker. I 2019 var det to i sektor helse og omsorg samt 2 i barnehagen. Samtlige politiske lederverv i inneværende valgperiode er besatt av menn.

Menn i kvinne-dominerte yrker	2019	2018	2017	2016	2015
Helse og omsorg	2	2	2	2	2
Barnehage	2	1	0	0	0

Politiske lederverv	Kvinner		Menn	
	2019	2015	2019	2015
Ordfører	0	0	1	1
Varaordfører	0	0	1	1
Leder UMS	0	0	1	-
Kontrollutvalg	0	0	1	1

I bevisstgjøring med tanke på likestilling er det viktig med oppgradering av status for kvinnedominerte yrker, og at menn går inn i kvinnedominerte yrker. Det er også viktig at de politiske partiene hensyntar kjønnsbalansen i nominasjonsprosessen og ved valg til styrer, råd og utvalg.

Det er også viktig med integrering av fremmedkulturelle kvinner og menn. 2 personer med etnisk bakgrunn er vikar eller fast ansatt i Tydal kommune. Diskriminering på etnisk grunnlag er noe Tydal kommune ser alvorlig på. Det er likevel ikke vurdert til å være et problemområde.

Universell utforming

Tydal kommune arbeider aktivt og målrettet for å fremme universell utforming innen virksomheten gjennom å bidra til nedbygging av samfunnsskapte barrierer og hindre at nye skapes.

I Tydal kommune er det planlagt tiltak eller gjennomført følgende tiltak:

- Ved rådhuset er det tydelig skilting og markering av parkeringsplass for bevegelseshemmede.
- Det er inngangsdører med dørautomatikk både på rådhuset herunder NAV-kontoret, helsesenteret, sykehjemmet, Tydalshallen og biblioteket/skolen.
- Det er heis på rådhuset, helsesenteret, sykehjemmet, servicebygget og biblioteket/skolen.
- Kommunen sørger for individuell tilrettelegging av arbeidsplasser slik at alle så langt som mulig skal kunne utføre jobben ut fra sine forutsetninger.
- Vi følger regelverket for universell utforming i våre byggeprosjekter. Det betyr ikke at alle våre lokaler er oppdatert til dette nivået.

Fokusområder for likestillingsarbeid

Det er nødvendig med bevissthet rundt likestilling ved:

Ansettelser	Rekruttering til lederstillinger.	Oppgradering av status for kvinnedominerte yrker.
Lederopplæring	Menn i kvinnedominerte yrker.	Integrering av fremmedkulturelle menn og kvinner.
Møtekultur og nettverk	Kvinner i mannsdominerte yrker.	Få godkjent utdanning fra utenlandske institusjoner.
Rekruttering til fagstillinger	Arbeids og oppgavefordeling.	Ordninger med mer fleksibel arbeidstid inkl. hjemmekontor.
Uønsket deltidsproblematikk	Lønn som virkemiddel i likestilling.	Sammensetting av prosjektgrupper og utpeking av prosjektledere
Diskriminerende holdninger	Kvinnerepresentasjon i viktige forum.	Tilrettelegging av karrieremuligheter i ulike faser av den yrkesaktive perioden.

Etikk

Etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte i Tydal kommune ble vedtatt i 2016. Etisk kvalitet på tjenesteyting og myndighetsutøvelse er en forutsetning for at innbyggerne skal ha tillit til kommunen. Målet med de etiske retningslinjene er at alle ansatte og folkevalgte skal være seg dette bevisst. Retningslinjene er ment å være generelle rettesnorer som igjen krever refleksjon av den enkelte.

Kommunen som arbeidsgiver har det overordnete ansvaret for de etiske retningslinjene, og for at disse blir fulgt. Sektorledere og tjenesteledere har et særlig ansvar for oppfølging. For det første fordi lederne gjennom ord, handlinger og lederstil har stor innflytelse på kulturen og normene for atferd i organisasjonen. For det andre fordi lederne selv kan bli satt i situasjoner hvor valg og beslutninger krever etisk refleksjon og klokskap. For det tredje fordi det er ledernes ansvar å sørge for at hele organisasjonen er seg bevisst de etiske kravene som stilles i virksomheten, og at det umiddelbart blir tatt opp i organisasjonen dersom det skjer brudd på lover og regler eller det utvikler seg en uheldig sedvane og kultur. Gjennom felles forståelse av grunnleggende prinsipper knyttet til etiske handlinger tilstreber Tydal kommune gode, etiske handlinger i alle deler av kommunens virksomhet og blant folkevalgte. Gjennom gode rutiner og fagsystem skal kommunen ivareta betryggende kontroll. Kommunen har fagsystem for avvikshåndtering.

Sykefravær

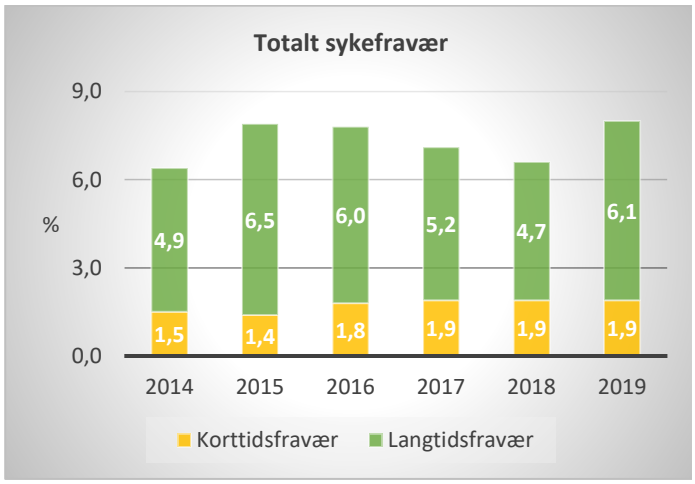

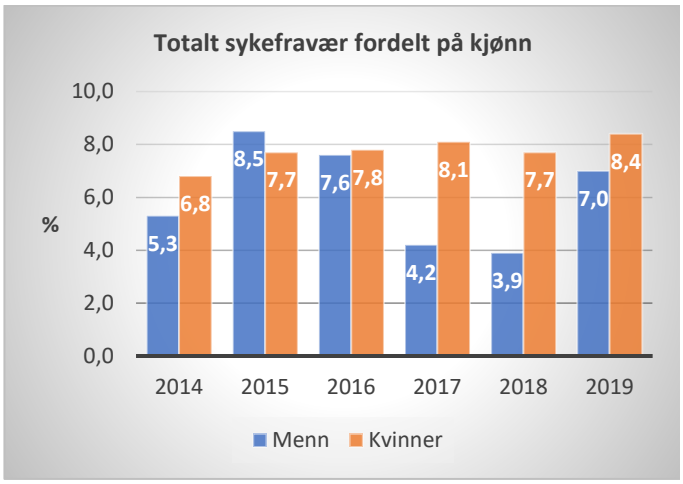

Figuren til venstre viser sykefraværet spesifisert på korttidsfravær og langtidsfravær. Totalt sykefravær sees på toppen av søylene. Figuren til høyre viser totalt sykefravær fordelt på kjønn.

Sykefraværet koster kommunen store summer hvert år i vikarutgifter og tapt tjenesteproduksjon samt administrativt merarbeid. De første 16 dagene arbeidstakerne har sykefravær må kommunen som andre bedrifter dekke selv. NAV trygd refunderer deretter sykepenger. Også i sykefraværsperioder med refusjon fra NAV ligger det igjen en betydelig kostnad hos kommunen som arbeidsgiver.

Det totale sykefraværet var i 2019 på 1.985 dager som utgjør 8 %. Det er økning på 1,4 prosentpoeng fra 2018 og omtrent det samme som i 2015. Det gjennomsnittlige sykefraværet de siste fem årene har vært på 7,2 %. Korttidsfraværet har variert lite de 4 siste årene. Sykefraværet er høyere blant kvinner enn menn noe man ser i de aller fleste kommunene.

Det er ikke vedtatt noe spesielt måltall for sykefravær i Tydal for 2019, men i kommunestyrets møte den 27.08.18 ble det vedtatt at målet var 5 % for økonomiplanperioden 2019 – 2022. Tydal ligger i 2019 en god del over med 8 %.

Kommunens kostnader med sykefraværet er vanskelig å beregne eksakt. Den største kostnaden har kommunen de 16 første dagene arbeidstakerne har sykefravær. I 2019 var det til sammen 460 fraværsdager de første 16 dagene som utgjør 1,9 %. Dette korttidsfraværet kan anslås til en kostnad i vikarinnleie, tapt tjenesteyting og administrering på opp mot 1,5 mill. kr, tilsvarende 2 – 3 årsverk. Langtidsfraværet ut over 17 dager ble på 1.525 dager som utgjør 6,1 %. Hva som er kostnaden på fravær over 16 dager (arbeidsgiverperioden) er vanskelig å fastslå, men som eksempel kan det vises til at 100 % sykmelding i 4 mnd. av en arbeidstaker med årslønn på kr 390.000,- koster kommunen ca. kr 50.000,-, hvorav bare halvparten gjelder arbeidsgiverperioden (første 16 dager). For ei årslønn på 600.000,- er tilsvarende kostnad ca. kr 100.000,- og arbeidsgiverperioden utgjør da bare knapt 40 %.

Det har ikke vært registrert alvorlige arbeidsulykker blant kommunens ansatte i 2019.

Lærlinger og studenter

Tydal kommune jobber aktivt for å bidra til at flere får seg en utdanning. Det gjøres bl.a. ved at kommunen mottar både studenter, elever og tar inn lærlinger/lærekandidater. Dette er et viktig samfunnsansvar. I tillegg til at man bidrar til at den enkelte får seg en utdanning bidrar man også til egen rekruttering. Tydal kommune hadde i 2019 til sammen 7 forskjellige lærlinger (1 kontorfag, 4 helsefagarbeider og 1 innenfor barne- og omsorgsarbeiderfaget samt 1 institusjonskokk) hvor noen var i det første læreåret mens andre var i det andre læreåret.

Sentraladministrasjonen og fellesfunksjoner

Kommunedirektør: Heidi Horndalen

Politisk virksomhet omfatter kommunestyre, formannskap, kontrollutvalg, utvalg/annen politisk virksomhet, råd for eldre og mennesker med nedsatt funksjonsevne, partistøtte, valg og revisjon. Kommunen har ordfører på heltid og varaordfører i en liten andel.

Overordnet ledelse samt stabs- og støttefunksjoner; kommunedirektøren og sektorledere, økonomi/kommunekasse, personal, IKT, opplæring, tillitsvalgte/verneombud, diverse fellesfunksjoner, flyktningetjenesten og servicekontor. Servicekontoret ivaretar oppgaver som resepsjon, turistinformasjon, stabs-/støttefunksjoner, hjemmesidene: tydal kommune og sylan.no, samt sosiale medier.

Under sentraladministrasjonen deltar Tydal kommune i det interkommunale samarbeidet Værnesregionen innenfor områdene tjenestesenter for IT (VARIT), tjenestesenter for lønn og regnskap, tjenestesenter for skatteoppkreving og tjenestesenter for arbeidsgiverkontroll samt samarbeid innenfor innkjøp.

Sentraladministrasjonen skal føre tilsyn med hele den kommunale forvaltningen, legge til rette, lede, utvikle og samordne den kommunale virksomheten inkl. interne tiltak som gjelder personalet. Sentraladministrasjonen ledes av kommunens kommunedirektør som også er den øverste administrative leder for hele den samlede kommunale forvaltningen. Kommunedirektøren skal bl.a. påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer er forsvarlig utredet og at vedtak blir iverksatt. Kommunedirektøren har møte- og talerett, personlig eller ved en av sine underordnede, i alle kommunale folkevalgte organer med unntak av kontrollutvalget. Kommunedirektøren blir av og til invitert til kontrollutvalget.

Måloppnåelse

Kommuneplanens hovedmål

I kommuneplanens samfunnsdel er det vedtatt følgende hovedmål for Tydal kommune:

«Lokalsamfunnet Tydal skal bestå og utvikles på en bærekraftig måte til det beste for bygdas innbyggere, hyttefolk og tilreisende.»

Kommuneplanens delmål

Videre er det vedtatt 4 delmål i kommuneplanen:

Delmål 1 – Tydal som lokalsamfunn

Uavhengig av framtidig kommunestruktur skal Tydal ha:

- *Lokalt tilpassede kommunale tjenester til innbyggerne.*
- *Samfunnsutvikling på lokalt nivå.*
- *Et levende lokaldemokrati med lokal beslutningsmyndighet.*

Delmål 2 – Ei god bygd å bo i

«Trivsel og bolyst skal prege lokalsamfunnet og bidra til en positiv befolkningsutvikling i Tydal.»

Delmål 3 – Aktiv samfunnsutvikling

«Tydals fortrinn skal utnyttes til å utvikle et moderne og nyskapende lokalsamfunn med arbeid til alle.»

Delmål 4 – Ansvarlig naturforvaltning

«Lokale naturressurser skal forvaltes på en bærekraftig måte, med hensyn til areal, miljø og klima.»

For å kunne nå disse målene er kommunen, foruten nødvendige økonomiske ressurser, avhengig av en kompetent og effektiv stab. Tydal har mange kompetente medarbeidere som sørger for gode tjenester. For å effektivisere organisasjonen er det jobbet mer på tvers av tjenestene for å utnytte kompetanse og de ressurser vi har. Dette har vært besparende og inspirerende for de ansatte. Det er sannsynligvis mer å hente på dette og arbeidet vil fortsette, bl.a. gjennom prosjektet «Gjennomgang av stab- og støttefunksjonene - framtidig organisering og effektivisering».

Tydal har over mange år opplevd befolkningsnedgang og reduserte driftsinntekter. Den aller viktigste jobben er å stabilisere innbyggertallet og helst øke det. Det er en meget krevende jobb. Tydal har innenfor de fleste områdene god kapasitet på sine tjenester. Tydal har også en godt utbygd infrastruktur med en bygningsmasse innenfor oppvekstområdet som kan ta i mot vesentlig flere barn enn det som er tilfellet i dag. For en del år siden var det betydelig flere barn både i barnehagen og grunnskolen. Flere barn gir kommunen økte inntekter. I grunnskolen kan vi ta i mot en god del flere barn uten at det behøver å føre til noen særlig økt bemanning.

For å tilrettelegge for økt bosetting og etablering, ble arbeidet med ny reguleringsplan Sølliåsen igangsatt. Denne ble ferdig behandlet i februar 2018. I løpet av 2018 ble boligområdet ferdigstilt for 13 boligtomter. Ved ytterligere investeringer kan det ferdigstilles 11 tomter i tillegg. Boligområdet er en fin tilvekst til de øvrige områdene i kommunen med kort avstand til alle viktige tjenester. Foreløpig er det solgt tre tomter og vi har tro på at flere blir solgt de nærmeste årene.

Folkehelseperspektivet er med på alle nivå i kommunen, og i et hvert arbeid som gjøres. Det er viktig at Tydal skal være et godt sted å bo og oppholde seg. Det er lagt godt til rette for fysisk aktivitet i nærområdet med lav terskel for deltakelse. I tillegg har Tydal store flotte fjellområder som benyttes av mange som ønsker mer utfordringer.

Tydal har lav arbeidsledighet og flere virksomheter sliter med å skaffe medarbeidere med riktig kompetanse. En av utfordringene er at det gjerne må være arbeidsplasser til to voksne for at de skal flytte til Tydal. Det arbeides mye med å legge til rette for nye arbeidsplasser. Kommunestyret vedtok på sitt møte den 04.02.20 intensjonsavtale med TrønderEnergi og Kjeldsberg der partene har et felles ønske om å samarbeide om etablering av datasenter i Tydal. Aktuell tomt er ferdigregulert. Formålet med intensjonsavtalen er å forplikte partene i forhold til et felles mål om etablering av datasenter i Tydal.

Bakgrunnen for ønske om etablering av datasenter er etablering av arbeidsplasser samt økt grunnlag for uttak av konsesjonskraft. Tydal har mange gode forutsetninger for hva som er viktig for en voksende datasenterindustri. Det er bl.a. god strømtilgang, godt utbygd fibertilgang, kaldt og stabilt klima og relativt kort avstand til Værnes og Trondheim. Det globale markedet for datasentre er i sterk vekst på grunn av et økende behov for datalagring. En etablering av et stort datasenter vil føre med seg positive lokale og regionale ringvirkninger.

Økonomisk ressursinnsats og årsverk

Tall i mill. kr	Regnskap 2019	Budsj (end) 2019	Avvik i kr	Avvik i %
Driftsutgifter	24,8	24,9	-0,1	0,5
Driftsinntekter	-2,9	-2,6	-0,3	9,4
Netto	**21,9**	**22,3**	**-0,4**	**-1,7**

Årsverk 2019	Årsverk 2018	Ansatte 2019	Ansatte 2018
11,4	**12,05**	**14**	**16**

Total ressursbruk innenfor sentraladministrasjonen var på netto 21,9 mill. kr som er 0,4 mill. kr (1,7 %) lavere enn revidert budsjett. Avviket skyldes lavere pensjonsutgifter enn budsjettert. Måten pensjonsutgiftene regnskapsføres på er endret og det vil for de fleste ansvarene være avvik mellom pensjonsutgiftene og budsjettet. Dette skyldes regnskapstekniske forhold og virker verken inn på god eller svak økonomistyring.

Bemanningen i sentraladministrasjonen omfatter kommunedirektør, økonomisjef, sektorleder helse og omsorg, sektorleder næring og kultur, sektorleder teknikk og miljø og personalrådgiver. Sektorleder oppvekst er hører inn under hovedansvar 2 oppvekst. Bemanningen i sentraladministrasjonen ble siste året redusert med 0,65 årsverk til 11,4 årsverk og gjelder andel på lønnsarbeid på kommunekassen og andel på bosetting av flyktninger. Bemanningsreduksjonen har ikke ført til større negative følger.

Sist sommer tiltrådte Dortea Østbyhaug som ny personalleder. Hun kommer fra stilling på legekontoret. Økonomisjef Marthe Rønning Græsli fikk to års permisjon for å arbeide med utvikling av egen bedrift. Henrik Vinje tiltrådte som vikar.

Værnesregionen

Arbeidet med evaluering av styring og ledelse i Værnesregionen ble oppstartet i 2017. Senter for bygdeforskning utarbeidet en rapport som skulle danne grunnlag for beslutninger vedrørende framtidig styring og ledelse. Arbeidet er nå gjennomført. Evalueringen har vært en lang prosess i Værnesregionen. De to siste årene har samarbeidet gjennomført omfattende evalueringer og analyser. Konklusjonene i arbeidet har i stor grad pekt på behov for endring i styringsstrukturene. Det er behov for å etablere en mer tydelig og klarere ledelse og konklusjonene i rapporten som er behandlet tidligere, er at samarbeidene bør omorganiseres til administrative vertskommunesamarbeider. Dette vil medføre nedleggelse av dagens politiske nemnder i Værnesregionen.

Overordnet samarbeidsavtale og samarbeidsavtaler for de ulike tjenesteområdene er nå vedtatt av kommunene i Værnesregionen. Tydal kommunestyre fattet vedtakene i sitt møte den 28.02.19.

Tjenesteproduksjonen i Værnesregionen skal fortsette som før. Det er inngått nye vertskommuneavtaler for tjenestesentrene DMS, forvaltningskontor, IKT, innkjøp, legevakt, lønn og regnskap, NAV, PPT, responssenter, samfunnsmedisin, skatteoppkrever og barnevern. Det er en intensjon at også flere nye samarbeider kan inkluderes. Samarbeidsavtalene om tjenesteproduksjon- og utvikling i Værnesregionen ble vedtatt med virkning fra 01.01.19. Samtidig ble regionsamarbeidet hjemlet i kommunelovens §27 og tilhørende vedtekter sagt opp med virkning fra 31.12.18. Den overordnede samarbeidsavtalen erstatter dagens samarbeid etter kommunelovens § 27.

Samtidig med prosessen med evaluering av styring og ledelse i Værnesregionen, ble Midt-Trøndelag Regionråd (MTR) konstituert i februar 2018. Tydal kommune sluttet seg til samarbeidet i oktober 2018. Dette regionsamarbeidet er ment å bli en viktig arena for værnesregionkommunene med tanke på regional utvikling og interessepolitikk. Kommunene i regionrådet skal samarbeide om samfunns-, interesse- og næringspolitikker for å skape vekst og bærekraftig utvikling i vår region. Regionrådet bygger på at Trøndelag fremover vil være avhengig av at regioner, næringsliv, regional stat og fylkeskommune samarbeider for å hevde seg i de store nasjonale og internasjonale konkurransene. Regionrådet skal ovenfor øvrige myndighetsorganer være et kontaktpunkt og en pådriver for utviklingen av regionen. Da MTR anses som det organet som vil være førende på politikkområdet i fremtiden, ble det regionalpolitiske engasjementet i Værnesregionen avsluttet. En avslutning av dette engasjementet medførte en oppsigelse av vedtekter i regionsamarbeidet samt en avvikling av regionråd og arbeidsutvalg som formelle møtearenaer. Det har nå gått 2 år siden Midt-Trøndelag regionråd ble opprett. Rådet har ikke blitt det organet det var ment å skulle være og kommunene i Værnesregionen vurderer nå på nytt om det skal opprettes et regionråd for Værnesregionen.

Som en del av evalueringsarbeidet i Værnesregionen ble det også vedtatt nye kostnadsnøkler som dessverre førte til betydelige merkostnader for Tydal kommune. Det interkommunale samarbeidet i Værnesregionen er svært viktig for å kunne gi et godt tjenestetilbud til innbyggerne i Tydal. Tydal er en liten kommune som er svært sårbar med små fagmiljøer innenfor de fleste områder. Uten det interkommunale samarbeidet ville Tydal hatt betydelige utfordringer med å kunne gi et tilfredsstillende tjenestetilbud til kommunens innbyggere.

Ressursbruk Værnesregionen

Type tjeneste i Værnesregione	2019	2018
VARIT drift	3 535 000	3 093 000
VR innkjøp	192 000	204 000
VR lønn og regnskap	1 496 000	1 574 000
VR sekretariat	82 000	76 000
VR skatteoppkrever og kontroll	393 000	473 000
VR PPT	662 000	484 000
Vr barnevern	2 014 000	2 126 000
VR NAV	1 552 000	1 557 000
VR samfunnsmedisin	408 000	289 000
VR legevakt	780 000	561 000
VR forvaltning	634 000	463 000
VR DMS intermediære senger	388 000	253 000
VR DMS Ø.hjelpssenger	307 000	345 000
VR responssenter	80 000	0
Sum driftsutg. Værnesregionen	**12 523 000**	**11 498 000**
VARIT investering	567 000	418 000
Sum totale utg. Værnesregionen	**13 090 000**	**11 916 000**

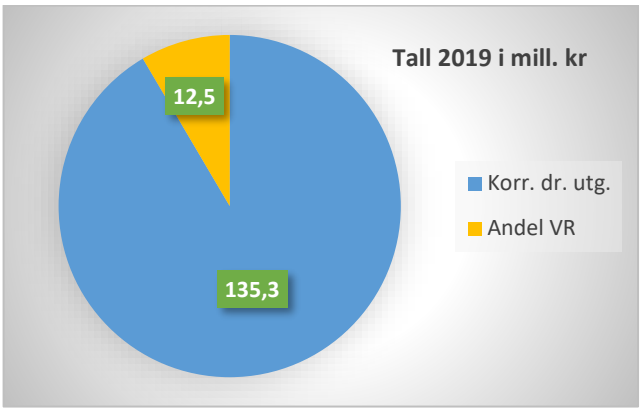

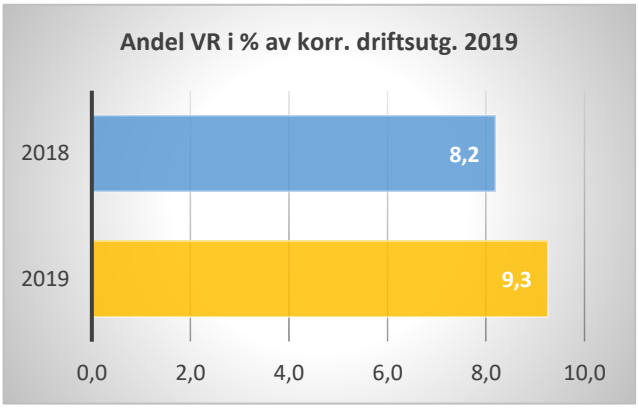

Tydal kommunes andel av driftsutgiftene innenfor de samarbeidene kommunen deltar i utgjorde i 2019 12,5 mill. kr som utgjør 9,3 % av de totale korrigerte driftsutgiftene. I forhold til 2018 er det en økning på ca. 1 mill. kr. I tillegg kommer kommunens andel i VARIT investering som i 2019 utgjorde nesten 0,6 mill. kr. Andelen av driftsutgiftene til Værnesregionen sett i forhold til kommunens korrigerte driftsutgifter økte med 1,1 prosentpoeng til 9,3 % i 2019. Det skyldes både at kostnadsnøklene ble endret i Tydal kommunes disfavør fra 01.01.19 og at kommunens korrigerte driftsutgifter ble redusert. Størst økning er det innenfor IKT, PPT, legevakt, samfunnsmedisin og forvaltning. Økningen skyldes i hovedsak endringer i kostnadsnøklene.

For nærmere informasjon vises det til egne årsmeldinger for enhetene i Værnesregionen.

Kort om året som har gått

Beredskap

Kommunen skal til enhver tid være forberedt på å håndtere uønskede hendelser. Overordnet beredskapsplan oppdateres og øves derfor jevnlig. I 2019 ble det gjennomført en beredskapsøvelse i regi Fylkesmannen («Øvelse Sodd»). Øvelsen var rettet mot krisestab (kriseledelse og sekretariat) og var nyttig for å øve og forberede kommunen på å håndtere store uønskede hendelser.

Kommunens arbeide med flyktninger

Ved utgangen av 2019 var det bosatt 2 voksne flyktninger i Tydal. Totalt har nå 27 flyktninger flyttet ut av kommunen på grunn av jobb og utdanning. I 2018 var det svært mye jobb med veiledning og praktisk hjelp til de som har flyttet, mens dette arbeidet hadde betydelig mindre omfang i 2019. Det har vært et tett samarbeid med NAV i forbindelse med flyttingene, og i forhold til de som ikke har søkt seg inn på videregående.

Utflyttingen har ført til reduserte skatteinntekter og rammetilskudd. De siste årene har det kommet svært få asylsøkere til landet og dermed har også svært få fått bosetting. Tydal er ikke blant de kommunene som IMDI har prioritert med bosetting.

Reglement for folkevalgtes arbeidsvilkår og godtgjøring

I kommunestyrets møte i september 2019 ble det i medhold av daværende kommunelov vedtatt revidert reglement for folkevalgtes arbeidsvilkår og godtgjøring. Det var èn endring og det var at godtgjøringen for opposisjonslederen på kr 50.000,- ble tatt bort.

Den nye kommuneloven slår fast at kommunestyret skal gi forskrift om folkevalgtes rett til dekning av utgifter og økonomisk tap, arbeidsgodtgjøring, ettergodtgjøring og permisjoner. Det betyr at kravene til forskrifter i forvaltningsloven skal være oppfylt. Forvaltningsloven stiller blant annet krav til hvordan forskrifter skal utformes. De folkevalgtes økonomiske rettigheter kan ikke lenger reguleres i reglementer som har en litt løsere ramme når det gjelder saksbehandling og utforming. Det er også nytt at kommunestyret eller fylkestinget selv skal gi forskrifter om ettergodtgjøring og permisjoner. Det vil komme egen sak om ny forskrift til behandling i kommunestyret i løpet av første halvår 2020.

Kommunevalget 2019

Til kommunevalget i 2019 stilte det som ved valget i 2015 kun to lister, Senterpartiet og Arbeiderpartiet. Kommunens ordfører de siste fire årene stilte ikke som ordførerkandidat denne gangen, men stod fortsatt på lista til Senterpartiet.

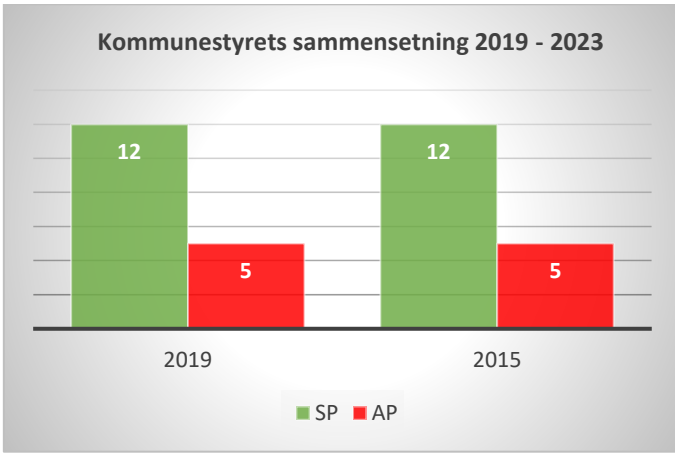

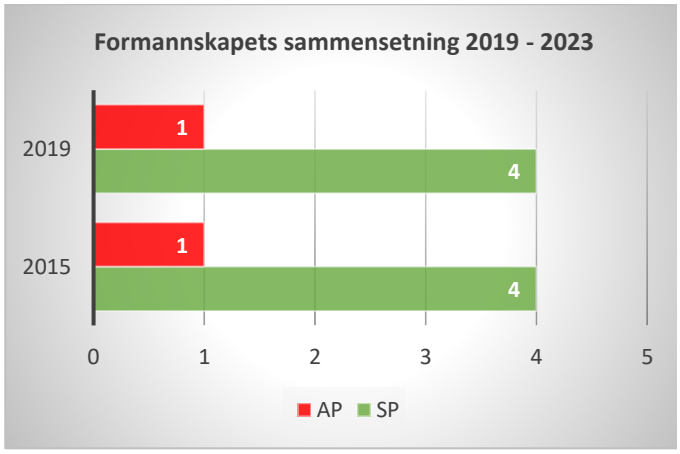

Etter at Senterpartiet fikk rent flertall med 12 representanter ved kommunevalget i 2015 var det spennende å se om det gode valgresultatet ville gjenta seg ved i 2019. Og det gjorde det. Senterpartiet fikk også denne gangen 12 representanter og Arbeiderpartiet 5 representanter. Når det kun stiller to lister til valg vil det ene partiet automatisk få rent flertall. Tilbake ved kommunevalget i 2011 stilte det tre lister til valget og ved valget i 2007 stilte det 5 lister. Valgresultatene disse gangene innebar at to eller flere partier måtte samarbeide for å skape flertall.

Valg til formannskapet i fjor høst ble gjennomført som avtalevalg hvor Senterpartiet fikk 4 representanter og Arbeiderpartiet 1 representant. Det er samme fordelingen som ved valget i 2015.

Som ordfører ble Jens Arne Kvello (SP) valgt, og som varaordfører ble tidligere ordfører, Ole Bjarne Østby (SP), valgt. Begge valgene var enstemmig.

Uttalelse om skattelegging av vannkraft

Tydal kommunestyre ga høringsuttalelse i sitt møte i desember 2019 om NOU 2019:16 Skattlegging av vannkraft (Sanderudutvalget). Saken er av meget stor betydning for Tydal kommune. Utvalget har foreslått å avvikle kommunenes lovbestemte rettigheter til konsesjonsavgifter og konsesjonskraft og å endre verdsettelsesprinsipp for eiendomsskatt. De forslagene som utvalget har kommet med vil føre til en meget stor reduksjon i kraftverksinntektene for Tydal kommune. Tydal kommune er sterkt kritisk til forslaget fra kraftskatteutvalget NOU 2019:16. Forslaget svarer ikke på h*ovedoppgaven* som ble gitt i mandatet fra regjeringen som er å vurdere om dagens vannkraftbeskatning hindrer at samfunnsøkonomisk lønnsomme tiltak i vannkraftsektoren blir gjennomført. Etter massiv mobilisering fra kraftkommunene og kraftbransjen opplyste Regjeringen i midten av februar at de ikke kommer til å følge opp Sanderudutvalgets forslag.

Reglementer for folkevalgte organer

Den nye kommuneloven trådte i kraft når kommunestyret konstituerte seg den 17.10.19. Med bakgrunn i den nye loven vedtok kommunestyrets i sitt møte i februar 2020 nye reglementer for kommunestyret, formannskapet og utvalg for miljø og samfunn (UMS). I reglementene er det bl.a. inntatt hvilket hovedansvarsområde- og ansvar formannskapet og UMS har. Ansvarsområdet mellom formannskapet og utvalg for miljø og samfunn er endret slik at formannskapet nå får alt ansvar omkring plansida og dispensasjoner etter plan- og bygningsloven mot at det tidligere var slik at utvalg for miljø og samfunn behandlet dispensasjoner mens formannskapet behandlet øvrige plansaker. Endringen vil sikre mer helhetlig og samordnet behandling og oppfølging av planområdet i kommunen.

Reglementene skal sammen med kommunelovens bestemmelser angi og utdype reglene for hvordan møter i de folkevalgte organene skal gjennomføres. Reglementene endrer ikke på mye av dagens måter å gjennomføre møter på, men de blir i større grad skriftliggjort. Reglementene vil være et nyttig hjelpemiddel til forberedelser og gjennomføring av møter i folkevalgte organer.

Ny hjemmeside og nytt intranett

Gjennom Værensregionen har det pågått arbeid med både nytt intranett og ny hjemmesida som ble tatt i bruk høsten 2019. Resultatet har blitt meget bra med mer brukervennlige løsninger både for de som bruker sidene, men også for de som administrerer de. Det er stort fokus på innovasjon og digitalisering i dette arbeidet. Det er et mål at en større andel av være tjenester skal gjøres gjennom digitale løsninger.

Fremtidige utfordringer

Det er igangsatt et prosjekt hvor hovedmålet er å komme fram til en framtidig organisering/innretning av stabs- og støttefunksjonene med mål om best mulig ressursutnyttelse. Prosjektet omfatter i hovedsak servicekontoret, økonomikontoret, merkantil omsorg og merkantil oppvekst. Det er behov for å tenke nytt i måten stab/støtte er organisert på, og hvilke tjenesteleveranser som er fornuftig at de ivaretar på vegne av de ulike tjenestene. Arbeidet forventes avsluttet høsten 2020.

Vi må i årene fremover sikre at ordningene som gir kommunen kompensasjoner og erstatninger fra kraftutbygging og kraftproduksjon opprettholdes og helst tilpasses dagens nivå. Dette er økonomiske kompensasjoner for at kommunen har avgitt store naturressurser. Det er fremdeles meget viktig å følge opp disse ordningene, både fra administrativt og politisk nivå.

Sentraladministrasjonen opplever at ressurstilgangen er stram og det fører til en streng prioritering av hvilke arbeidsoppgaver som kan vies oppmerksomhet. Innenfor overordnet styring og ledelse samt saksbehandling har kommunen et minimum av ressurser for å kunne drive kommunen. Man er ytterst sårbar ved fravær eller ledighet i stillingene. Vi ser at den lave bemanningen i administrasjonen får følger som lengre saksbehandlingstid. Spesielt gjelder det tyngre saker som krever mye tid. Det skjer til tross for at det dessverre har blitt normalt for mange ledere å arbeide utover normal arbeidstid for å holde tjenesteproduksjonen i gang. Noen yter en innsats langt utover det som kan forventes. Kommunedirektøren anser det ikke som usannsynlig at nøkkelpersonale kan slutte den nærmeste tiden. Kommunen står i fare for å miste mye god kompetanse og kapasitet. Det vil være meget uheldig.

Kommunen må ha faglig og administrativ kraft til å utrede og framstille saker slik at det klargjør mulige valg og gjøre rede for konsekvensene. Videre må det være en kompetent organisasjon som har kraft til å sette de politiske valgene ut i konkrete tiltak. Dette er en forutsetning for å kunne ha et sterkt lokaldemokrati slik at det er gode rammevilkår for det politiske arbeidet. Slike rammebetingelser må være på plass som grunnlag for en sterk lokalpolitisk arena. Begge disse forutsetningene må, sammen med økonomiske ressurser, være til stede for å kunne holde fram som egen kommune. Kommunen må være styringsdyktig og ha utviklings- og omstillingskraft. Kommunen har et lavt nivå når det gjelder slike ressurser.

Sektor oppvekst

Sektorleder: Mona Moan Lien

Sektoren omfatter barnehage, grunnskole, skolefritidsordning, voksenopplæring for innvandrere/grunnskole for voksne, kulturskole, skole-/folkebibliotek og frivilligsentralen. Det vises til egen årsmelding for frivilligsentralen. I tillegg er de interkommunale tjenestene PPT og barnevern lagt under sektoren, se egen årsmelding fra Værnesregionen.

Måloppnåelse

Barn og unge i Tydal skal oppleve en god oppvekst. Vi jobber i fellesskap for å gi barn og unge god faglig og sosial utvikling i trygge rammer. Tidlig innsats, helhetlig tenkning og tverrfaglig samarbeid er bidrag for å oppnå dette. Utviklingsarbeidet i oppvekst «Inkluderende barnehage- og skolemiljø» er et eksempel på helhetstenking og samarbeid der barn og unge møter voksne som har god relasjonskompetanse til å veilede dem og legge til rette for å fremme et inkluderende læringsmiljø. En lærer ved skolen og en barnehagelærer i barnehagen frikjøpes i 10 % for å være ressurspersoner i arbeidet.

Samarbeid og samordning av ressurser innenfor hele oppvekstsektoren fungerer godt. Reduksjon i bemanning i.h.t. budsjettvedtak. Dette er reduksjon i bemanning på voksenopplæringen på 1,55 stilling fra høsten 2019 (0,8 stilling overført skole grunnet ledig stilling der). Skole reduserte bemanning gradvis gjennom året ved ikke å fylle opp permisjoner og avganger fullt ut. Fra høsten 2019 utgjorde dette 1,05 stilling.

Vi har en utvidet årsmelding i form av en tilstandsrapport for skole og barnehage. Tilstandsrapport ble skrevet i henhold til krav i opplæringsloven §13-10 og er behandlet politisk. Rapporten inngår som en del av det ordinære plan-, budsjett- og rapporteringsarbeidet hos skoleeieren og har kvalitetsutvikling som siktemål.

Skolen har også i 2019 fått tilført midler, tidlig innsats, fra Utdanningsdirektoratet der målet er å sette i gang tiltak umiddelbart for elever som har svake ferdigheter i lesing og regning.

Skolen jobber med å utnytte de digitale verktøy vi har og søkte derfor om tilskudd til innkjøp av digitale læremidler. Skolen fikk innvilget et tilskudd som gikk til innkjøp av lisenser som kan bidra til økt motivasjon og læringsutbytte. Styrer har deltatt i prosjektgruppa "Fra magefølelse til handling" som er et samarbeidsprosjekt i Værnesregionen. Prosjektperioden gikk ut 2019, og det er nå utarbeidet en nettbasert handlingsveileder. Denne skal sikre tidlig innsats og benyttes av alle som jobber med barn og unge når en kjenner på en bekymring. Handlingsveilederen kan også benyttes av barn, foreldre og innbyggere. Alle ansatte i oppvekst har deltatt på felles kompetansehevingsdag og veilederen er tatt i bruk. Handlingsveilederen ligger på kommunens hjemmeside.

Barnehagen har fra medio november dispensasjon fra pedagognormen. Dette skyldes intern rokkering av barnehagelærer grunnet permisjon, og ingen kvalifiserte søkere til ledig stilling. Bemanningsnormen oppfylles. Kommunens målsetting om full barnehagedekning nåes også i 2019.

Biblioteket har i stor grad i 2019 vært preget av ombygging av lokalene. Etter initiativ fra fylkesbiblioteket og støtte til arkitekt og noe utstyr, vedtok kommunestyret å bygge om biblioteket, noe som førte til nedpakking og tømming av lokalene, samt flytting av en redusert samling til møterommet i Tydalshallen i perioden mai-november. Flyttingen medførte redusert åpningstid og derfor også redusert utlån og annen aktivitet i 2019. Rett før jul kunne vi flytte inn i nyoppussete, lyse og åpne lokaler og markerte det med åpningshøytidelighet den 29. november. Vi gikk rett inn i en travel førjulstid og drar med en god del rydding og oppdatering av bokstammen, kort sagt ferdigstilling av hele flytte- og ombyggingsprosessen, til 2020.

Voksenopplæringen har synkende elevtall og våren 2019 fullførte 5 elever grunnskole for voksne og flere av dem har måttet flytte fra kommunen for å ta videre utdanning. Det var fra høsten 2019 ingen elever ved voksenopplæringen og det er gjennomført nedbemanning og flytting av lærerressurser.

Økonomisk ressursbruk og årsverk

Tall i mill. kr	Regnskap 2019	Budsj (end) 2019	Avvik i kr	Avvik i %
Driftsutgifter	26,2	25,4	0,8	3,1
Driftsinntekter	-5,5	-4,6	-0,9	18,1
Netto	**20,7**	**20,8**	**-0,1**	**-0,2**

Årsverk 2019	Årsverk 2018	Ansatte 2019	Ansatte 2018
25,8	**28,7**	**43**	**53**

Total ressursbruk innenfor sektoren var på netto 20,7 mill. kr som er 0,1 mill. kr (0,2 %) lavere enn revidert budsjett.

Den totale bemanningen var i 2019 på 25,8 årsverk som er en nedgang på 2,9 årsverk i forhold til 2018. Det har vært nedgang i bemanningen i grunnskolen og voksenopplæringen, mens frivilligsentralen som organisatorisk ble lagt under sektoren i 2019 førte til at bemanningen økte ½ årsverk.

De største enhetene er grunnskolen med 13,8 årsverk og barnehagen med 9 årsverk. Fra august har barnehagen hatt en midlertidig 20 % stilling for å oppfylle kravet til pedagogisk bemanning. Barnetallet sank fra 41 til 30 barn ved nytt barnehageår, men et stort antall barn under tre år gjør at bemanningsbehovet er likt.

Kort om året som har gått

Barnehagen og skolen har jobbet videre med satsningen "Inkluderende barnehage- og skolemiljø". Dette har vært gjennomgående arbeid både i barnehage og skole der man knytter prosjektet inn mot aktuelle utviklingsområder på egen enhet. Det settes fokus på å reflektere over egen praksis og voksenrollen der relasjonskompetanse er viktig.

Fem lærere fullførte videreutdanning våren 2019, henholdsvis i fagene IT, naturfag, engelsk, norsk og samfunnsfag. Høsten 2019 startet en lærer opp videreutdanning i matematikk.

Styrer i barnehagen fullførte videreutdanning i ledelse for styrere høsten 2019.

Kompetansenettverkene i Værnesregionen er godt i gang, både i barnehage (ReKom) og i skole (DeKom). Sektorleder oppvekst deltar i begge nettverkene sammen med Selbu, Frosta, Meråker og Stjørdal. Sektorleder er valgt og deltar som Værnesregionen sin representant i samarbeidsforum ReKom der alle kompetansenettverk i Trøndelag er representert i tillegg til Fylkesmannen, hovedtillitsvalgte, KS, PBL (Private barnehagers landsforbund), Sametinget, DMMH (Dronning Mauds Minne Høgskolen) og Nord universitetet. Fra høsten 2019 har sektorleder vært frikjøpt med refusjoner fra alle deltakende kommuner i VR i en 10 % stilling som koordinator i Rekom.

Sektorleder er medlem av fagråd oppvekst i Værnesregionen der oppfølging/status av felles interkommunale tjenester er på sakskartet der en del av møtet er felles med fagråd helse. Aktuelle saker i oppvekstsektoren er også på sakskartet. Dette er en viktig arena for å diskutere og utvikle våre tjenester til det beste for våre brukere.

Kulturskolen har fra høsten 2019 to lærere som i hovedsak jobber i kulturskolen. I og med at kulturskolen har store deler av undervisning på ettermiddag så kan det å undervise i kulturskolen være litt «ensomt». Man har nå hatt muligheter for å samarbeide om undervisningen, konserter og fremføringer.

Det ble satt i gang et prosjekt med skolemåltid våren 2019 og elever fikk servert et smøremåltid tre dager i uka fra februar og ut skoleåret. Viser her til prosjektrapport skolemåltid som ble behandlet i kommunestyret 07.11.2019 der evalueringer av prosjektet viser til både positive og negative erfaringer. På den positive siden kom det frem at de eldste ser ut til å spise mer ernæringsmessig, og at det ble mer ro og trivsel rundt måltidene ettersom man fikk inn rutiner på smøring av mat. På den negative siden nevnes ustabil ressurstilgang ved servering av måltidene, og at det ved en eventuell innføring av skolemåltid må avsettes/gis ressurser til skolemåltid for å kunne gi et godt ernæringsmessig og variert tilbud som er bærekraftig over tid. Rapporten ble tatt til orientering.

Tydal bibliotek har 12 timers åpningstid i uka, fordelt på tre dager, formiddag og ettermiddag/kveld. Stillingsressursen er på 70 %, fordelt på biblioteksjef i 60 % og 2x5 % for å dekke vakter fredag kveld. Fredag er en viktig åpningsdag for biblioteket og de to stillingene utgjør et verdifullt tilskudd til staben i biblioteket, også mht innspill og bidrag til

driften, endringer og aktiviteter. Når det er bibliotekar til stede i skoletiden er biblioteket tilgjengelig og blir flittig brukt av skolens elever og ansatte.

Skole

Skolen har ellers jobbet mye med fagfornyelsen, dvs nye læreplaner som gjelder for alle fag fra og med høsten 2020. Dette arbeidet ble sett i sammenheng med arbeidet med inkluderende barnehage- og skolemiljø.

Vinteren 2019 hadde vi besøk av elever fra to skoler i Frankrike. Disse elevene og lærerne deltok som en del av opplegget sitt på Karolinerspelet, og utgjorde en ikke ubetydelig del av statistene der.

Elevtall i grunnskolen:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Totalt
2018-19	6	4	9	9	6	9	3	3	6	11	**66**
2019-20	14	6	4	8	9	6	8	3	3	6	**67**

Elevtallet er per desember 2019 på 67 elever, og ser ut til å holde seg stabilt de neste fem årene.

Voksenopplæringen

Elevtallet ved voksenopplæringen har gått ned og fra nytt skoleår 2019/20 hadde vi ingen elever og heller ingen kjente som har krav på opplæring.

Barnehagen

Barnehagen jobber fortsatt med voksenrollen med vekt på de voksnes ansvar for at barn skal utvikle et sunt selvbilde. Dette arbeidet henger tett sammen med barnehagens arbeid opp imot utviklingsprosjektet "inkluderende barnehage og skolemiljø".

I februar gjennomførte barnehagen Utdanningsdirektoratets ståstedsanalyse for ansatte på temaet "vennskap og fellesskap". Resultatene ble videre brukt som utgangspunkt for arbeidet med inkluderende barnehage og skolemiljø. Det har blitt jobbet med bla. faglitteratur, filmer, observasjoner og refleksjonsarbeid rundt egen praksis. Dette for å få en felles forståelse for arbeidet samt kompetanseheving av alle ansatte.

Barnehagen fikk tildelt midler fra Fylkesmannen for gjennomføring av svømmeopplæring for alle 4 og 5 åringer. Midlene ble brukt til frikjøp av lærer med kompetanse i begynneropplæring svømming. Alle barna fikk 10 timer svømmeopplæring i løpet av høsten.

Oversikt over antall barn i barnehagen, og bruk av helplasser og delte plasser:

	Totalt	100%	90%	80%	60%
Vårhalvåret (april)	**41**	33	1	5	2
Høsthalvåret (desember)	**30**	27	1	2	0

Fremtidige utfordringer

- Strengere kompetansekrav til ansettelse og undervisning i skolen fra 2025 vil kunne bli en utfordring i og med at vi er en liten enhet med relativt få ansatte som skal undervise alle fag og alle trinn fra 1. til 10. klasse. Foreløpig er vi bra oppdekt med kompetansen vi må ha på de aller fleste fag/områder. Det vil være viktig for oss å hele tiden benytte etter- og videreutdanningstilbud framover.

- En økonomisk utfordring kan etter hvert oppstå i og med at lærerutdanningen er utvidet til fem år, og de nyutdannede lærerne har en utdanning tilsvarende gammel lektorutdanning. Det vil si at lønnsutgiftene i årene framover vil bli betydelig høyere.

- Videreutvikle og opprettholde ulike tilbud i kulturskolen. Det er færre elever i grunnskolen og dermed har elevtallet i kulturskolen de senere årene gått ned selv om vi opprettholder en bra prosentandel av elevene i grunnskolen som mottar et tilbud. Det er få eller ingen søkere på gruppetilbud som for eksempel drama og lek og rytme. Det er utfordringer også i forhold til ressurser og kompetanse.

- Som følge av bemannings- og pedagognorm kan det være en utfordring at det søkes barnehageplass gjennom hele året. Bemanning for kommende barnehageår settes etter hovedopptak i mars, og det kan som følge av løpende opptak være nødvendig å justere bemanningen i løpet av året. Bemanningen må være på plass før barna får startet i barnehagen.

- Pedagognormen kan gi utfordringer i forhold til ønsker om delvis permisjoner og oppsigelser av barnehagelærerstillinger, da pedagognormen beregnes ut fra 100%-stillinger. Det kan bli utfordrende å finne kvalifiserte søkere til små stillinger.

- Økt andel barnehagelærere i barnehagen fører til at flere skal ha de lovpålagte minst 4 timene planleggingstid i uken. Dette, i tillegg til matpauser/møter og oppdekking av hele åpningstiden, medfører at den tiden alle ansatte er tilgjengelig for barna reduseres kraftig. Dette er også utfordrende i forhold til et økt arbeidspress for assistenter/barne- og ungdomsarbeidere.

- Rapporteringsmengden er økende og like stor for en liten kommune, noe som krever mye administrativ lederressurs. Dette gjelder også oppdatering på nye krav og lovverk. Utfordringen ligger i å få en god balanse mellom det administrative og det pedagogiske lederskapet.

Sektor helse og omsorg

Sektorleder: Ingjerd Tuset

Ansvarsområde 3 består av HSO administrasjon, skole- og helsestasjonstjeneste (inkl. jordmor), legetjenester, frisklivsentral, rehabilitering, psykisk helsetjeneste, hjemmetjenester og institusjon. I tillegg er disse interkommunale tjenestene lagt under helse og omsorgs ansvarsområde; NAV og sosialhjelp (inkl. VTA-plasser gjennom Selbu Trykk), distriktsmedisinsk senter (DMS), forvaltningskontor, legevakt, responssenter, samfunnsmedisinsk enhet og krisesenter.

Måloppnåelse

Helse- og omsorgssektoren skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen tilbys nødvendige helse og omsorgstjenester. Dette har vi gjort gjennom å sørge for forholdvis god og stabil tilgang på tjenester med faglig kvalitet året gjennom. Rekruttering i forbindelse med ferie og fravær, samt til noen enkeltstillinger har vært særs utfordrende. For å kunne drifte faglig forsvarlig, har det derfor vært nødvendig med innleie fra bemanningsbyrå i perioder. Dette gjelder omsorgstjenesten og legetjenesten.

2019 har vært et krevende år på mange måter. På grunn av alvorlig sykdom, har sektorens ledersituasjon vært usikker og vanskelig. Dette har påvirket og utfordret kapasitet og mulighetsrommet særlig med tanke på utviklingsprosjekter. Omsorgstjenesten har prioritert å fokusere på faglig forsvarlighet innen ordinær drift.

Helse- og omsorgssektoren hadde som mål å videreføre arbeidet med helse- og omsorgsbygg, sammen med blant annet sektor teknikk og miljø. Dette har vi ikke klart å følge opp på den måten vi ønsket, og fremdriften har stoppet opp.

Sektoren har hatt flere tilsyn i løpet av 2019. Tilsynsaktivitet krever forberedelse i forkant, og oppfølging av evt. lovbrudd eller merknader i etterkant. Samfunnsmedisinsk enhet gjennomførte tilsyn med miljørettet helsevern ved Tydal sykehjem rett over nyttår. Ingen lovbrudd ble avdekket her. Bortsett fra anbefaling om forbedringer i noen av rutinene, var konklusjonen at Tydal sykehjem i all hovedsak har gode rutiner og systemer for å ta vare på beboernes fysiske og psykisk helse. I august gjennomførte Fylkesmannen i Trøndelag tilsyn med kapittel 4a (samtykke til helsehjelp) i pasient- og brukerrettighetsloven, på skjermet enhet ved Tydal sykehjem. Tjenesten fikk på papiret et lovbrudd, men dette berodde på en misforståelse rundt tilbakemelding på første varsel – og ble derfor lukket straks vi kom i dialog med fylkesmannen. Ellers måtte sektoren gjennomføre egenvurderingstilsyn med alle enheter (inkl. NAV), som yter tjenester til mennesker med samtidig rus og psykiske problemer (ROP-brukere). Tydal kommune fikk ikke lovbrudd knyttet til dette tilsynet, men avdekket at det var behov for en felles retningslinje om samhandling, ansvar og oppgavefordeling mellom enhetene. Denne har det vært jobbet med i ettertid.

Alle kommuner har vært pålagt å jobbe med eldrereformen «Leve hele livet» i 2019. Ansatte fra sektoren har vært på dialogmøte med fylkesmannen, og det har vært informert om reformen både i Råd for eldre og mennesker med funksjonsnedsettelse og for Tydal pensjonistforening. Ansatte har dessuten jobbet målrettet med hvert kapittel, og det er laget en oversikt over disse kapitlene, og forslag til aktuelle tiltak som kan gjennomføres i Tydal. Det er viktig å understreke at denne reformen ikke bare omhandler helse- og omsorg, men i minst like stor grad planavdelingen og frivilligsentralen i kommunen.

Helseplattformen AS har ansvaret for å gjennomføre innføringsprosjektet for ny felles elektronisk pasientjournalløsning (EPJ) i midtnorske sykehus og kommuner fra høsten 2021. Dette er et prosjekt som handler like mye om organiseringsutvikling, som innføring av ny EPJ. Kommunene har i stor grad deltatt i utviklingen av løsningen, så også Tydal. Vi ser frem imot, og forhåpentligvis kunne ta i bruk ny EPJ i løpet av 2021 (eller 2022), sammen med resten av Værnesregionen.

Jodtabletter er aktuelt tiltak ved atomhendelser, og Kriseutvalget for atomberedskap anbefaler derfor at alle kommuner har jodtabletter tilgjengelige for sine innbyggere i den mest sårbare målgruppen (barn, unge under 18 år, gravide og ammende). Kommunene får tilsendt gratis tabletter fra Helsedirektoratet. Det er ikke nok at kommunen

har lager med jod-tabletter. Det må også være system for varsling, utlevering og oppfølging. Dette har sektor helse- og omsorg jobbet med i 2019, og nå er tabletter, nødvendig utstyr og prosedyrer på plass.

Økonomisk ressursinnsats og årsverk

Tall i mill. kr	Regnskap 2019	Budsj (end) 2019	Avvik i kr	Avvik i %
Driftsutgifter	36,8	38,7	-1,9	-5,1
Driftsinntekter	-11,9	-9,6	-2,3	23,6
Netto	**24,9**	**29,1**	**-4,2**	**-14,5**

Årsverk 2019	Årsverk 2018	Ansatte 2019	Ansatte 2018
33,3	**33,3**	**54**	**54**

Total ressursbruk innenfor sektoren var på netto 24,9 mill. kr som er 4,2 mill. kr (14,5 %) lavere enn revidert budsjett. Dette skyldes i hovedsak økte inntekter i form av salg av omsorgsplasser til Stjørdal og Trondheim kommuner, refusjoner fra Staten, brukerbetaling for sykehjemsplasser og sykepengerefusjoner. I tillegg skyldes mindreforbruket at det er et forholdvis stort avvik mellom regnskapsførte og budsjetterte pensjonsutgifter.

Den totale bemanningen i 2019 var 33,3 årsverk hvorav 26,5 årsverk gjelder omsorgstjenesten. Det har ikke vært endringer fra 2018 til 2019.

Kort om året som har gått

Nøkkeltall:

	2017	2018	2019
SKOLE- OG HELSE-STASJONSTJENESTE			
Antall fødte barn	10	6	5
2 og 4-årskontroller	19	11	18
Skolestartundersøkelser	5	7	8
Helseundersøkelse (3 og 8 kl. skole)	15	12	11
Antall pasienter på fastlegeliste pr. 31.12.	762	742	732
Konsultasjoner hos lege (på kontoret)	2547	2424	2444
Lab/skiftestuearbeid (forkontor)	684	660	632
Sykebesøk og akutt utrykning	13	21	18
Rådgiving/prøvesvar via telefon eller brev	572	635	719
E-meldinger	2641	2723	2644
E-resepter utenom konsultasjon	657	661	709
PSYKISK HELSETJENESTE			
Samtaler på kontoret	169	174	188
Hjemmebesøk	221	173	165
«Isammens»/(aktiv tirsdag)	18	16	
FRISKLIVSENTRAL			

Antall frisklivsresepter		13		9		16
OMSORGSTJENESTEN						
Gjennomsnittlig belegg, total på sykehjemmet		83 %		83,3 %		74 %
Belegg demensavdelingen		85 %		91,8 %		95,1 %
Antall liggedøgn, totalt på sykehjemmet		6038		6079		5689
Antall utplasserte trygghets-alarmer (trygghetspakker - velferdsteknologi)		32		26		31
ERGOTERAPI						
Hjemmebesøk/konsultasjoner	98			143		247
Tverrfaglige møter	72			100		128
FYSIOTERAPI	Komm.	Priv.	Komm.	Priv.	Komm.	Priv.
Totalt antall behandlinger	1036	2116	1192	2961	?*	17 37
Timer utover driftsavtale 40%		705		658		235
Tverrfaglige møter	90		121		?*	

*Pga. personellbytte i tjenesten i løpet av 2019, har det ikke vært mulig å finne tall for kommunal fysioterapeut.

Generelt

Rådgiver i omsorgstjenesten har vært konstituert i stillingen som tjenesteleder for omsorgstjenesten i store deler av året. For å få bistand til å se på en ny og helhetlig lederstruktur i sektoren, ble konsulentfirmaet RO hyret inn i november. I samråd med RO og deres anbefaling, ble det i desember lyst ut etter felles tjenesteleder for hele sektoren. Den nye tjenestelederen skal understøttes av assisterende tjenesteleder, som også vil ha tilsvarende tjenesteområde.

Helse- og omsorgssektoren har bidratt inn i arbeidet med nye hjemmesider og intranett.

Det har vært fokus på velferdsteknologi også i 2019. Omfanget av brukere som kan nyttiggjøre seg av slik teknologi er ikke veldig stort i Tydal, men det jobbes for å implementere teknologi der det er aktuelt. Tydal kommune har ellers sagt opp avtalen med SOS Trygghetssentralen, kjøpt inn nye trygghetsalarmer, og rutet samtlige av disse inn mot Værnes respons.

På tampen av året ble det lagt fram en orienteringssak til kommunestyret, som omhandlet samarbeid om felles forvaltningskontor i Værnesregionen. Selbu kommune hadde da vedtatt å tre ut av denne tjenesten (samt DMS) fra og med 2020. Tydal kommune har heller ikke vært fornøyd med utviklingen av kontoret de siste årene, men valgte likevel å ikke si opp samarbeidet om forvaltningskontor i denne omgang. Saken skal drøftes på nytt i løpet av 2020.

Året 2019 ble avsluttet med en svært krevende budsjettprosess. Da mange av tjenestene er sårbare fra før, er det utfordrende å redusere eller legge om drifta uten at det går utover faglig kvalitet og forsvarlighet. Vi erfarer at

brukerbehovene spenner vidt, og svinger ofte og mye. Dette gjør at særlig den store og døgndrevne omsorgstjenesten, er vanskelig å forutsi og planlegge.

Psykososialt kriseteam har ikke hatt reelle oppdrag i 2019. Teamet har deltatt på Fylkesmannens konferanse «Alarmen går.»

Helsestasjon- og skolehelsetjeneste

Nytt gruppetilbud med psykolog og helsesykepleier for foreldre med barn i alderen 17 og 24 måneder. Tilbud om førstehjelpskurs til foreldre med barn under skolepliktig alder. Mestringsgruppe med fokus på psykisk helse med helsesøster og psykolog for tredjetrinn og ungdomsskoleklassene. I 2018 fikk Tydal, sammen med Selbu kommune, tilskudd fra Helsedirektoratet til styrkning av helsestasjonstjenesten. Prosjektet har vært videreført i 2019, og dette har bidratt til økt kvalitet både på helsestasjons- og jordmortjenestene i kommunene, med blant annet fokus på tidlig hjemmebesøk fra jordmor, innhold i konsultasjoner og økt kompetanse om vold i nære relasjoner. Etter anbefalinger i veileder, har skolestarter-undersøkelser med lege og helsesykepleier blitt flyttet til høstsemestret og skal gjennomføres på skolen.

Legetjeneste

Mange nyansettelser og opplæring knyttet til disse i løpet av 2019. Ny fastlege ansatt fra september. Ordningen med mottak av ny turnuslege hver 6. måned falt da bort. Sykepleier og helsesekretær ansatt fra august. Første halvår, samt i sommerferieavviklingen, har tjenesten hatt behov for flere vikarer. Dette har blitt dekket gjennom omdisponering av sykepleie- og helsesekretærressurser fra omsorgstjenesten, samt innleie gjennom bemanningsbyrå. Fra september og ut året solgte Tydal legetjenester (knyttet til helsestasjon og sykehjem) til Selbu kommune tilsvarende 30 % stilling. Legekontoret fikk innvilget innovasjons- og kompetansetilskudd fra Fylkesmannen i Trøndelag, for å innføre beslutningsstøtteverktøyet «Telefonråd». Dette har det vært jobbet med innenfor de ressurser vi har klart å fristille i perioden.

Psykisk helsetjeneste

Mer tverrfaglig samarbeid og bidrag inn i omsorgtjenesten, er viktige stikkord for 2019. Tjenesten har fast pasientoppfølging på sykehjemmet 4 timer pr uke. Frivilligsentralen tok over organiseringen av «Isammens» fra 2018. Rus- og psykiatritjenesten har bidratt etter behov. Sammen med mange andre trønderske kommuner, St. Olavs Hospital og Helse Nord-Trøndelag, deltar også Tydal i et regionalt læringsnettverk innen helse og rus i Trøndelag. Nettverket ledes av KS og Fylkesmannen i Trøndelag. Målet er å styrke samhandlingen, fag- og tjenesteutviklingen og brukerperspektivet.

Frisklivsentral

Det er gjennomført to «BraMat-kurs». Frisklivskoordinator har hatt tett og godt samarbeid med Værnesregionen frisklivsentral og fysioterapitjenesten i Tydal om ulike tiltak, både for enkeltpersoner og grupper.

Omsorgstjenesten

I en periode som har vært krevende med tanke på ledersituasjonen, har tjenesten hatt fokus på å opprettholde faglig forsvarlig drift. Det har gått med mye tid til turnusplanlegging, i en tid med mange endringer og usikkerhet i deler av arbeidstokken. Det har også i 2019 vært behov for et forholdvis stort forbruk av bemanningstjenester, særlig i forbindelse med langtidsfravær i sykepleiestillinger, ferieavvikling og behov for ekstra bemanning rundt enkeltbrukere. Tjenesten har solgt omsorgsplasser til både Stjørdal og Trondheim kommuner hele året, men avtalene om kjøp kom ikke på plass før henholdsvis januar og september. Usikkerheten rundt avtalene, førte til at salgsinntektene ikke ble lagt inn i årsbudsjettet før i budsjettjusteringen i november. Først på året fikk Værnesregionen ny legemiddelleverandør. Det vist seg at leverandøren hadde store utfordringer med å levere tjenester av god kvalitet, og det var mange avvik knyttet til leveransene. Dette resulterte i at omsorgstjenesten måtte innføre nye og ekstra kontroll-rutiner ved medisinutlevering til brukerne sine, samt ekstratiltak ved bestilling av legemidler. På grunn av dispensasjonssøknad til Samferdselsdepartementet knyttet til nye miljøkrav i forskrift om energi- og ved anskaffelse av kjøretøy til vegtransport, ble avtale om nye leasingbiler kraftig forsinket. Dette førte til at tjenesten måtte viderelease de «gamle» bilene en periode, til noe høyere pris.

Rehabiliteringstjenesten

Kommunefysioterapeut gikk ut i foreldrepermisjon fra oktober, og vikar var på plass fra samme tidsrom. I tillegg til enkeltkonsultasjoner (på kontor/hjemmebesøk) og flere gruppetilbud, deltar ergoterapeut og kommunal fysioterapeut i mange tverrfaglige team (hverdagsrehabilitering, demens, forbyggende hjemmebesøk, samordningsteam for barn). Ergoterapeut opplever stor økning i behovet for oppfølging rundt hjemmeboende demente og deres pårørende, jfr. økning i statistikk. Hukommelsesteamet har gjennomført gruppesamtaler for pårørende med demens, og arrangert pårørendeskole for hjemmeboende med demens (sistnevnte i samarbeid med Selbu kommune).

Fremtidige utfordringer

- Sikre faglig forsvarlige tjenester med riktig kvalitet, innenfor sterkt reduserte økonomiske rammer.
- Innfri alle lovpålagte krav og pålegg i forbindelse med den betydelige oppgaveoverføringen som foregår fra spesialisthelsetjenesten til kommunehelsetjenesten. Dette gjelder alle fagområder.
- Redusere behovet for bemanningstjenester.
- Frigi nok interne ressurser for klare å ivareta fremdrift og tilstrekkelig involvering i prosjektet med helse- og administrasjonsbygg + omsorgsboliger med heldøgns bemanning.
- Planlegge og gjennomføre eldrereformen «Leve hele livet» i Tydal.
- Sikre at tjenestene er tilstrekkelig rigget for implementering av nytt elektronisk journalsystem (Helseplattformen).
- Rekruttere og beholde kvalifisert og dyktig arbeidskraft – spesielt i nøkkelstillinger.
- Redusere sårbarhet i tjenester med en eller få ansatte, samt i 24/7-tjenester.
- Sikre tilstrekkelig administrativ kapasitet til å følge opp alle vedtak, oppgaver og prosjekter innen fastsatte frister og rammer.
- Sikre god internkontroll og oversikt over våre interkommunale tjenester.

Sektor næring og landbruk

Sektorleder: Mari Evjen

Næringsavdelingen skal tilrettelegge for næringsutvikling og vekst i Tydal. Avdelingen forvalter nærings- og omdømmefondet og er sekretariat for Regionalt næringsfond Neadalen. Kultur- og ungdomsarbeid er også underlagt avdelingen.

Landbruksavdelingen har ansvar for forvaltningsoppgaver, økonomiske støtteordninger og utviklingstiltak i avdelingen.

Måloppnåelse

Næringsavdelingen

Sektoren sitter med virkemidler, nettverk og kompetanse for å kunne bistå i en etableringsfase, og eksisterende bedrifter i videre bedriftsutvikling. Med en stadig negativ befolkningsutvikling viser det seg vanskelig å tiltrekke seg gründere med tilgang til kapital og vilje til å velge å bosette seg og etablere næringsvirksomheter i Tydal. Det er ikke noen trylleformel for å få folk til å velge akkurat Tydal hvis de ønsker å flytte på seg. Hvis vi skal lykkes i dette arbeidet er vi helt avhengig av en felles forståelse for utfordringene, og at alle sektorer og ikke minst politiske grupperinger samarbeider om arbeidet mot dette felles mål.

Arbeidet med tilrettelegging for etablering av grønt datalagringssenter har fortsatt for fullt i 2019, og mot slutten av året ble det utarbeidet forslag til en intensjonsavtale mellom Tydal kommune, Trønderenergi og Kjeldsberg eiendom om å se på mulighetene for en etablering. Martin Engan fra ÅF Solutions er engasjert som prosjektleder.

Bredbånd er i dag ett av de viktigste infrastrukturtilbudene en kommune kan ha. I 2019 startet en kommersiell aktør (NTE) med fiberbredbåndsutbygging i Neabyen og Ås. Dette er gledelig og det blir jobbet med muligheter for å få fiber til enda flere områder i kommunen.

Høsten 2019 ble det etablert et interimsstyre for Næringsforeningen i Værnesregionen Tydal. Her har Tydal kommune en observatørrolle. Dette regionsamarbeidet vil gi muligheter i forhold til nettverk, samarbeid, kompetanse- og erfaringsutveksling. Næringsforeningen i Værnesregionen vil være en viktig samarbeidspartner for Tydal kommune.

Tydal kommune er vertskommune for Regionalt næringsfond Neadalen som ble dannet i 2018. Fondet ble i 2019 tildelt kr. 400.000,- i regionale utviklingsmidler fra Trøndelag fylkeskommune, via Midt Trøndelag regionråd. Midlene ble utlyst med kriterier om at prosjektene skulle være nyskapende og ha et regionalt perspektiv. Det kom inn 8 søknader, og 4 av disse fikk innvilget tilskudd til sine prosjekter.

Hurtigladestasjonen i Ås i Tydal ble åpnet i 2019, og den er hyppig brukt.

Tydalsvukku ble arrangert i samarbeid med bedrifter og lag og organisasjoner.

Fondsforvaltning i tråd med strategisk næringsplan og gjeldende retningslinjer.

Kultur

Kulturplan 2012 – 2026 «kultur til tusen» gir generelle føringer på hva kommunens kultursatsing innebærer.

Det er ikke ansatt egen personressurs for å jobbe med kultur. Kommunen har flere virkemidler for kulturlivet i Tydal. Her nevnes kulturmidler, omdømmefond, kulturhus og Stuguvollmoen. Tydalsfestivalen ønsker å leie Stuguvollmoen i 5 år for å videreutvikle og skape mer aktivitet på området. En leieavtale vil bli signert i 2020.

Det ble i budsjettmøtet for 2019 vedtatt å selge museet. Det ble lagt ut annonse om at museet vurderes solgt, for å se om det var interesse for å kjøpe eiendommen. Noen aktører meldte sin interesse. Det ble besluttet forvaltningsrevisjon av vedtaket om å selge museet, da det var usikkerhet rundt lovligheten av å selge museet som hadde mottatt offentlig støtte den gang museet ble bygd. Rapporten fra forvaltningsrevisjonen forventes ikke før i 1. halvår 2020. Videre arbeid med salg er lagt på is til rapporten foreligger.

300 års markeringen for karolinernes felttog ble avsluttet med Karolinerspelet på Brekka i januar 2019. Det kom færre betalende tilskuere enn budsjettert og spelet gikk med kr 419.000,- i underskudd. Det er vedtatt at det ikke skal settes opp noen ny forestilling i 2020 og 2021.

Ungdom

Junior- og ungdomsklubben har blitt drevet av lærlinger i barne- og ungdomsarbeiderfaget, med SLT-koordinator som ansvarlig i 2019. Kveldene med juniorklubb har vært godt besøkt. Lite interesse for ungdomsklubb.

Regelmessige møter i ungdomsrådet. Det er ikke ansatt egen personressurs for å jobbe med ungdom.

Landbruksavdelingen

Forvaltningsoppgavene innen landbrukslovverket er blitt utført fortløpende og innenfor tidsfristene. Det blir jobbet etter nasjonalt rammeverk og regionale føringer sammen med lokale planverk og målsettinger. Det er gledelig å se at flere unge tydalinger ønsker å satse på en jobb i landbruket. Det er gjort store investeringer for å imøtekomme krav og for å sikre arbeidsplasser for fremtiden.

Det ble i 2019 innledet samtaler med Selbu kommune om et samarbeid innen landbruk. Dette medfører ingen endring i ressurstilgang eller økonomisk for kommunene, men et samarbeid med best mulig ressursutnyttelse. En formell avtale vil bli etablert i 2020.

Økonomisk ressursinnsats og årsverk

Tall i mill. kr	Regnskap 2019	Budsj (end) 2019	Avvik i kr	Avvik i %
Driftsutgifter	7,3	5,6	1,7	30,4
Driftsinntekter	-7,3	-5,0	-2,3	45,7
Netto	**0,0**	**0,6**	**-0,6**	**-102,0**

Årsverk 2019	Årsverk 2018	Ansatte 2019	Ansatte 2018
3,5	3,5	4	4

I 2018 ble det overført 1,5 mill. kr fra disposisjonsfondet til styrking av næringsfondet. Det viste seg at det ikke var anledning til å overføre fra disposisjonsfondet til et bundet fond. Dette medførte at kr. 1,5 mill. ble tilbakeført til disposisjonsfondet i 2019 (kommunestyrevedtak 21.5.2019). Ordningen med sommerjobb for skoleungdom ble noe endret i 2019.Næringsaktører kan søke om lønnstilskudd til sommerjobb for skoleungdom, og administrere arbeidsforholdet selv. Alle 8 søknader som kom innen fristens utløp ble innvilget. Dette ga 13 arbeidsplasser. Det var budsjettert kr 150.000,- til ordningen. Kr. 91.000,- ble benyttet. Det ble innvilget kr 280.000,- i økt stimuleringstilskudd til veterinær fra Fylkesmannen i Trøndelag. Museet har vært stengt med noen få besøkende etter avtale. Karolinerutstillingen har vært plassert i 705-Senteret. Karolinerspelet fikk et underskudd på kr 419.000,-. Dette skyldes mindre inntekter og større utgifter enn budsjettert.

Den totale bemanningen i 2019 var 3,5 årsverk som er uforandret fra 2018.

Investering i hurtigladestasjon

Innenfor sektorens ansvarsområde ble det i 2019 investert i hurtigladestasjon for El-biler. Investeringen kom seg på kr 803.220,- ekskl. mva. og ble finansiert med kr 321.288,- i tilskudd fra Enova, kr 100.000,- fra Selbu sparebank, kr 10.000,- fra Coop Midt-Norge SA og kr 371.932,- fra salg av eiendommer. Det er Fortum AS som skal drifte ladestasjonen og det skal ikke påløpe kommunale driftsutgifter.

Ladestasjonen har blitt godt mottatt og er mye i bruk selv om det ikke er så mange el-biler i Tydalen.

Kort om året som har gått

Næringsavdelingen

Foruten daglig drift av avdelingen er det jobbet med blant annet:

- Saksbehandling for nærings- og omdømmefondet.
- Sekretariat og administrasjon av Regionalt næringsfond Neadalen.
- Administrasjon av sommerjobb for skoleungdom.
- Tilskudd til lag og foreninger.
- Tilrettelegging og noe gjennomføring i Tydalsvukku.
- Tilskudd til tv produksjon FV705 – markedsføringstiltak for næringsaktører i Tydal.
- Påskekonkurranse med stor deltakelse – markedsføring.
- www.sylan.no
- Turistkontoret oppdaterer kommunens Facebook side og Instagram konto. Ajourhold av brosjyrer, kunngjøring av arrangement og betjening av turister.
- Rekreasjonsløyper for snøscooter.
- Tilskudd til løypepreparering og opparbeidelse av skiløyper.
- Hurtiglader.
- Etablert formelt samarbeid med Næringsforeningen i Værnesregionen.
- Datalagring.
- Frokostmøter.
- Fiberutbygging.

Nærings- og omdømmefondet og Regionalt næringsfond Neadalen:

2019 (tall i hele tusen):	Årets bevilgning	Tilgjengelig inkl ubrukt fra tidligere år	Innvilgede søknader
Næringsfondet	1.271	803 (etter tilbakef 1.500 til disp.fondet)	468
Omdømmefondet	300	158	139
Regionalt næringsfond Neadalen	400	400	380+20 adm.

Næringsavdelingen

Forvaltningsoppgavene innen landbrukslovverket er blitt utført fortløpende og innenfor tidsfristene. Tydal kommune har også vært delaktig i Skogforum Nidaros. Det var 30 som søkte om produksjonstillegg, derav 13 melkeprodusenter. Det er 5 foretak som driver med sau i Tydal. Tydal sin samlede melkekvote er på 2.477.389 liter som er ned fra 2.550.264 liter i 2018. Det ble ferdigstilt 1 større restaurering/utbygging av fjøs tilpasset melk og kjøttproduksjon. Kommunen har hatt flere henvendelser vedrørende brukere som har tanker om å fornye driftsapparatet.

Kultur

- UKM arrangert i Tydal.
- Karolinerspelet.
- Karolinerutstilling ved 705-Senteret.
- Kino.
- Støtte til store og små idretts- og kulturarrangement.
- Tydalsvukku.
- Støtte til Brekka - banas bygdetun.

Ungdom

Ungdomsrådet har hatt møter med SLT-koordinator som kommunens representant. Varierte aktiviteter på junior- og ungdomsklubben. UKM ble arrangert i Tydal i 2019, med god deltakelse og kultur av høy kvalitet. Det registreres at flere ungdommer signaliserer at de ønsker å flytte tilbake til Tydal etter endt utdanning. Mange begrunner dette med flott natur, turmuligheter til fots, ski og snøscooter. Dette viser at tilrettelegging for friluftsliv er viktig. Tydal kommune har ordningen «Trygt hjem for en 50-lapp», der ungdom bosatt i Tydal kan ta drosje hjem fra fest i Selbu og Tydal for en egenandel på 50 kroner. Tilbudet er populært og mye brukt. Tilbudet finansieres med en andel fra fylkeskommunen.

Skjenkebevillinger

Det var i 2019 2 kommunale bevillinger for salg av alkohol og 5 kommunale bevillinger for skjenking av alkohol. Det er 2 ambulerende bevillinger der disse kan innvilges etter spesifikk søknad til kommunen i hvert enkelt tilfelle. Det bli i 2019 gitt 10 ambulerende skjenkebevilgninger. Det har blitt gjennomført 33 salgs- og skjenkekontroller og tilsyn ihht. tobakksskadeloven i 2019, med ryddige forhold jfr. alkoholloven på kontrollerte salgs og skjenkesteder. Securitas gjennomfører kontrollene.

Fremtidige utfordringer

Den største utfordringen og bekymringen er den stadig synkende befolkningsutviklingen. Skal vi lykkes i å snu denne utviklingen er vi helt avhengig av at Tydalssamfunnet står sammen og jobber mot det felles mål å få flere innbyggere i kommunen. Dette kan gjøres blant annet gjennom tilrettelegging for bedriftsetableringer, stimulere eksisterende bedrifter til ekspandering og dermed kunne ansette flere, tilrettelegge for attraktive boligtomter, gode fritidstilbud, riktig ressurs- og virkemiddelbruk, spisset markedsføring osv.

Tydal kommune sitter med virkemidler, nettverk og kompetanse og har en viktig rolle som tilrettelegger for at Tydal skal være attraktiv for gründere og jobbsøkere. Kommunen, politikere, bedriftseiere og innbyggere må gjøre dette – SAMMEN FOR TYDAL.

Sektor teknikk og miljø

Sektorleder: Hans Runar Sandnes Kojedal

Sektoren består av følgende tjenester; Forvaltningsavdelingen med administrasjon, eiendomsforvaltning, plan, miljø, oppmåling og byggesak holder til på rådhuset. Disse forvalter og arbeider etter en mengde lovverk og skriver saker til politisk behandling. Det meste av kommunens planverk behandles også her.

Teknisk driftsavdeling med ansvar for vaktmestertjeneste, renhold av kommunale bygninger, kjøkken og vaskeri. Har ansvar for den praktiske forvaltningen av eiendommene kommunen eier, og yter service til andre sektorer som for eksempel oppvekst og helse. Håndtering av slam- og avfall ivaretas via vårt medlemskap i Innherred Renovasjon IKS, men vaktmester er ansvarlig for driften av returpunktene på vegne av Innherred Renovasjon.

Kommunalteknisk avd. har ansvar for kommunens veglys, kommunale veger og parkeringsareal og drift og vedlikehold av vann og avløpsanlegg. Teknisk vakt håndterer alle hendelser i kommunale bygg og anlegg utenom arbeidstid.

Brann- og redningstjeneste, feiing-og tilsyn er et tjenestekjøp fra Røros kommune, og er faglig underlagt interkommunal brannledelse Røros-Tydal-Holtålen-Os. Beredskapsstyrke har Tydal brannstasjon i Ås som oppmøtested ved hendelser og øvelser.

Måloppnåelse

Sektoren teknikk og miljø har i 2019 hatt fokus på grunnleggende tjenesteyting til befolkningen og andre sektorer for øvrig. Sektoren jobber i stor grad med å effektivisere seg, og digitalisering er en viktig del av det å tilpasse tjenesteytingen til et moderne samfunn. Dette er en prosess som vil ta tid, og det vil være behov for videreutdanning av personell og oppgradering av materiell.

Det har ikke vært rom for større prosjekter i 2019. Det har derfor vært fokus på å ferdigstille prosjekt som skulle vært gjennomført tidligere år. Det er et vedlikeholdsetterslep på en stor del av kommunens anlegg, og det må arbeides mot en smartere drift av en mindre anleggsmasse fremover. Det jobbes også med å komme etter på et etterslep i kommunens planverk.

Sektoren skal ha et beredskapsnivå som gjør at den kan håndtere akutte situasjoner. Dette gjelder spesielt ved brann, hendelser på kritisk infrastruktur især kommunens vannanlegg. Dette for å sikre kommunens tjenester og befolkningens sikkerhet.

Sektoren har i 2019 stort sett nådd sine målsetninger.

Administrasjon og saksbehandling

Har i2019 fortsatt med salg av eiendommer. Dette er et vedvarende prosjekt som vil pågå flere år fremover. De mest lettsolgte eiendommene er i stor grad solgt, og salg fremover vil være tyngre. Det jobbes også med digitalisering på bygningssiden i samarbeid med vaktmester.

Plan/miljø, byggesak og oppmåling

Det har til tider vært svært utfordrende på dette området i 2019. Plan og miljørådgiver har vært i permisjon og vikar skiftet stilling fra 01.01.2019, det har derfor ikke vært plansaksbehandler i store deler av året. Vi fikk heldigvis ansatt en sommervikar som plan- og miljørådgiver som vi også fikk leid utover høsten. Dette har vært utfordrende med opplæring samt et stadig tilsig av nye saker, men siden planområdet er veldig viktig for videre utvikling i kommunen har dette vært prioritert.

Fra sommeren 2019 var det av forskjellige årsaker mange fraværende på innenfor plan/miljø, byggesak og oppmåling. Dette var veldig utfordrende og medførte en stor arbeidsbelastning på gjenværende ansatte. Sektoren sto

blant annet en periode uten byggesakskompetanse. Dette viser nok en gang hvor sårbar kommunen er på dette området. Det har på tross av alt dette ikke vært store overtredelser på tidsfrister, noe vi kan takke ærekjære ansatte for! Likevel kan vi ikke si at sektorens målsetninger om god tjenesteyting og god saksbehandling innenfor fastsatte frister er nådd i en tilfredsstillende grad.

Renhold

Renholdet foregår etter standardiseringssystemet INSTA 800. Avdelingen har ansvaret for alt renhold i kommunale tjenestebygg. Det har de siste årene blitt arbeidet målbevisst med å redusere ufrivillig deltid. Per dags dato har alle fast ansatte renholdere den stillingsstørrelsen de ønsker. Servicenivået på renhold er høyt, dette skaper trivsel hos våre brukere. Det har vært utfordrende å få søkere til stillinger på renhold. Dette har medført perioder med personalutfordringer. 2019 har i så måte vært et godt år, og renhold har etterhvert fått tilsatt det personalet de trenger.

Kjøkken og vaskeri

Nærhet til sykehjemmet gir muligheter for dialog og samhandling til det beste for beboerne. Ernæringsarbeid er et viktig fagfelt som det arbeides kontinuerlig med. Kjøkken og vaskeri leverer også tjenester av høy kvalitet til andre i kommunen. Dette er blant annet møteservering til andre sektorer, eller hjemmeboende som får tilkjørt mat. Vikartilgangen har til tider vært utfordrende. Det er ingen søkere eller henvendelser på utlyste vikarstillinger. Ellers skal det sies at kjøkken og vaskeri leverer tjenester på en meget god måte.

Vaktmester

Avdelingen har ansvaret for praktisk vedlikehold og drift av alle kommunale bygg. Dette innebærer alt fra sykehjem til skole og administrasjonsbygg. Avdelingen bidrar inn i alle sektorer i kommunen. Det har vært gjennomført bemanningsreduksjoner de siste årene. Reduksjonen medfører at avdelingen må se på hvilke oppgaver som skal prioriteres fremover. Her må det også være en forventningsavklaring mellom vaktmestere og brukere av byggene for eksempel gjennom en service- og brukeravtale. Vaktmesteravdelingen jobber godt med drift og enkelt vedlikehold av bygninger innenfor de økonomiske rammene de har.

Vaktmesteravdelingen drifter gjenbrukstorget samt utfører ryddepatrulje ved alle kontainere fra Hillmo til Stugudal samt dunkservice.

Tjenestebygg, næringsbygg, boliger, bygg og anlegg

Det meste av kommunens bygninger er gamle og energikrevende med tanke på oppvarming. Det er også et betydelig vedlikeholdsetterslep på mye av bygningsmassen. Dette er kostnadskrevende, men nødvendig for å opprettholde byggenes verdi og funksjonalitet. Vedlikeholdet prioriteres etter de midler som er til rådighet.

Kommunalteknikk

Avdelingen jobber godt med drift og vedlikehold av vann og avløpsanlegg. Det er bygget ut relativt mye vann og avløp i kommunen i nyere tid. Dette er anlegg på Stugudalen for kommunens ikke ubetydelige fritidsboligmasse. Dette er utbygging som hever standarden og øker verdiene på fritidsboligene i området. Kommunal vei ligger også til dette ansvaret. Manglende ressurser til innkjøp av blant annet grus medfører at driften av kommunal vei er utfordrende. Veiene er likevel innenfor det som kan kalles en grei standard. Det jobbes med at Fylkeskommunen skal ta over driften av en del gatelys. Dette vil kunne påvirke driftsutgiftene på området. Planverk over blant annet kommunal veg må på plass for å synliggjøre kommunens forpliktelser fremover.

Brann- og redningstjeneste, feiervesen

Målet om å verne innbyggernes liv, helse, miljø og materielle verdier mot brann, ulykker og andre uønskede hendelser må sies å være nådd. Oppdragene ble i 2019 også løst uten skader på eget personell eller materiell. Antall gjennomførte feiing og tilsyn av fritidsboliger ble lavere enn målet, pga. kapasitetsproblemer hos feiervesenet. Det vil derfor bli en større aktivitet fra feierne i kommunen i 2020.

Økonomisk ressursinnsats og årsverk

Tall i mill. kr	Regnskap 2019	Budsj (end) 2019	Avvik i kr	Avvik i %	Årsverk 2019	Årsverk 2018	Ansatte 2019	Ansatte 2018
Driftsutgifter	36,9	32,8	4,1	12,6				
Driftsinntekter	-18,5	-16,3	-2,2	13,5	28,4	28,2	61	61
Netto	**18,4**	**16,5**	**1,9**	**11,8**				

Total ressursbruk innenfor sektoren var på netto 18,4 mill. kr som er 1,9 mill. kr (11,8 %) høyere enn revidert budsjett. Det er i all hovedsak to områder som medfører dette overforbruket; strømprisene i 2019 var veldig høye i forhold til tidligere. I tillegg til dette er frikraftinntektene ikke lenger ført på området. Dette er nytt av året, og medfører en netto større strømutgift på sektoren. Frikraftinntektene har tidligere kommet som fratrekk på utgiftene på sektoren og vært med på å finansiere strømutgiftene kommunen har. Dette har gitt misvisende regnskapstall på strømforbruk. Ved å ta bort frikraftmidlene fra sektoren vil vi få mer reelle tall på utgiftene til strøm i regnskapet. Det var ikke budsjettert tilstrekkelig med denne endringen, og det er med å underbygge allerede høye strømpriser og påfølgende overforbruk i forhold til budsjettet.

Vannproduksjon har i 2019 hatt et overforbruk som belaster sektorens totale resultat. Dette er utgifter som kommer av uforutsette hendelser og for lavt budsjett for uforutsette hendelser og dertil nødvendige reparasjoner. Sektoren har lagt ned mye arbeid i selvkostberegningene på selvkostområder i 2019. Vi har gjennom denne prosessen sett at kommunen er langt unna selvkost, og kommunen har subsidiert selvkostområdene over flere år. Gebyrene er på bakgrunn av dette økt for 2020, men det vil ta flere år før selvkostregnskapet er i balanse.

De totale pensjonsutgiftene er også for første gang lagt inn i regnskapet til sektorene. Det ble tatt en noenlunde fordeling på pensjonsutgiftene i budsjettet. Disse ble ikke riktige, og teknikk og miljø har høyere utgifter til pensjon enn budsjettert.

Den totale bemanningen i 2019 var 28,4 årsverk som er en netto økning på 0,2 årsverk fra 2018. Renholds- og vaktmestertjenesten er de største virksomhetene med til sammen nesten 11,8 årsverk. Det er redusert bemanning på vaktmester og miljøadministrasjon. Det er derimot en økning i stillingsandel på vegdrift, vann og avløp. Dette skyldes at ansatte i større grad er satt inn på den funksjonen de faktisk jobber. Økning i årsverk skyldes at tjenesteleder vann og avløp er lagt inn på sine funksjoner.

Selvkostområder for vann, avløp og feiing

Vann- og avløpsområdet har blitt en stor virksomhet med samlede driftsinntekter på 9,4 mill. kr ekskl. mva. i 2019. Siste året har det vært investert begrensede midler i vann- og avløpstjenesten som ikke fører til noen støre økning i selvkostgrunnlaget. Det er vedtatt at vann- og avløpstjenestene skal leveres til selvkost, dvs. at inntektene skal dekke utgiftene fullt ut. Inntektene er ikke høye nok til å dekke utgiftene.

Inntektene har økt de senere årene som en følge av høyere gebyrer og at flere har blitt tilkoblet tjenestene, men kostnadene er likevel høyere enn inntektene. Det fører til underdekning og at kommunen må finansiere de manglende inntektene med andre bevilgninger.

Tabellen under viser resultat, dekningsgrad og fremførbart underskudd for henholdsvis vann, avløp og feiing.

2019	Vann	Avløp	Feiing	Totalt
Resultat	-913 947	-30 836	-258 235	1 206 018
Finansiell dekningsgrad	84,5 %	99,2 %	40,4 %	88,5 %
Fremførbart underskudd 31.12.	-1 077 652	-1 135 813	-430 539	-2 644 004

Vann, avløp- og feiertjenesten gikk med underskudd på til sammen kr 1.206.018,- i 2019. Vann gikk med størst underskudd med over 0,9 mill. kr.

Figurene under viser finansiell dekningsgrad og fremførbart underskudd.

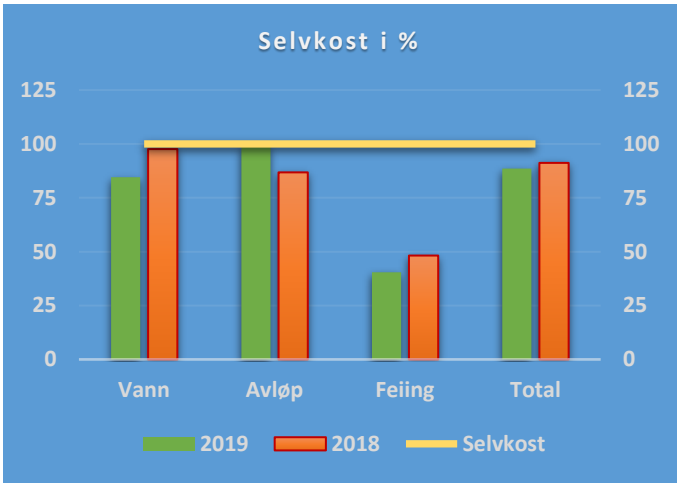

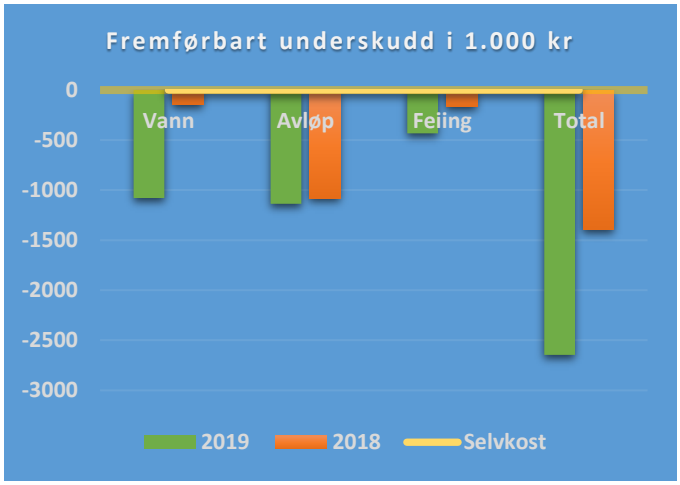

Finansiell dekningsgrad (gebyrinntekter i forhold til gebyrgrunnlaget) for avløp var i 2019 på 99,2 %, vann 84,5 % og feiing kun 40,4 %. Totalt fremførbart underskudd for disse tjenestene er pr 31.12.19 på kr 2.644.004,- som er en økning på over 1,2 mill. kr fra 2018.

For nærmere informasjon vises til note 21 i regnskapsdokumentet.

Manglende kostnadsdekning er bekymringsfullt. Den uheldige utviklingen vil fortsette hvis det ikke settes i verk tiltak for å bringe tjenestene opp på selvkost. Det må sees både på utgiftsnivået, gebyrnivået og om det skulle være spesielle avtaler som gir tjenestene lavere inntekter. Det vil komme nærmere vurderinger omkring dette på et senere tidspunkt.

Kort om året som har gått

Byggesak, plan, oppmåling

Utfordrende personallogistikk. Byggesak har hatt det som kan kalles et normalår. Gitt byggetillatelse til 12 fritidsboliger (24 i 2018) og 2 boliger (samme som i 2018). Ellers har det totalt vært 72 søknader til byggesak (alle saker). Det har vært rekvirert 73 oppmålingsforretninger. Oppdatering og ajourhold av databaser opp mot kartverket er fulgt opp på en bra måte. Kommunekart og innsynsløsningen for brukerne er under stadig utvikling. Dette virker å være en populær tjeneste for brukerne av kommunen. Vi vil fortsette å utvikle denne løsningen. Plan har startet jobben med revisjon av kommuneplanens arealdel. Det er også vedtatt noen nye og endringer av eksisterende reguleringsplaner. I all hovedsak fritidsbebyggelse.

Festeavgifter

Salg av 22 festetomter i Øvlinglia ble sluttført i 2019. Det er i tillegg kommet inn forespørsel om kjøp fra 2 tomtefestere høsten 2019. Disse tomtene vil bli fradelt og solgt i løpet av 2020.

Kommunal vaktordning

Det var 55 utrykninger på vakt i 2019, fordelt med 36 utrykninger på bygg og anlegg, og 19 utrykninger for vann og avløp. Dette er en nedgang på 17 utrykninger fra 2018.

Miljøadministrasjon

Sommeren 2019 ble det tatt vannprøver av flere vassdrag i kommunen. Dette for å kontrollere kvaliteten på vassdragene våre, og hvilken tilstand de er i. Ellers har det vært normal drift. Hjorteviltforvaltning, svartelistaarter, verneområdeforvaltning for å nevne noen eksempler. Det har vært mye trafikk av fredet rovvilt sommer 2019, og flere runder med skadefelling på bjørn. Skadefellingslaget fikk også i år vellykkede skadefellingsforsøk.

Renhold
Fem renholdere deltok på en inspirasjonsdag i Holtålen og 2 ansatte har deltatt på kurs i smitterenhold. Med bakgrunn i tidligere avgang av ansatte, fikk renhold i 2019 to nytilsettinger i faste stillinger, begge ønsker å ta fagbrev som renholdsoperatør. Dette er veldig positivt, og arbeidsgiver legger til rette slik at dette skal kunne gjennomføres.

Vaktmester
Avdelingen har ansvaret for alle kommunale bygg. I tillegg utføres mange kjøre –og flytteoppdrag for ulike kommunale sektorer. Vaktmesteravdelingen fikk tilsatt driftsleder i 2019. Dette har vært med på å effektivisere vaktmestertjenesten i kommunen.

Kommunale bygg, anlegg og eiendommer
Kjøp og salg av jord og skogeiendommer er i stor grad ferdigstilt. Avventer revisjonen for det som gjenstår. Ellers har det vært ordinær drift av kommunens bygninger. Det er satt inn vannmålere i flere bygg, dette for å redusere utgiftene. Internkontroll – bygg (IK-bygg) er i startfasen. Dette er et steg i digitalisering av forvaltning, drift og vedlikehold. Det gir mer oversikt i tillegg til at dokumentasjon på utført arbeid blir registrert. Prosjekt; Innendørs skytebane i kulturhuset ble ferdigstilt våren 2019. Storparten av jobben ble utført på dugnad av Tydal skytterlag. Flere små scener, ombygging av biblioteket, ble ferdigstilt i november.

Kommunale utleieboliger
Kommunen har vedtatt å selge mange boliger/leiligheter. Dette er noe administrasjonen skal følge opp. I dag er det lite etterspørsel om kjøp av bolig i Tydal. Det er mange boliger som ligger ute for salg, og mange av disse har vært avertert lenge. Det ble derfor besluttet at vi avventer salg på de fleste eiendommene i 2019.

Det har vært forsøkt å selge en bolig (bestående av 2 leiligheter) i Rønningsgjardet. Denne synes vanskelig å selge, og man bør se på sanering. Tydal kommune har totalt 41 utleieenheter. Dette er 4 hybler, 4 leiligheter på langtidskontrakt og 33 egne leiligheter. Det siste året har vi hatt mange boliger stående tomme. Dette ser ikke ut til å endre seg.

Næringsbygg
Det er inngått avtale om salg av ett næringsbygg. Ledige næringslokaler fører til ekstra driftsutgifter samt reduserte husleieinntekter. Det arbeides fortløpende med å avhende næringsbygg iht. til vedtatte salgsplaner.

Kjøkken og vaskeri
Tradisjonskost er populært ved sykehjemmet i Tydal, men beboerne er også blitt glad i mer «moderne» retter. Det ble solgt 2518 middagsporsjoner til hjemmeboende. Avdelingen strekker seg langt for å imøtekomme ønsker og bestillinger. Alle ansatte på kjøkkenet har fagbrev.

Veglys
Det ble i 2019 iht. budsjett etablert 16 anlegg for styring av vegbelysningen i Tydal. Anleggene er nå iht. krav i Måling- og avregningsforskriften. Kommunen har ved flere anledninger kontaktet Fylkeskommunen om mulig overtakelse av noen gatelys. Dette har enda ikke ført frem, men dialogen vil fortsette i 2020.

Vegdrift
Ordning med tilskudd til private veger avviklet. Det har vært kontroll på bruene kommunen har, og det er funnet feil ved samtlige. Dette er tatt inn i budsjettplanen for årene fremover. Verst var Moen bru, og noen helt nødvendige påkostinger og nedklassering av brua var nødvendig i år i påvente av en større rehabiliteringsjobb.

Vannverk
28 nye abonnenter i 2019, lynnedslag/havari Pv3 (vannpumpestasjon ved fotballbane Stugudal). Utvidet bassengkapasitet Græsli-Hilmo vannverk iht. budsjett.

Avløp
32 nye abonnenter i 2019. Midler til avløpspumpestasjon omprioritert til ombygging/endret renseprosess Stugudal renseanlegg.

Brannvesen

Det var 12 utrykninger i 2019. Trafikkulykker var dominerende oppdragstype, og de utgjorde en 3-del. Aksjonene ble gjennomført uten skader på hverken mannskap eller utstyr.

Feiervesen

Betydelig andel planlagte feiing og tilsyn ikke gjennomført. Røros kommune oppgir mangel på kvalifisert feie- og tilsynspersonell som årsak. Feiervesenet arbeider for ny stilling 2020, og med det bedre oppfølging. Kommunal forskrift om feiing og tilsyn med fyringsanlegg og om gebyr for denne tjenesten, vedtatt i november.

Fremtidige utfordringer

Byggesak, plan, oppmåling og miljø

Det er en veldig stor sårbarhet på området. Få ansatte med veldig store saksområder. Til tider er det en saksmengde som gjør at det er umulig å holde fristen for saksbehandlingstid. Det er også en god del jobb som må gjøres på plansiden. Flere store lovpålagte kommunale planer er ikke utarbeidet grunnet manglende ressurser for å utføre jobben. Det er også utfordrende med oppdatering og rullering av gjeldende planverk, som gjør at en del er mer eller mindre utdatert.

I 2019 har vi fått kjenne på utfordringene ved at en eller flere blir borte i lengre tid. Det er vanskelig å leie inn kompetanse på dette området siden våre nabokommuner ikke har kapasitet til å ta på seg mer enn det de selv har. Innleie av eksterne konsulenter er utfordrende med tanke på habiliteten til saksbehandlingen.

Teknisk drift

De største utfordringene for teknisk drift fremover blir å løse de oppgavene sektoren skal innenfor rammene som settes i budsjett. Det er store forventninger om innsparing i budsjettplanen, og det vil være veldig utfordrende å få til dette med dagens servicenivå. For å lykkes må den totale bygningsmassen kommunen eier ned. Tilstanden på gjenværende bygninger og anlegg må forbedres. Det som kan digitaliseres av styring og registreringer bør digitaliseres. De fleste innsparingstiltak som er tenkt innført har også en utgiftsside. Det er det viktig å huske når investeringene kommer. Det må også en avklaring til med andre sektorer. Hvilke oppgaver som ligger til byggansvarlig, og hvilke oppgaver som ligger til brukerne av byggene må avtales. Dette gjelder ikke bare bygningsteknisk, men også annen service som kjøkken, vaskeri og renhold. Her er det store forventninger til hva teknisk skal gjøre, men med en mindre ressurstilgang er det ikke mulig å nå like langt i fremtiden.

Nye krav til heiser gjør at vi får store utgifter til oppgradering de neste årene. Vi har pr i dag 5 heiser i kommunale bygg, disse er rundt 30-35 år gamle. Skjerpede forskriftsbestemmelser for sikkerhet på heiser gjør at vi har fått krav fra Norsk heiskontroll om utbedringer på 3 av disse. Det er lagt inn tiltak på utbedring av 1 heis i året i 3 år framover.

Kommunalteknikk

Selvkostregnskapene må komme i balanse. I dag belastes drifta av kommunen av betydelige summer som egentlig skulle vært fordelt utover abonnentene. Det må jobbes hardt med å få tilknyttet flere abonnenter i de områdene som er utbygd med offentlig vann og avløp. Dette er til det beste for Tydalens innbyggere, slik at de som er tilkoblet ikke blir belastet med for høye avgifter.

Kommunal vaktordning skal endres i 2020. Dette som et ledd i effektivisering av vaktordningen og innsparing på området. Vi ser at en del oppdrag som teknisk vakt i dag brukes til ikke er nødvendig å gjennomføre i vakttiden. Vakta skal primært benyttes til kritisk infrastruktur, og som en sikkerhet i vanndistribusjonen. Det er da feil å benytte vakta som en heldøgns vaktmester. Oppgaver som kan vente til vanlig hverdag skal vente til hverdag og løses i normal arbeidstid.

Det jobbes videre med å få Fylkeskommunen til å ta over deler av kommunens veibelysning langs Fylkesvegen. Dette vil kunne redusere kommunens driftsutgifter. Kommunen har ansvar for noen bruer. Bruene er i varierende stand, og noen krever til dels store utbedringer. Dette er satt opp som tiltak i økonomiplanen og vil bli utført etter plan. Ellers må kommunale veger gåes over og forbedres til å møte utfordringene med klimaendringer. Mer vann på kortere tid, gjør at veiene må få unna seg vannet effektivt. Dreneringsrør og stikkrenner må være store nok, og ikke minst åpne, for at vannet effektivt skal renne gjennom.

Brannvesenet må etter hvert se etter nytt mannskap. Dette kan være krevende i en tid med synkende befolknings-tall og stadig økende krav til tjenesten. Det vil også jobbes videre med et samarbeid på brann og feiing. Avtalen med Røros ble sagt opp i desember i 2019. Det er enda uvisst om Tydal kommune går nedover mot Stjørdalen og Værnesregionen brann og redning, eller om vi går i nye forhandlinger med Røros. Uansett ser vi at løsningen der vi kun kjøper brannledelsessegmentet er uheldig. Et bredere samarbeid er nødvendig for rasjonell drift på brann og redning. Hovedbrannbilen er gammel, og det vil komme behov for en ny i løpet av noen år.

Generelt for sektoren

Snittalderen i sektoren er på enkelte områder relativt høy. Det betyr at det i årene som kommer vil bli en del utskiftinger på personell. Det er innenfor enkelte fagfelt vanskelig å få kompetente søkere. Vi må spille på de mannskapene vi har og sektorledelsen er veldig positive for ansatte som ønsker videreutvikling. Dette er viktig for å skaffe til veie en del nødvendig kompetanse i en liten organisasjon som Tydal kommune er.

Investeringer

Prosjekt	Regnskap 2019	Budsj (end) 2019	Avvik i kr
Målesystem gatelys	670 000	670 000	0
Bygge- og anleggstjenester vann	266 000	399 000	-133 000
Bygge- og anleggstjenester avløp	351 000	598 000	-247 000
Sentrumsutvikling Ås	190 000	45 000	145 000
Forstudie/prosjekt omsorgsboliger m.m.			0
Termoduk/bassengtrekk			0
Innendørs skytebane	541 000	218 000	323 000
Flere små scener	1 257 000	1 232 000	25 000
Kommunale bygg driftskontroll			0
Salg av kommunal eiendom	-3 889 000	-3 829 000	-60 000
Kirkvollen industriområde	1 110 000	1 110 000	0

- **Bygge og anleggstjenester**(samlet): Mindreforbruk bygge- og anleggstjenester.
- **Bygge og anleggstjenester avløp**(samlet): Mindreforbruk materialer til nybygg og påkostninger. Midler til pumpestasjon Moheim ble omprioritert til renseanlegg Stugudal.
- **Sentrumsutvikling Ås:** Arbeidet ble ikke ferdig i 2018, og noe arbeid ble utført sommeren 2019. Det har vært en del uklarheter i forhold til innkomne fakturaer.
- **Forstudie/prosjekt omsorgsboliger m.m.:** Arbeidet som er gjort på prosjektet har ikke medført utgifter i 2019. Prosjektet er overført til 2020. Hvilke behov kommunen har må kartlegges for å komme til et bygg som tilfredsstiller fremtidens behov.
- **Termoduk/bassengovertrekk:** Etter ei vurdering på kost/nytte, ble det bestemt at dette tiltaket ikke skulle gjennomføres. Bassenget har andre mangler som bør utbedres først. Tildelte midler ble tilbakeført i desember.
- **Innendørs skytebane:** 2-årig prosjekt avsluttet i 2019. Tildelte midler ble redusert ved budsjettjustering, noe som viste seg å bli feil. Sluttfaktura kom veldig sent og var langt høyere enn forventet. Prosjektet er ferdigstilt og aktiviteten på anlegget er høyt!
- **Flere små scener:** Prosjekt med å bygge om biblioteket på skolen. Prosjektet er ferdigstilt og resultatet ble kjempebra.
- **Kommunale bygg – driftskontroll:** Dette prosjektet ble ikke gjennomført grunnet høyere kostnader på andre tiltak. Ble gjennomført budsjettendring i desember.
- **Salg av kommunal eiendom:** Opprinnelig budsjett var -1.500.000. Dette ble justert opp. Salg av landbrukseiendommer samt innløsning av hyttetomter.
- **Kirkvollen industriområde:** Kjøp av eiendom. Området regulert til datalagringsformål.

Referatsaker

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Tydal kommune	19.05.2020	09/20

Saksbehandler Torbjørn Berglann
Arkivkode FE - 033, TI - &17
Arkivsaknr 20/303 - 2

Forslag til vedtak:
Referatsakene tas til orientering.

Vedlegg
Ingen enkeltperson kan trekke en sak fra saklisten til et folkevalgt organ
Rapport fra tilsyn med kommunale tjenester i NAV, Stjørdal kommune
Fant over 300 brudd på arkivloven

Saksopplysninger
Disse referatsakene blir presentert i møtet:

1. Ingen enkeltperson kan trekke en sak fra saklisten til et folkevalgt organ
2. Rapport fra tilsyn med kommunale tjenester i NAV, Stjørdal kommune
3. Fant over 300 brudd på arkivloven

1.

Ingen enkeltperson kan «trekke» en sak fra saklisten til et folkevalgt organ

Kommunal Rapport 27.04.2020

Kan man uten videre trekke en sak etter at den er ført opp på sakslista?

SPØRSMÅL: Er det noen som kan gi meg en betraktning på lovligheten av å trekke en sak som er satt opp til behandling på sakslisten til for eksempel formannskap eller kommunestyret?

Gjerne med lovhenvisninger.

SVAR: Ingen enkeltperson kan «trekke» en sak fra saklisten til et folkevalgt organ når den er satt opp der i innkallingen til et møte. Da er det bare det folkevalgte organet selv som kan ta den ut igjen, ved vedtak etter kommuneloven § 11-3 om å «utsette realitetsbehandlingen» av saken. Ordføreren eller organets leder, og kommunedirektør eller den som møter på hennes vegne, kan ikke gjøre dette på egen hånd, verken før eller i møtet.

Ordfører og leder for organet kan fremme forslag om at saken tas av saklisten, men dette må formelt vedtas med tilslutning fra et flertall av de som møter og stemmer i saken. Kommunedirektøren og hennes stedfortreder har ingen formell forslagsrett, og kan dermed ikke fremtvinge votering over om saken skal utsette. Hun kan gi uttrykk for sitt syn i møtet og har plikt til å si fra hvis hun mener saken ikke er forsvarlig utredet (§ 13-1 tredje avsnitt) , men er avhengig av at en av de folkevalgte lar seg overbevise om dette og fremmer formelt forslag om utsetting.

TILSYNSRAPPORT

Rapport fra tilsyn med kommunale tjenester i NAV-kontoret i Stjørdal kommune 2020 - tjenesten økonomisk rådgivning

Tidsrom for tilsynet:
26.02.2020 – 27.02.2020

Fylkesmannen i Trøndelag 27.04.2020

Innholdsfortegnelse

1. Tilsynets tema og omfang

2. Aktuelt lovgrunnlag for tilsynet

3. Beskrivelse av faktagrunnlaget

4. Vurdering av faktagrunnlaget opp mot aktuelt lovgrunnlag

5. Fylkesmannens konklusjon

6. Oppfølgning av påpekte lovbrudd

Vedlegg: Gjennomføring av tilsynet

Fylkesmannen gjennomførte tilsyn med Stjørdal kommune og besøkte i den forbindelse kommunen fra 26.02.2020 til 27.02.2020. Vi undersøkte om kommunen sørger for at tjenesten økonomisk rådgivning blir utført i samsvar med aktuelle lovkrav slik at tjenestemottakerne får trygge og gode tjenester.

Tilsynet ble gjennomført som del av årets planlagte tilsyn initiert av Fylkesmannen.

Fylkesmannens konklusjon:

Stjørdal kommune sikrer ikke, gjennom styring og kontroll, forsvarlig tildeling av tjenesten økonomisk rådgivning.

Dette er brudd på:

- Sosialtjenesteloven § 17, jf. §§ 4 og 5, jf. forskrift om interkontroll i kommunalt NAV §§ 3 og 4
- Sosialtjenesteloven § 41, jf. forvaltningsloven § 23

Stjørdal kommune må innen 30.06.2020 utarbeide og oversende en plan for arbeidet, jf. Kapittel 6.

Fylkesmannen har vært i dialog med avdelingsleder ved NAV-kontoret om frister og oppfølging av dette tilsynet. Vi ber om at NAV-kontoret/kommunen tar kontakt dersom fristen likevel ikke kan overholdes på grunn av situasjonen i tilknytning til koronaviruset.

1. Tilsynets tema og omfang

I dette kapittelet beskriver vi hva som ble undersøkt i tilsynet.

Tema var hvordan kommunen sørger for økonomisk rådgivning til personer som har rett på det.

Tilsynet undersøkte hvordan kommunen sikrer:

At tjenesten økonomisk rådgivning er tilgjengelig

Dette omfatter blant annet om kommunen sikrer at tjenesten økonomisk rådgivning er tilgjengelig for alle som kan trenge den og ha rett på den.

At tildelingen av tjenesten økonomisk rådgivning er forsvarlig

Dette omfatter blant annet om kommunen sikrer at saksbehandlingen er i tråd med loven.

At tjenesten økonomisk rådgivning utføres på forsvarlig måte

Dette omfatter blant annet om kommunen sikrer at rådgivningen gis i tide, og har tilstrekkelig kvalitet og omfang.

2. Aktuelt lovgrunnlag for tilsynet

Fylkesmannen er gitt myndighet til å føre tilsyn med sosiale tjenester i NAV, etter sosialtjenesteloven § 9. Et tilsyn er en kontroll av om virksomheten er i samsvar med lov- og forskriftsbestemmelser. Vi gir derfor her en oversikt over kravene som ble lagt til grunn i tilsynet.

Regelverk og retningslinjer

- Sosialtjenesteloven
- Forvaltningsloven
- NAV-loven
- Forskrift om internkontroll i kommunalt NAV (internkontrollforskriften).
- Forskrift om delegering mellom stat og kommune.
- Rundskriv Hovednr. 35 til sosialtjenesteloven.
- Standard for utarbeidelse av utenrettslig gjeldsordning i NAV. Arbeids- og velferdsdirektoratet. Mars 2019.
- Veileder til bruk ved økonomisk rådgivning. Arbeids- og velferdsdirektoratet. August 2019.
- Veileder økonomisk rådgivning, fagstoff. Arbeids- og velferdsdirektoratet. November 2017.
- Veileder til sosialtjenesteloven § 17: Hvordan fatte vedtak på tjenesten opplysning, råd og veiledning?

Forsvarlighetskravet

Forsvarlighetskravet er det lovmessige minstekravet som stilles til tjenestene. Det vil si at ikke ethvert avvik fra god praksis i seg selv tilsier uforsvarlighet. Hva som er faglig forsvarlig endrer seg i takt med utviklingen av fagkunnskap og endringer i verdioppfatning, og bestemmes av normer utenfor loven, som anerkjent fagkunnskap, faglige retningslinjer og allmenngyldige samfunnsetiske normer.

Faglige retningslinjer og veiledere kan være et av flere bidrag til å gi forsvarlighetskravet et innhold. Anbefalinger i faglige retningslinjer er ikke rettslig bindende, men retningsgivende og et uttrykk for hva som kan kalles god praksis. Kommunen bør ha som mål å yte tjenester som er i tråd med slike retningslinjer, men kommunen har et handlingsrom hvor tjenestene vil kunne være forsvarlige selv om praksis avviker noe fra gitte anbefalinger.

Kommunen har videre stor frihet til å organisere virksomhetene og tjenestene ut fra lokale forutsetninger og behov, så lenge kravet til faglig forsvarlighet overholdes. Det er en sosialfaglig vurdering av den enkeltes behov som er avgjørende for hva kommunen plikter å tilby av tjenester i det enkelte tilfellet.

Fylkesmannen har vurdert om kommunen gir personer med behov for økonomisk rådgivning tilgjengelige og forsvarlige tjenester i henhold til lovgrunnlaget gjengitt ovenfor.

Plikten til systematisk styring

Kravet til ledelse, organisering og styring er et viktig element i kommunens ansvar for å tilby og yte forsvarlige tjenester. Lovverket fastslår at:

- Kommunen har plikt til å styre og lede for å sikre at virksomhet og tjenester etter kapittel 4 i sosialtjenesteloven er i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift, jf. sosialtjenesteloven § 5.

Innholdet i styringsplikten for de kommunale tjenestene i arbeids- og velferdsforvaltningen er regulert i internkontrollforskriften. Internkontrollplikten innebærer at kommunen gjennom systematiske tiltak sikrer at aktiviteter knyttet til å tilby og yte tjenester planlegges, organiseres, utføres og vedlikeholdes i samsvar med de lov- og forskriftskrav som regulerer aktivitetene, jf. internkontrollforskriften § 3.

Kommunen skal sørge for innarbeidede rutiner for:

- tilgjengelighet for tjenesten økonomisk rådgivning,
- forsvarlig tildeling av tjenesten økonomisk rådgivning, og
- forsvarlig utførelse av tjenesten økonomisk rådgivning.

3. Beskrivelse av faktagrunnlaget

Her gjøres det rede for hvordan virksomhetens aktuelle tjenester fungerer, inkludert virksomhetens tiltak for å sørge for at kravene til kvalitet og sikkerhet for tjenestemottakerne blir overholdt.

Organisering

Ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB) hadde Stjørdal kommune 24 154 innbyggere per 4. kvartal 2019.

NAV Værnes består av kommunene Meråker, Tydal, Selbu og Frosta der Stjørdal er vertskommune. NAV Værnes er organisert i etat omsorg i Stjørdal kommune. Etatssjef for omsorg er delegert rådmannsfullmakt for NAV-området.

Bemanning, ansvar og møtestruktur

NAV-kontoret er inndelt i tre avdelinger med hver sin avdelingsleder. NAV-leder har ukentlige driftsmøter med avdelingslederne, månedlige lederutviklingsmøter og budsjettmøter ved behov.

Arbeidet med sosiale tjenester ligger hos avdeling Arbeid og velferd. I tillegg til avdelingsleder, har de en fagutvikler for sosiale tjenester. Arbeid og velferd har tre team; integrering, voksne og ungdom. Ungdomsteamet er organisert på tvers av alle avdelingene. Avdelingen har også et beslutterteam, som godkjenner vedtak.

Arbeid- og velferdsavdelingen har en møtestruktur bestående av avdelingsmøter, fagmøter hver 14. dag og saksdrøftingsmøter cirka hver uke. NAV Værnes har gjeldsrådgiverressurs tilsvarende 1,5 stilling. En gjeldsrådgiver i hel stilling betjener blant annet Stjørdal kommune.

Prosedyrer knyttet til tjenesteytelsen til brukergruppen

Tilsynet har fått forelagt følgende rutiner:

- rutine for kartlegging av nye søkere
- søknads-/kartleggingsskjema for økonomisk rådgivning

Nærmere om praksis for tjenesten økonomisk rådgivning

Tilgjengelighet for tjenesten økonomisk rådgivning

NAV Værnes har kontor i Stjørdal sentrum og har åpent mottak alle dager kl. 10.00 – 12.00, unntatt tirsdager. Kommunen informerer om økonomisk rådgivning på sine nettider med lenke til nav.no. For øvrig står det ingenting om selve tjenesten i NAV-kontoret. I mottak finnes det informasjon om Økonomirådstelefonen.

Ansatte i mottaket er kjent med tjenesten, gjennomfører den første kartleggingen, og legger til rette for samtale med veileder eller gjeldsrådgiver ved behov. Mottaket har en vaktordning med bakvakt for de sosiale tjenestene og en vakttelefon som er bemannet i hele kontortiden. På søknads-/kontaktskjemaet vises det til Økonomirådstelefonen for henvendelser som ikke kan vente. Under intervjuene fikk tilsynet opplyst at Økonomirådstelefonen kan benyttes til å avlaste rådgivningstjenesten i kontoret. Det kom også frem at det varierer hvorvidt ansatte ved kontoret stiller spørsmål om økonomi i forbindelse med annen veiledning.

NAV-kontoret får flere henvendelser om økonomisk rådgivning fra andre kommunale instanser, blant annet psykisk helse- og rustjenesten. Samtidig fremstår samarbeidet lite systematisert. På grunn av ressurssituasjonen er det ikke prioritert å markedsføre gjeldsrådgivningstjenesten utenfor kontoret.

Forsvarlig tildeling av tjenesten økonomisk rådgivning

Saker om økonomisk rådgivning kartlegges ved hjelp av et kartleggingsskjema, som blant annet inneholder felt for inntekter, utgifter, formue og gjeld, husstanden, hva søkeren selv kan gjøre og hva søkeren forventer av NAV-kontoret.

Det er få spor av skriftlige eller muntlige søknader i sakene som tilsynet har gjennomgått. Det fattes vedtak etter sosialtjenesteloven § 17 i flere av sakene der veilederne gir økonomisk rådgivning. Gjeldsrådgiver fatter vedtak i saker hun behandler, der det ikke er fattet vedtak fra før. Under intervjuene kommer det frem at kontoret ikke har en klar og felles forståelse for hvor grensen går for når det skal fattes vedtak etter lovens § 17.

Vedtakene begrunnes i konkrete forhold som fremkommer under kartleggingen, og inneholder formålet med tjenesten, innholdet i tjenesten og som regel en tekst om krav til egeninnsats.

Få av vedtakene inneholder tidspunkt for første rådgivningstime eller frist for når rådgivningen senest skal starte. I enkelte av sakene har rådgivningen startet opp før vedtaket ble fattet. I flere av vedtakene er det satt en sluttdato for tjenesten.

Kontoret avslutter tjenesten i saker der tjenestemottakerne ikke følger opp etter evne, for eksempel ved å ikke møte opp til gjentatte timeavtaler. Kontoret informerer tjenestemottakeren om at tjenesten avsluttes i brev og/eller på telefon.

Forsvarlig utførelse av tjenesten økonomisk rådgivning

Under tilsynet kom det frem at den økonomiske rådgivningen dokumenteres i varierende grad. Journalnotatene som skrives, skrives i datasystemet Velferd og tilsynet ser at de er utfyllende. Det gis uttrykk for at kontoret har et bevisst forhold til brukermedvirkning og at rådgivningen tilpasses den enkelte. Kontoret tilbyr frivillig forvaltning der det avdekkes behov. I tillegg følger de opp flere tjenestemottakere som har tvungen forvaltning.

Gjeldrådgiver håndterer saker der tjenestemottakere har mye gjeld og/eller har flere kreditorer og har betjeningsevne. Det er ment at andre veiledere skal ta rådgivningen i andre saker. Flere ansatte gir uttrykk for at gjeldsrådgiver har stor og økende saksmengde, noe som får betydning for hvor tett oppfølging den enkelte kan få. Kontoret prioriterer økonomisk rådgivning knyttet til saker som angår barn og fravikelse av bolig.

4. Vurdering av faktagrunnlaget opp mot aktuelt lovgrunnlag

I dette kapittelet vurderer vi fakta i kapittel 3 opp mot lovbestemmelsene i kapittel 2.

Sosialtjenesteloven og med internkontrollforskriften setter krav til ledelse og systematisk styring for å sikre forsvarlige tjenester. Nødvendige tiltak skal planlegges, iverksettes, evalueres og korrigeres. Forsvarlige tjenester til personer som trenger tjenesten økonomisk rådgivning setter store krav til organisering, struktur og kontinuitet i utførelsen av tjenestene.

Tilgjengelighet for tjenesten økonomisk rådgivning

Fylkesmannen finner at det informeres om tjenesten i mottak, noe som bidrar til å sikre at tjenestemottakere som møter opp får riktig informasjon og gis mulighet for samtale med veileder eller gjeldsrådgiver. Tjenesten økonomisk rådgivning fremstår som godt kjent blant ansatte tilsynet intervjuet. I tillegg var søknads-/kontaktskjemaet godt kjent. Samarbeidende instanser henviser til tjenesten. Samlet sett finner Fylkesmannen at Stjørdal kommune sikrer en forsvarlig tilgjengelighet til tjenesten økonomisk rådgivning.

Fylkesmannen vurderer at kommunen har et forbedringspotensial for å sikre at tjenestemottakere som får veiledning på andre saksområder i NAV-kontoret, får informasjon om tjenesten økonomisk rådgivning.

Selv om NAV-kontoret får henvendelser fra samarbeidspartnere, fremstår samarbeidet med aktuelle instanser lite systematisert. I tillegg opplyses det at det ikke er prioritert å markedsføre tjenesten økonomisk rådgivning utenfor kontoret, dels av hensyn til ressursene som kontoret har til å gi økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning. Kommunen anbefales å foreta grep som bidrar til et systematisert samarbeid samt å bruke aktuelle kanaler for å gjøre tjenesten kjent, både ovenfor samarbeidsinstanser og befolkningen for øvrig.

Avslutningsvis vil Fylkesmannen påpeke at Økonomirådstelefonen er et statlig supplement til den kommunale tjenesten økonomisk rådgivning. Økonomirådstelefonen er ikke ment å erstatte eller avlaste kontorets økonomiske rådgivningstjeneste, heller ikke i saker som haster.

Forsvarlig tildeling av tjenesten økonomisk rådgivning

NAV-kontoret skal sørge for at alle som henvender seg får sine interesser ivaretatt, dette innebærer blant annet å bistå de som trenger det med å søke om tjenester og en plikt til å nedtegne muntlige søknader.

Økonomisk rådgivning er en tjeneste som det skal fattes vedtak om eller som skal inngå som del av et vedtak. Vedtaket skal vise om tjenesten er innvilget eller avslått og det skal også inneholde oppstartstidspunkt for rådgivningen eller en tidsfrist for når tjenesten skal starte. At tjenestemottaker får et tidspunkt for når tjenesten skal starte er viktig får å kunne avgjøre om det er gitt forsvarlige tjenester. Hvor lang tid som kan gå før tjenesten starter vil være avhengig av hjelpebehovet.

NAV-kontoret kan avslå eller avslutte råd og veiledningen i de tilfeller tjenestemottaker ikke viser vilje til å følge opp allerede foreslåtte tiltak, eller ikke bidrar med egeninnsatsen vedkommende vurderes å ha forutsetninger til å gjøre. Det skal i så tilfelle fattes enkeltvedtak om dette.

Kommunen benytter søknads-/kartleggingsskjema for økonomisk rådgivning for å vurdere omfanget av rådgivningen, hva tjenestemottaker selv kan gjøre og hva vedkommende forventer av NAV-kontoret. Under tilsynet ble det funnet få spor av skriftlige eller muntlige søknader i de sakene som ble gjennomgått. Det kom også frem at det ikke er en klar og felles praksis for hvor grensen går for når vedtak skal fattes og at det ikke fattes vedtak i alle saker der det gis økonomisk rådgivning. Få av vedtakene inneholder opplysninger om når rådgivningen skal starte. Der tjenestemottaker ikke følger opp sin sak etter evne, informeres tjenestemottakeren om dette i brev og/eller på telefon.

Fylkesmannen vurderer at få spor av skriftlige og muntlige søknader kan tyde på at kommunen ikke sikrer at tjenestemottakere gis anledning til å søke, eller at søknaden ikke blir journalført.

At det ikke fattes vedtak om innvilgelse av økonomisk rådgivning, at tidspunkt for tjenesten ikke fremgår av vedtak og at det ikke fattes vedtak når rådgivningen avsluttes, er brudd på sosialtjenesteloven §§ 17, 41, 4 og 5, jf. forskrift om internkontroll i kommunalt NAV og forvaltningsloven § 23.

Forsvarlig utførelse av tjenesten økonomisk rådgivning

Dokumentgjennomgangen og informasjon i intervjuer viser at tjenesten utføres både av veiledere og gjeldsrådgiver. Veilederne tar lettere saker, mens gjeldsrådgiver tar tyngre problematikk. Tjenesten tilpasses tjenestemottakere og ansatte forteller at brukermedvirkning vektlegges. Etter Fylkesmannens syn er dette med på å sikre at den ansatte som gir økonomisk rådgivning har den kompetansen som kreves i den enkelte sak.

Økonomisk rådgivning er en tjeneste som ofte gis over tid og hvor det i perioder er behov for tettere oppfølging. Fylkesmannen har fått opplyst at tjenestemottakerne følges opp ut fra individuelle behov, selv om at det informeres om at prioriteringen er blitt strammere ut fra et ressurshensyn.

For noen saker vil det være avgjørende at veiledningen gis på et tidlig tidspunkt slik at problemene ikke forsterkes i mellomtiden. Av intervjuene kom det frem at det er stor enighet i kontoret om hvilke saker som skal prioriteres. Det opplyses under tilsynet at NAV-kontoret i noen tilfeller henviser saker som ikke kan vente til Økonomirådgivningstelefonen. Tilsynet har ikke sett at dette er gjort i sakene som ble gjennomgått. Imidlertid kan henvisninger av hastesaker til Økonomirådgivningstelefonen, føre til svikt i tjenestene.

I de saker der journalnotat skrives, ser Fylkesmannen at det gis tett og individuell oppfølging over tid. I tillegg dokumenteres det samarbeid med andre instanser og noen tjenestemottakere følges opp med forvaltning av inntekt. NAV-kontoret benytter fullmakt som sikrer at informasjon ikke utveksles uten nødvendig samtykke.

Det kommer frem at ansatte og gjeldsrådgiver ønsker seg bedre tid slik at de kan gi tettere oppfølging i rådgivningsprosessen. Dette fremstår som et forbedringsområde og vi ber om at kommunen vurderer om området er tilstrekkelig prioritert.

Ut fra det overnevnte vurderer Fylkesmannen at tjenesten økonomisk rådgivning samlet sett blir utført på en forsvarlig måte.

Internkontroll

Etatssjef for omsorg har månedlige møter med NAV-ledelsen, der hovedtema er kommuneøkonomi. På disse møtene etterspørres det ikke rapportering på kvalitet eller innhold i tjenesten. Kommunen har et avvikssystem som også skal være tilgjengelig for de sosiale tjenestene. Under tilsynet kom det frem at dette ikke var i bruk, men at avvikssystemet for NAV skal benyttes.

NAV-kontoret har et søknads-/kartleggingsskjema som er relevant for å sikre en forsvarlig økonomisk rådgivningstjeneste. Dette er kjent blant de ansatte. Både NAV-leder og avdelingsleder har god innsikt i de sosiale tjenestene, og viser stor motivasjon for å forbedre tjenestene som gis.

Fylkesmannen vurderer at Stjørdal kommunes styringssystem utgjør en risiko for svikt når det gjelder å ivareta tjenesten økonomisk rådgivning. Dette opp mot at det ikke rapporteres fra NAV-kontoret til kommuneledelsen på kvalitet eller innhold i tjenesten og at kommunens avvikssystem ikke benyttes i NAV-kontoret.

5. Fylkesmannens konklusjon

Her presenterer vi konklusjonen av vår undersøkelse, basert på vurderingene i kapittel 4.

Stjørdal kommune sikrer ikke, gjennom styring og kontroll, forsvarlig tildeling av tjenesten økonomisk rådgivning.

Dette er brudd på:

- Sosialtjenesteloven § 17, jf. §§, 4 og 5, jf. forskrift om interkontroll i kommunalt NAV §§ 3 og 4
- Sosialtjenesteloven § 41, jf. forvaltningsloven § 23

Grunnlaget for lovbruddet:

- Kommunen etterspør ikke rapportering av kvalitet eller innhold i tjenesten, og det kommunale avvikssystem benyttes ikke av NAV-kontoret.
- Det foreligger ikke en klar og felles forståelse for hvor grensen går for når det skal fattes § 17-vedtak.
- Få vedtak inneholder med tidspunkt for første rådgivningstime eller frist for når rådgivningen senest skal starte.
- Det er få spor av skriftlige eller muntlige søknader i sakene tilsynet har sett.
- Avgjørelse om stans av tjenesten på grunn av manglende medvirkning, fattes ikke i vedtaks form

6. Oppfølgning av påpekte lovbrudd

I dette kapitlet redegjør vi for hva vi forventer virksomheten skal gjøre i prosessen med å rette påpekte lovbrudd. Vi ber Stjørdal kommune om å gjøre en vurdering av hvilke tiltak som er nødvendig for å sikre en forsvarlig tildeling av tjenesten økonomisk rådgivning. Stjørdal kommune må innen 30.06.2020 utarbeide og oversende en plan for arbeidet. Planen skal inneholde:

- hvilke tiltak som skal gjennomføres
- hvordan ledelsen vil følge med på og kontrollere at tiltakene blir iverksatt
- hvordan ledelsen vil gjennomgå om tiltakene har virket som planlagt etter at de har fått virke i en periode
- frister for iverksetting av tiltak og evaluering av om tiltakene virker som planlagt

Vedlegg: Gjennomføring av tilsynet

I dette vedlegget omtaler vi hvordan tilsynet ble gjennomført, og hvem som deltok.

Varsel om tilsynet ble sendt 02.07.2019 der tilsynet ble meldt til 30. - 31.10 2019. I brev av 01.11.2019 ble tidspunktet endret. Tilsynsbesøket ble gjennomført ved Stjørdal kommune, og innledet med et informasjonsmøte 26. 02.2020. Oppsummerende møte med gjennomgang av funn ble avholdt 27.02.2020.

En del dokumenter var tilsendt og gjennomgått på forhånd, mens andre dokumenter ble mottatt og gjennomgått i løpet av tilsynsbesøket. Følgende dokumenter ble gjennomgått og vurdert som relevante for tilsynet:

- organisasjonskart NAV Værnes per 08.07.2019
- rutine for kartlegging av nye søkere av sosiale tjenester, med vedlegg om informasjon om opplysning, råd og veiledning
- søknad – kartleggingsskjema – økonomisk rådgivning med vedlegg om dokumentasjon
- opplæringsplaner – NAV Værnes, Arbeid og Velferd, notat
- vedtaksmaler, innvilgelse og avslutning av tjenesten opplysning råd og veiledning, økonomisk stønad

Det ble valgt 10 saker etter følgende kriterier:

- alle saksdokumenter i de ti siste sakene
- der NAV-kontoret har gitt økonomisk rådgivning
- der NAV-kontoret har sendt saken til Kompetansesenter for gjeldsrådgivning
- der NAV-kontoret har fått saken tilbake fra Kompetansesenter for gjeldsrådgivning
- der NAV-kontoret har avslått søknad om økonomisk rådgivning eller avsluttet rådgivningen uten uenighet med tjenestemottaker
- der tjenestemottaker har klaget på avslag, avslutning eller innholdet i rådgivningen

I tabellen under gir vi en oversikt over hvem som ble intervjuet, og hvem som deltok på oppsummerende møte ved tilsynsbesøket.

Ikke publisert her

8 tjenestemottakere ble intervjuet i forbindelse med tilsynet.

Disse deltok fra tilsynsmyndigheten:

- Seniorrådgiver, Mette Øvrewall, Fylkesmannen i Trøndelag, tilsynsleder
- Juridisk seniorrådgiver, Daniel Bergamelli, Fylkesmannen i Trøndelag, revisor
- Juridisk rådgiver, Sabrina Hammer, Fylkesmannen i Trøndelag, revisor

Med hilsen

Hanne Reitan Øksnes (e.f.)
seksjonsleder
Oppvekst- og velferdsavdelingen

Mette Selma Haldis Øvrewall
seniorrådgiver
Oppvekst- og velferdsavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

NAV Værnes v/leder, Postboks 63, 7501 STJØRDAL

Fant over 300 brudd på arkivloven

Kommunal Rapport 20.01.2020

Snart vil mange kommuner på vesentlige områder være ute av stand til å dokumentere hva de har gjort for innbyggerne sine, advarer riksarkivar Inga Bolstad.

Arkivverket
Er øverste arkivmyndighet med ansvar for faglige standarder og retningslinjer, tilsyn og veiledning med offentlig arkivarbeid.
Arkivverket skal iverksette overordnet nasjonal politikk på arkivfeltet, og bidra til utvikling og styrking av arkivsektoren.
Som bevaringsinstitusjon har Arkivverket ansvar for langtidslagring, tilgjengeliggjøring og formidling av statlige arkiver og prioriterte private arkiv.

Arkivverket har nå talt opp resultatene etter tilsynene som ble gjort i 2019. Fasiten er at etter 60 tilsyn hos stat, kommuner og fylkeskommuner ble det funnet over 300 brudd på arkivloven.

For kommunenes del ble det funnet 274 avvik, men det kan bli flere ettersom rapportene fra seks kommunale tilsyn ennå ikke er ferdige.

Alvorlig samfunnsproblem
Riksarkivar Inga Bolstad er svært bekymret over resultatene.

Våre tilsyn viser at mange kommuner, og en del statlige etater, på vesentlige områder snart vil være ute av stand til å dokumentere hva de har gjort for innbyggerne. Det er kanskje vanskelig for folk å skjønne, men dette er et alvorlig samfunnsproblem, sier Bolstad ifølge en *pressemelding fra Arkivverket*.

Ifølge tilsynsrapporter som ble publisert på slutten av fjoråret er typiske arkivmangler som Arkivverket har funnet: ikke oppdatert eller manglende arkivplan, manglende plan for langtidsbevaring av elektronisk arkivmateriale, manglende plan for å ordne og listeføre bortsatte, eldre og avsluttede papirarkiver og å sikre arkiver som oppbevares i egne lokaler.

Hvis kommunene ikke tar solide grep snarest, vil det gå utover rettssikkerheten til enkeltinnbyggere. Det vil være vanskelig å stille spørsmål ved og få dokumentert hva som har blitt gjort i for eksempel barnevern og skole. Tilliten vil kunne fortsette å synke i hele befolkningen, fordi dokumentasjonen etter arbeidet ikke er til å stole på, hvis den finnes i det hele tatt, advarer Bolstad.

Hun forteller at Arkivverket jobber for å få utviklet nye og enklere løsninger for arkivering.

Tilsyn også i år
Også i året som vi nå er inne i, vil Arkivverket ha tilsyn i kommunale arkiv. *Arkivverket har varslet at 37 kommunale virksomheter* må forberede seg på å ta imot et arkivfaglig besøk i år. Disse virksomhetene er valgt ut fra en risikobasert tilnærming hvor Arkivverket vurderer hvilke arkiv hvor de anser at det er fare for feil og mangler.

Og arkivlovutvalget som i fjor la fram forslag til ny arkivlov, var bekymret for om vi klarer å ta vare på nødvendig dokumentasjon som kommunen lager. Utvalgsleder Christian Reusch frykter vi er i ferd med å utvikle en «digital demens».

Det er en hovedhypotese i utredningen at vi er i ferd med å utvikle en digital demens. Utviklingen i hvordan vi produserer informasjon har løpt veldig fort, og vi har ikke klart å følge med på utviklingen og etablere de riktige verktøyene og de riktige strategiene for å sørge for at det som vi lager nå at vi evner å ta vare på det viktige. Det var lettere før i kalveskinnpergamentenes tid, sa Reusch under fremleggingen av lovforslaget.

Godkjenning av møteprotokoll

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Tydal kommune	19.05.2020	10/20

Saksbehandler Torbjørn Berglann
Arkivkode FE - 033, TI - &17
Arkivsaknr 20/303 - 3

Forslag til vedtak
Møteprotokollen godkjennes.

Eventuelt

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Tydal kommune	19.05.2020	11/20

Saksbehandler Torbjørn Berglann
Arkivkode FE - 033, TI - &17
Arkivsaknr 20/303 - 1

Forslag til vedtak
Saken legges fram uten forslag til vedtak.